

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002)

Aktivitātes Nr. 3.2.

„Strukturālo reformu ieviešanas ietekmes novērtēšana”

(iepirkuma ID Nr. MK VK 2011/27ESF) ietvaros

Projektu 100% finansē Eiropas Sociālais fonds

GALA ZIŅOJUMS PAR REKOMENDĀCIJĀM STRUKTURĀLO REFORMU ĪSTENOŠANAI RADOŠĀS IZGLĪTĪBAS JOMĀ

atbilstoši līgumam

Nr. 9 no 2012. gada 20. februāra

„Sākotnējās ietekmes (Ex-ante) novērtējums strukturālo reformu īstenošanai izglītības politikas jomā, lai veicinātu radošo prasmju apguvi”

Izpildītājs:
SAFEGE Baltija

2012. gada 23. jūlijs

Saturs

I.	Kopsavilkums	3
II.	Secinājumi par priekšrocībām un šķēršļiem	4
III.	Vadlīnijas	11
1.	Par radošas personības iezīmēm	11
2.	Par radošuma izglītību	12
3.	Par mācību metodēm radošuma izglītībai dažādos izglītības līmeņos	16
IV.	Reformu modeļu apraksts: modelis A	19
1.	Rekomendācijas, kas veicamas esošā finansējuma ietvaros	19
2.	Rekomendācijas, kurām nepieciešami papildus finanšu resursi	31
V.	Reformu modeļa apraksts: modelis B	39
A.	Programmas „Radošums izaugsmei” vispārīgais apraksts	40
1.	Tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogramma	48
2.	Tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma	56
3.	Atbalsta apakšprogramma izglītībai radošajām industrijām	63
4.	Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām	72
5.	Stipendiju programma „Radošums - darba burtnīcās un testos”	79
6.	Apakšprogramma „Mācību līdzekļi – radošuma attīstībai”	84
7.	Studiju kursu izstrādes apakšprogramma	91
8.	Studiju kursu līdzfinansējuma apakšprogramma	96
9.	Centralizētais projekts radošuma sekmēšanas tālākizglītības kursiem	100
10.	Apakšprogramma „Decentralizētie pētījumi”	103
11.	Apakšprogramma „Centralizētie pētījumi”	108
12.	Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogramma	110
13.	Izglītības iestāžu sadarbības apakšprogramma	115
14.	Apakšprogramma: Pašiniciatīvas	121
B.	Programmas vispārīgie nosacījumi	129
C.	Programmas sasaiste ar stratēģisko sadarbības platformu „Radošā Latvija”	133
VI.	Reformu modeļu salīdzinājums un izvēles rekomendācija	134
1.	Modeļu stipro un vājo pušu salīdzinājums	134
2.	Modeļu ietekme un ilgtspēja	135
3.	Modeļu izvēles rekomendācija	136
Pielikumi		137
1.pielikums:	Starpziņojums par ārvalstu prakses analīzi	137
2.pielikums:	Starpziņojums par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā	137

I. Kopsavilkums

Radoša cilvēka un visas sabiedrības dzīves kvalitāte ir augstāka – tas ir viens no iemesliem, kāpēc izglītības sistēmai ir jānodrošina cilvēka radošuma attīstība, līdz ar to citus iemeslus nav nepieciešams norādīt un varam teikt, ka radošums var būt arī pašpietiekams mērķis. Tomēr radošums ir arī nozīmīgs faktors sabiedrības labklājības nodrošināšanai, ekonomikas attīstībai. Mūsdienu globālajā sabiedrībā valstis var konkurēt, piedāvājot jaunus produktus, jaunus risinājumus, jaunas tehnoloģijas un jaunu pieeju. Tas nozīmē, ka Latvijai ir stratēģiski svarīgi veicināt savu iedzīvotāju radošā potenciāla attīstību.

Īpaši talantīgu un apdāvinātu bērnu radošā potenciāla attīstībā esošās izglītības sistēmas ietvaros jāparedz papildus iespējas konsultācijām atvēlētajā laikā vai arī jānovirza uz profesionālās ievirzes izglītības programmu apgūšanu (mākslā, mūzikā, dejā u.c.). Jauns izaicinājums ir attīstīt radošo potenciālu arī pārējiem skolēniem, kuru radošais potenciāls bez prasmīga atbalsta var arī neattīstīties. Valsts ar 2 miljoniem iedzīvotāju ekonomisku apsvērumu dēļ nevar atļauties neattīstīt „vidēja skolēna” radošo potenciālu. Svarīgi, lai veidotos stabils sabiedrības vidusslānis, kas var būt nākamie darba devēji. Uzņēmējdarbība ir pa spēkam cilvēkiem, kas nedarbojas pēc algoritma, bet ir gatavi riskēt un meklēt oriģinālus risinājumus.

Tradicionāli radošums ir saistīts ar mākslām – mūziku, deju, vizuālo mākslu, dizainu, literatūru. Pētījuma ietvaros veiktā ārvalstu prakses analīze parāda, ka šī pieeja vēl joprojām ir spēkā virknē Eiropas valstu izglītības sistēmu. Tomēr ziemeļu reģionā, it īpaši Somijā un Igaunijā, arvien vairāk tiek apzināta radošuma nozīme globālajā tirgus konkurencē, ar to saprotot ne tikai teorētisku atbalstu šai idejai, bet praktiskas konsekvences izglītības sistēmā. Viena no izpausmēm ir radošuma attīstība ne tikai mākslas priekšmetos, bet visos mācību priekšmetos, tai skaitā matemātikā un eksaktajās zinībās. Šāda pieeja nodrošina nepieciešamo radošuma ietekmi uz ekonomiku.

Pētījuma autori rekomendē Latvijā radošuma attīstībā orientēties uz Somijas un Igaunijas modeli un radošuma attīstības pamatā likt radošu cilvēku, kas būs ne vien zinātnes, mākslas, kultūras attīstītājs un „lietotājs”, bet arī valsts ekonomiskās izaugsmes garants.

Vai pētījuma autori piedāvā kardināli reformēt izglītības sistēmu – nē! Vai pētījuma autori ir identificējuši kādu specifisku trūkumu Latvijas izglītības sistēmā, kuru novēršot, radošums skolēnos attīstītos pats no sevis – nē. Pētījuma autori ir identificējuši radošuma attīstību traucējošos faktorus Latvijas izglītības sistēmā. Taču šie faktori vienlaicīgi ir arī pozitīvi faktori kādiem citiem izglītības mērķiem. Piemēram, analītiskās spriešanas spējas var attīstīt, precīzi sekojot formālās loģikas likumiem, kurus vajag apgūt un precīzi lietot. Brīva radoša meditācija te būtu nevietā. Izglītības sistēmā jāizšķiras par pareizo līdzsvaru starp radošo brīvību, pašizpaušmi, diskusijām u.tml. un disciplīnu, formālo prasību ievērošanu, pienākuma pildīšanu un vienkārši - noteikta zināšanu apjoma iegaumēšanu. Līdzsvara neievērošana var beigties ar izglītības kvalitātes kritumu. Tas ir īpaši riskanti, ja skolotājiem trūkst prasmes intensīvi strādāt stundās ar skolēnu radošā potenciāla attīstību. Skolotāju prasmes savukārt uzreiz nav izmaināmas. Tas ir vairāku gadu mērķtiecīga darba uzdevums. Tāpēc pētījuma autoru rekomendācijas vairāk attiecas uz izglītības sistēmas evolucionāru attīstību, uzlabojot daudzus atsevišķus sistēmas elementus, kas kopumā rada jaunu pieeju radošuma izglītības jautājumos. Šī pieeja ir iekļauta reformu modelī A.

Augstāk minētais tomēr nenozīmē, ka radošuma attīstībai nav veicami pasākumi ar ietekmi īsā un vidējā termiņā. Ja ir pietiekami motivēti un varoši skolotāji, ir jānovērš šķēršļi, kas traucētu īstenot viņu idejas radošuma attīstībai. Galvenie šķēršļi šajā gadījumā ir laiks, finansējums un normatīvie ierobežojumi. Būtiski ir atbalstīt iniciatīvas. Pētījuma autori piedāvā modelī A iekļautos risinājumus papildināt ar atsevišķu programmu „Radošums izaugsmei”, kas sekmētu pašiniciatīvas radošuma attīstībā. Programma paredzēta kā finanšu mehānisms, kas finansētu pašiniciatīvu projektus radošuma attīstīšanai ar mērķi sekmēt ekonomisko izaugsmi. Programmu finansētu Eiropas Sociālais fonds nākamajā programmēšanas periodā 2014-2020. Šie priekšlikumi iekļauti reformu modelī B.

II. Secinājumi par priekšrocībām un šķēršļiem

Šajā nodaļā ir iekļauti pētnieku secinājumi par Latvijas izglītības sistēmas priekšrocībām un šķēršļiem radošuma izglītības veicināšanā. Priekšrocības un šķēršļi ir grupēti sešos saturiskos blokos: (1) izglītības sistēmas struktūra; (2) izglītības saturs; (3) skolotāju darba kvalitāte un skolu darbība; (4) pedagogu studiju programmas; (5) pedagogu studiju kursu apraksti; (6) pedagogu profesionālās pilnveides programmu B moduļi.

1. tabula. Latvijas izglītības sistēmas priekšrocības un šķēršļi radošuma izglītības veicināšanā

Priekšrocības radošas izglītības veicināšanā	Šķēršļi radošas izglītības veicināšanā
izglītības sistēmas struktūrā	
Latvijas izglītības sistēma ir daudzveidīga. Līdztekus vispārējai izglītībai (839 skolas) ir vēl arī a) interešu izglītība (64 interešu izglītības iestādes Latvijā), b) profesionālās ievirzes izglītība (155 mākslas, mūzikas un dejas skolas). Vispārējās izglītības ietvaros ir mākslinieciskā pašdarbība, kas var tikt pieskaitīta pie interešu izglītības, bet būtībā ietilpst vispārizglītojošo skolu piedāvājumā un skolu mācību plānos parādās kā atsevišķas nodarbības. Ir iespējams apvienoti īstenot (vispārizglītojošas skolas ietvaros) gan vispārizglītojošas, gan interešu izglītības programmas. Pamatskolās ir pagarinātās dienas grupas, kurās skolēni pēc obligātajām mācību stundām var attīstīt savas spējas, tai skaitā radošās.	Interesu izglītībā ir par maz Tehniskās jaunrades centru (no 64 iestādēm tikai 24 iestādēs ir iespējams nodarboties ar tehnisko jaunradi. Turklāt šajās 24 iestādēs tehniskā jaunrade aizņem tikai daļu no piedāvājuma). Profesionālās ievirzes izglītībā trūkst standartu, kuros būtu detalizēti un konkrēti atsegta radošuma dimensija, ir metodiski norādījumi izglītības programmu izstrādei. „Mākslinieciskās pašdarbības” statuss ir neskaidrs. Tas nav reglamentēts ar standartu vai kādu citu reglamentējošu dokumentu. Salīdzinoši maz vispārizglītojošo skolu (vienā ēkā) apvieno interešu izglītības un vispārējās izglītības programmu.
Līdztekus vispārējai vidējai izglītībai (362 skolas) ir profesionālā vidējā izglītība (65 skolas). Vispārējā vidējā izglītība ietver vairākus virzienus (humanitāro, sociālo, eksakto, vispārējo), ir ģimnāzijas, kurās mācās skolēni, sākot no 7. klases, un ir vidusskolas, kas ir apvienotas kopā ar pamatskolām. Dažādība veicina radošuma izpausmju un apguves iespējas. Vairākas skolas ir specializējušās (piemēram, matemātikas, mūzikas novirziena) un piedāvā dažādus mācību satura padziļinājuma variantus, kas paver plašākas iespējas attīstīt radošās spējas un prasmes konkrētās jomās.	Disproporcija starp profesionālo izglītību un vispārējo vidējo izglītību. Līdz ar to – jauniešiem nepietiekamas iespējas radoši izpausties profesionālajā izglītībā (inženierzinātnēs, amatniecībā). Tas tālāk kļūst par šķērslī vairāku tautsaimniecības jomu radošai un inovatīvai attīstībai. Sakarā ar skolu specializāciju skolēniem nav vienlīdzīgas iespējas visās skolās iegūt vienlīdz kvalitatīvu radošās darbības pieredzi. Skolām, kuras ir specializējušās, ir problēmas īstenot savas ieceres (finanšu resursu nepietiekamības dēļ). Līdz ar to radošās ieceres netiek pilnvērtīgi attīstītas.

Pirmsskolas izglītības iestādes (kopā 605) ir jaunu izaicinājumu priekšā. Ir izveidota jauna integrēta 6 gadīgo izglītības programma, kas ir aprobēta 22 izglītības iestādēs – ar mērķi padarīt pirmsskolas izglītību radošāku, mūsdienīgāku, saskaņotāku. Ir paredzēts valsts līmenī sakārtot pirmsskolas pedagogu algu jautājumu. Tas kopumā paver labākas iespējas radošas izglītības veicināšanai pirmsskolās.	Pirmsskolās ir atšķirīga materiāli tehniskā bāze, integrētā 6 gadīgo izglītības programma aprobēta pārāk mazā skolu skaitā. Tā jāpilnveido – arī radošuma aspektā. Atšķirīgs ir pirmsskolas pedagogu sagatavotības līmenis, kas var kavēt radošuma pilnvērtīgu attīstīšanu visās pirmsskolās. Bažas izraisa forsēta intelektuālās attīstības (burtu rakstīt mācīšanas) paredzēšana jaunajā programmā, kas var notikt uz citu spēju un prasmju, t.sk. radošu izpausmju attīstīšanas, arī rotaļu rēķina.
izglītības saturā	
Pamatizglītības standartā un pamatzglītības mācību priekšmetu standartos, kā arī vispārējās vidējās izglītības standartā un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartos ir atspoguļota radošuma dimensija. Nevienā no analizētajiem standartiem netika konstatēts radošo prasmju, spēju vai radoša darba formu pilnīgs trūkums. Lielākajā daļā standartu radošums atspoguļots pietiekami. Dažos standartos pat īpaši plaši un pat pārāk sarežģīti (mazākumtautību valoda un literatūra). Vairākos standartos uzsvērtā praktisku zināšanu un prasmju apguve.	Standartu prasībās un mācību saturā a) nepietiekami atspoguļotas moderno tehnoloģiju iespējas, b) maz minēta projektu metode (gan individuālu, gan kolektīvu projektu), c) par maz uzsvērtā starpdisciplināritāte (starpriekšmetu saikne), d) nav pietiekami izvērtēta radošumam raksturīgu personības īpašību attīstīšana. Radošuma attīstību var kavēt vietām neskaidri formulējumi standartos, vispārīgas, nekonkrētas prasības (bez piemēriem), sarežģīta valoda, pārāk plaši definēts saturs, vecumposmam nepiemērotas prasības, pārāk liels uzsvars uz reproducējošām darbībām.
Standarti ir pietiekami vispārīgi, tie neuzspiež vienu metodi un neparedz pārāk lielu satura apjomu. Paraugprogrammas ir neobligātas, taču visai detalizētas, tās dod skolotājiem paraugu, kā sadalīt mācību vielu pa mācību gadiem, semestriem, nedēļām, stundām, kā arī piedāvā daudzveidīgas metodes, t. sk. radošas, standarta prasību īstenošanai. Pedagogam ir tiesības izstrādāt savu mācību programmu un izvēlēties daudzveidīgas, t.sk. radošas, metodes standarta prasību īstenošanai. Nav vienas valsts noteiktas mācību grāmatas katrā priekšmetā un klasē. Mācību grāmatas vienā mācību priekšmetā var būt dažādas, tās veido no valsts neatkarīgas izdevniecības, kuras konkurē savā starpā un tādēļ ir ieinteresētas ietvert radošākas metodes un darba formas savos izdevumos. Mācību grāmatu recenzēšana un apstiprināšana ir reglamentēts process, kurā piedalās tikai Valsts izglītības satura centra (turpmāk- VISC) izraudzīti un apmācīti eksperti, kas ir izgājuši noteiktus kursus.	Daudzviet pārāk konspektīvie un vispārīgie standarta formulējumi (īpaši vispārējā vidējā izglītībā) liek skolotājam palielināt mācību satura apjomu – bailēs, ka pārbaudes darbos būs tādas prasības, kas stundās nav apgūtas, līdz ar to neatliek laika radošumam. Dubultā sistēma (paraugprogrammas, standarti) ir smagnēja, nav viennozīmīgi skaidrs, cik dziļi un plaši būtu jāmāca katrs temats. Vairums skolotāju cenšas sekot paraugprogrammām un apgūt mācību grāmatu „no vāka līdz vākam”. Mācību grāmatās ir par maz radošu darba formu un uzdevumu. Ir pārāk šaurs mācību grāmatu izvērtēšanas ekspertu (recenzentu) loks, viņi par maz pievērš uzmanību radošumam, vērtējot mācību grāmatas.
Valsts pārbaudes darbu un centralizēto eksāmenu sistēma ir objektīva, samērā droša, tā nodrošina neatkarīgu apgūtā (t. sk. radošu	Eksāmenos un pārbaudes darbos ir par maz radošu darba formu un radošu prasmju paredzošu uzdevumu. Sagatavošanas pārbaudes

prasmju) izvērtēšanu. Eksāmenu un pārbaudes darbu sagatavošanā piedalās pieredzējuši pedagogi, kuri varētu izdomāt radošākus pārbaudes darbu uzdevumus.	darbiem procesā skolās ir neziņa, stress, tādēļ maz laika skolotāji velta radošuma attīstīšanai, jo svarīgākais šķiet uzminēt eksāmenu uzdevumus un sagatavot skolēnus eksāmeniem. Pārslodze un laika trūkums uzskatāms par ļoti nozīmīgu radošuma šķērslī gan skolotāju darbā, gan skolēnu izglītošanās procesā. Jauninājumu un oriģinālu ideju radīšana saistīta ar jaunu, nezināmu, nepraktizētu veidu meklēšanu, kas prasa vairāk pūļu nekā standartizētu, stereotipisku pieeju izmantošana, savukārt pārslodzes apstākļos tas kļūst maz iespējams. Konstatēts informācijas trūkums par eksāmenu un pārbaudu darbu saturu līdztekus vispārīgi formulētajiem standartiem. Eksāmenu rezultātiem kļūstot par galveno skolotāju darba kvalitātes rādītāju, skolotāji izjūt psiholoģisko spiedienu mācību stundās aptvert pēc iespējas lielāku zināšanu apjomu, tādējādi pārmēru orientējas uz rezultātu, nevis procesu un neiedziļinās mācāmajās tēmās un nepasniedz tās vispusīgi. Orientēšanās uz procesu, uz atklājumu ir radošas mācīšanas nozīmīgs komponents. Nepieciešams lielākā mērā atkāpties no iegaumēšanas un zināšanu atkārtotības un koncentrēties uz prasmēm un vērtībām. No teorētisko atziņu viedokļa raugoties, orientācija uz rezultātiem un noteiktu standartu sasniegšanu un savstarpēju salīdzināšanu (skolu starpā) netieši veicina uz skolotāju, nevis skolēnu centrēto izglītību. Tas savukārt ir pretrunā ar radošuma sekmēšanas stratēģijām.
skolotāju darba kvalitātē un skolu darbībā	
Lielākā daļa pedagogu Latvijas skolās ir ar augstāko pedagoģisko izglītību vai to steidz apgūt. Tas ļauj domāt, ka viņi ir apguvuši arī virkni radoša darba formu un radošuma attīstīšanas metožu. Pedagogu vidū ir daudzi ar maģistra grādu pedagoģijā. Tikko īstenotajā skolotāju kvalitātes izvērtēšanas projektā (ES ERAF) ir piedalījušies 60 % skolotāju, kuri ir apkopojuši savus radošos sasniegumus un atbilstoši tiem ieguvuši vienu no 5 kvalitātes kategorijām. Ir konkurence pedagogu starpā sakarā ar skolēnu skaita samazināšanos. Pastāv iespēja skolotājiem pilnveidoties profesionālās meistarības („kvalifikācijas celšanas”) kursos, apgūstot tajos radošuma attīstīšanas metodes. Reizi 3 gados pedagogs apmeklē kursus, tā ir iespēja iepazīties ar	Pedagogu vidējais vecums ir virs 40 gadiem, vecāku pedagogu skaits palielinās, tas ir nopietns risks radošuma attīstīšanai. Jaunie un, iespējams, radošākie nelabprāt steidz strādāt skolā. Pedagogu izglītībā ir par maz prakses, līdz ar to arī iespēju izmēģināt radošā darba un radošuma attīstīšanas formas. Pedagogu kvalitātes novērtēšanā galvenais uzvars bijis uz <i>portfolio</i> sagatavošanu, mazāk uz to, vai pedagogs attīsta skolēnu radošumu. Nepietiekamā finansējuma dēļ apdraudēta metodisko apvienību darbība reģionos (novados), kas nodrošināja pedagogu savstarpējās pieredzes apmaiņu un deva iespēju iepazīties ar radošu skolotāju metodēm. Pedagogu profesionālās biedrības pēdējos 8 gados nav bijušas to organizāciju skaitā, kurām

jaunākajām radošuma attīstīšanas metodēm. Skolās darbojas metodiskās komisijas (mācību jomās), kurās pedagogs var gūt atbalstu un ierosmi radošam darbam no kolēģiem.	bija tiesības rīkot valsts atzītus profesionālas meistarības pilnveides kursus (t. sk. par valsts līdzekļiem). Līdz ar to mazinājusies pedagogu organizāciju radošā aktivitāte.
Ir virkne skolu darba kontroles un demokrātiskas ietekmēšanas mehānismu, kas var veicināt radošuma attīstīšanu (akreditācija, skolēnu parlamentu, skolu, pedagogu un vecāku padomes, pašvaldību pārraudzība). Ir daudz pieredzējušu skolu vadītāju. Starptautiskās izglītības apmaiņas programmas un iespēja skolotājiem iegūt ārzemju pieredzi var palīdzēt iepazīt jaunas radošuma attīstīšanas metodes.	Skolu vadītāji ir pārsvarā gados vecāki, līdz ar to kopumā viņi ir mazāk orientēti uz pārmaiņām. Radošuma veicināšana nav primārais izglītības iestāžu vadības darba vērtēšanā. Nepietiekama pieredzes apmaiņa un sadarbība starp viena novada/pilsētas, Latvijas reģionu un citu valstu skolām ir nopietns šķērslis radošuma attīstības veicināšanā.
Pedagogi ir atvērti un motivēti radošuma izglītībai, ko raksturo Latvijā veikto pētījumu rezultāti - lielākā daļa aptaujāto pedagogu atzinuši radošuma nozīmīgo lomu dažādās bērna attīstības jomās (Rože, 2010). Latvijā, salīdzinot ar projektā analizētajām ārvalstīm, lielāks īpatsvars no aptaujātajiem pedagogiem piekrīt tam, ka radošumam ir nozīmīga loma mācību saturā (78%) ¹ .	Pedagogu vispusīgas informētības trūkums par radošuma jēdzienu, tā dažādajām jomām (personība, process, produkts, vide) un komponentiem. Lai arī lielākā daļa pedagogu arī piekrīt tam, ka radošumam ir nozīmīga loma mācību saturā (saskaņā ar ES aptauju), mācību standartu analīze liecina, ka tiek aptverta tikai neliela radošuma aspektu daļa.
pedagogu studiju programmās	
Topošo pedagogu studiju programmas paredz rūpēties par studentu pašu personības attīstību studiju procesa ietvaros. Atsevišķās programmās tiek minēta personības tālākizaugsme, radoši domājoša studenta personība, ar iniciatīvu apveltīta, mākslinieciski radoša, daudzpusīga, ar radošo potenciālu.	Studiju programmās nepietiekoši veltīta vērība radošuma attīstībai augstskolu studiju apstākļos, tā parasti nav kā sistēma, bet gan atkarīga no pedagogu un studentu individuālās motivācijas, iniciatīvas. Pēc aptaujāto pedagogu viedokļa, augstskolas (izņemot dažas) maz ietekmējušas radošo skolotāju izaugsmi.
Studiju programmās paretam parādās skolēna radošuma jēdziens, tomēr parasti tas ir tikai formāli piesaukts.	Studiju programmās skolēnu radošās personības attīstīšanai izglītības sistēmā uzmanība ir pievērsta nepietiekami. Tā nav izvirzīta kā prioritāte.
Visvairāk studiju programmās vērības pievērsts studentu radošo prasmju attīstībai. Spriežot pēc programmām, augstskolas sniedz diezgan daudz iespēju radošo, īpaši speciālo prasmju attīstīšanai, un daudzkārt to attīstība ir atkarīga no pašu studentu motivācijas.	Nepietiekami programmās parādās skolēnu izziņas procesu attīstīšana. Kā vienīgais no šiem procesiem ir minēta domāšana, neparādās ne iztēle, ne atmiņa, ne uztvere, uzmanība u.c. Tas ir pilnīgi nepieņemami, un ir nepieciešamas jaunas prasības studiju programmu veidošanā.
Būtisku pienesumu pedagogu sagatavošanā, viņu teorētisko un praktisko radošuma kompetenču vairošanā sniegs jaunā starptautiskā (kopīgā) akadēmiskā maģistra studiju programma „Kreativitāte un inovācijas izglītībā”, kas veidos multiplikatīvu sistēmu	Maz uzmanības pievērsts tam, lai studentus mācītu metodiski pareizi vērtēt audzēkņu jaunrades produktus (rokdarbus, pētnieciskos darbus, esejas u.c.). Lai gan radošuma aspektā radošajam procesam būtu jāpievērš lielāka uzmanība nekā jaunrades produktam (īpaši

¹ Tomēr šādu datu interpretācija nevar būt viennozīmīga, jo tie var norādīt arī uz pedagogu nepietiekamu izpratni par radošuma dažādajiem aspektiem. Tā kā mācību standartu analīzē konstatēta nepietiekama radošuma klātbūtne, vērojama pretruna starp pedagogu atbildēm un secinājumiem pēc standartu analīzes.

radošuma izglītības izplatīšanā Latvijā, speciālistu sagatavošanā visās izglītības sistēmas pakāpēs un struktūrās.	skolā), tomēr studenti būtu perfektāk apmācāmi skolēnu radošās darbības produktu vērtēšanā.
	Augstskolu mācībspēkiem nepietiek kompetences kreativitātes problemātikā, līdzīgi kā tas ir skolās ar pedagogiem, kuri parasti nezina, kas ir radošums, kā to diagnosticēt un attīstīt.
	Ne vienmēr studentu motivācija tiek virzīta pienācīgai zināšanu apguvei, ko visai bieži traucē lielais strādājošo studentu skaits, kuri nespēj pilnvērtīgi nodoties zināšanu un prasmju apguvei.
pedagogu studiju kursu aprakstos	
Pedagoģisko profesiju studiju kursu apraksti (analizēti 64 studiju kursu apraksti piecās augstskolās sešās studiju programmās) konkrētāk pievēršas radošuma komponentu nosaukšanai un attīstīšanai nekā programmas. No skolēnu radošo personību apzīmējošiem jēdzieniem studiju kursu aprakstos visvairāk minēti: attīstība, izaugsme – 7 reizes, pilnveide – 5 reizes, socializācija – 4 reizes, pa 2 reizēm minēta individualizācija, diferenciācija, mākslinieciski radošās darbības prasmes, bērna tiesības. Šāds sadalījums atbilst vidusmēra izglītojamo vecumposma raksturīgajām iezīmēm.	Tas, ka skolēnu radošās personības raksturojumos studiju kursu aprakstos tikai pa vienai reizei minētas tādas iezīmes kā radošums, jaunas pieejas, iniciatīva, neliecina par pietiekamu vērību skolēnu personības radošuma veicināšanā.
No izglītojamo izziņas procesu attīstīšanas jēdzieniem minēti: pētnieciskā darbība, radošā darbība, projekti, domāšana. Pozitīvi vērtējams, ka izziņas procesi tiek attīstīti pētnieciskās, radošās darbības procesā, kas parasti bērnus aizrauj un veicina viņu spēju attīstību.	No izglītojamo izziņas procesu attīstības viedokļa jāatzīmē, ka nav pievērsta uzmanība dažādu izziņas u.c. procesu attīstībai. Nav minēta ne iztēle (kas ir svarīga jaunrades procesos), ne atmiņa, ne griba, ne emocijas. Bet arī to attīstība ir nozīmīga mācību procesā.
No jēdzieniem, kas raksturo studentu zināšanu un iemaņu apgūšanu izglītojamo jaunrades produktu vērtēšanā, 7 raksturo sasniegumu vērtēšanu, kam bieži vien tuvs ir arī nākamais kritērijs – radošās darbības izvērtēšana, pētnieciskā vērtēšana – minēta 6 reizes, 2 reizes dinamiskā vērtēšana, pa reizei – spēju novērtējums, raksturojuma analīze u.c.	Līdzīgi kā studiju programmu analīzē, arī studiju kursu aprakstos salīdzinoši mazāk uzmanības pievērsts tam, kā metodiski pareizi būtu vērtējami skolēnu jaunrades produkti. Nav pievērsta uzmanība tam, ka jaunrades produktu vērtēšanai jāpievēršas pietiekami uzmanīgi, lai vērtējums netraumētu skolēnu, bet arī nepārlieļtu, taču veicinātu izaugsmi.
No studentu radošo personību raksturojošām īpašībām, kuru attīstību paredzēts veicināt studiju kursu aprakstos, visbiežāk minēta atvērtība, sekošana izmaiņām, kreativitāte, radoša pieeja. Parādās jēdziens „brīvs”, kas raksturo „brīvu mācīšanos” pretstatā kontrolei.	Studentu radošumu raksturo 2 reizes mazāk jēdzienu nekā skolēnu radošumu. Varētu izdarīt secinājumu, ka studentu personības radošuma veicināšanai tiek veltīts mazāk vērības nekā skolēnu personības veidošanai, acīmredzot, ļaujot studentiem pašiem veidot savu radošumu. Tomēr arī studentu vecumposmā turpinās personības attīstība, un tās radošums ir

	profesionāli nozīmīgs viņu turpmākajā darbā.
No studiju kursu aprakstos minētajām 240 studējošo radošo prasmju attīstības iespējām vislielākā nozīme piešķirta pētnieciskai darbībai, studenti tiek mudināti analizēt, sintezēt, izvērtēt, pieminētas diskusijas un semināri, rokdarbu un citas speciālas prasmes, komunikācija un arī dažāda darbošanās. Studentiem tiek piedāvātas visdažādākās iespējas attīstīt savas prasmes daudz un dažādos virzienos un veidos.	Docētāji, daudz vērības pievēršdami prasmju attīstībai, nepietiekami velta uzmanību holistiskai pieejai radošas personības daudzpusīgā attīstībā.
Studiju kursu apraksti visumā uzrāda labākas tendences radošuma veicināšanā nekā studiju programmas, kurām tomēr būtu jābūt ar noteiktāku, sistemātiskāku virzību uz radošumu augstskolu studiju procesā.	Docētāji ne visai orientējas radošuma parādībās, būtībā. Tas vēlreiz apliecina, ka mācībspēkiem pietrūkst zināšanu par kreativitāti un tās daudzveidīgajām izpausmēm.
pedagogu profesionālās pilnveides programmu B moduļos	
Pedagogu profesionālās pilnveides programmas B moduļi paredzēti, lai sākumskolu skolotāji varētu mācīt arī 5.-6. klasē, tādējādi paplašinot darba iespējas. No nosauktajām skolēna personības radošumu veicinošām iezīmēm vairākas reizes minēta pētnieciskā darbība un radošumu veicinošas metodes, kas sīkāk nav aprakstītas. Visumā var atzīt, ka par skolēna personības radošumu, lai arī ne pārāk daudz, tomēr ir domāts.	Profesionālās meistarības pilnveides kursos nav nosacījumu, kas orientētu uz radošumu un pārbaudītu radošu metožu apguvi, kā arī konstatētu, vai tā tiek izmantota praktiskajā darbā skolās.
Līdzīgi kā citās sadaļās, arī pedagogu profesionālās pilnveides programmās lielākā vērība pievērsta pedagogu radošo prasmju apguvei. Visbiežāk minētas: dažādas jaunas prāta spēles, prāta vētras, dubultā dienasgrāmata, akvārija diskusijas u.tml., kas liecina par vēlmi mācību procesu vērst radošāku, bērniem saistošāku un ir pozitīvi vērtējama izvēle. Otrajā vietā ir projekti, pētnieciskais darbs, modeļu izgatavošana.	Rodas iespaids, ka pedagogi no izziņas procesiem pazīst tikai domāšanu, nekur nemin ne iztēli, ne uzmanību, ne atmiņu, ne arī emocijas.
Kopumā jāvērtē, ka B moduļa programmas kursos pedagogi cenšas iegūt jaunas prasmes, dažādot metodes, veikt projektu darbu, - tas viss, protams, aktivizēs un dažādos viņu darbu klasē un ārpusklases nodarbībās. Tomēr jāvērs uzmanība uz to, lai vairāk vērības pievērstu plašākam radošuma traktējumam, īpaši radošas personības attīstības veicināšanas aspektā.	Līdzīgi kā citos iedalījumos, arī pedagogu profesionālās pilnveides programmā visniecīgākā vieta ierādīta iemaņu apguvei skolēnu jaunrades darbu vērtēšanā. Iespējams, ka šajos pilnveides kursos lielāka vērība veltīta 5.- 6. klašu jauno mācību priekšmetu mācīšanas apguvei, kas palielinātu pedagogu darba iespējas, mazāk citiem ar radošumu saistītiem jautājumiem.
	Arī pedagogu personību radošumam B moduļa programmās nav ierādīta vajadzīgā vieta. Ir zināms, ka radošu skolēna personību var

	veicināt tikai radoša skolotāja personība, bet, ja par to īpaši neparūpējas, tad rezultāti nerasniedz vēlamu.
--	---

III. Vadlīnijas

Saskaņā ar darbu tehnisko uzdevumu ir izstrādātas vadlīnijas par metodēm, kādas jāizmanto un jāiekļauj izglītības saturā un mācību metodēs. Metožu apraksts ir ļoti plašs. Šo darba uzdevumu pētījuma autori izprot kā uzdevumu ieskicēt virzienus (dot vadlīnijas) jautājumos, kas pedagogam būtu jāapgūst un jāapzinās, lai sekmīgi palīdzētu izglītojamajiem attīstīt savu radošo potenciālu. Līdz ar to pētījuma autori tikai ieskicē šīs metodes ar virsrakstiem un īsu kopsavilkumu.

1. Par radošas personības iezīmēm

Tā kā projekta pētījuma gaitā vairākkārt nācies saskarties ar formālu pieeju vai pat neizpratni par to, kas ir radoša personība, kādas ir tai raksturīgās iezīmes, pedagogiem būtu jāiepazīstas ar dažiem **būtiskākajiem psihologu pētījumiem**. Piedāvājam nelielu ieskatu galvenajos aspektos par radošas personības iezīmēm, kuras, pēc pētījuma autoru domām, būtu jāpārzina katram pedagogam.

Humānistiskās psiholoģijas pārstāvis A. Maslovs uzskata, ka katrs cilvēks piedzimst ar lielāku vai mazāku kreativitātes potenciālu, bet savas radošās spējas attīsta pilnībā tikai 1% iedzīvotāju². Tātad cilvēkiem ir lielas neizmantotas attīstības potences, tās ir neizmantotās rezerves, kuru attīstīšana ir arī pedagogu uzdevums.

Par kreativitātes attīstīšanas iespējām pētījumu veikusi psiholoģe L. Jermolajeva – Tomina. Eksperimentā piedalījās trīs grupas: izcilie, talantīgie cilvēki, viduvējie un mazāk attīstītie. Pirmo grupu atlasīja pēc viņu jaunrades produktu atzinīga sabiedrības vērtējuma (prēmiju laureāti, godalgoti, goda nosaukumus ieguvuši u.c.). Pētniece konstatēja, ka visiespaidīgākos **kreativitātes stimulēšanas rezultātus uzrādīja tieši viduvējie**. Izcilie, talantīgie nereaģēja uz stimuliem, mazāk attīstītie tā arī palika savā līmenī³. Nacionālās attīstības plānā (2014 - 2020) konstatēts: „Lai radošuma veicināšana būtu efektīva, tā jākoncentrē uz tiem, kuriem nav augsts radošums”⁴.

2012. gada valsts eksāmenu rezultāti uzrāda, ka lielais vairums skolēnu eksāmenu nokārtojuši vidēji labi. Tātad šis ir kontingents, kura radošuma attīstīšanā ieguldītie resursi sniegtu labāko atdevi radošuma plāksnē. Tas neizslēdz to, ka resursu ieguldījums talantīgajos - īpaši personības attīstības ceļa sākumposmā, kas sakrīt ar mācību gadiem, - būtu nepieciešams. Radoši cilvēki ir būtisks tautsaimniecības, sabiedrības attīstības faktors.

Kādas iezīmes piemīt radošām personībām? Vispārpieņemts ir, ka viņi ir oriģināli, novatoriski. Piemēram, R. Sternbergs un T. Lubarts par kreatīvas personības iezīmēm uzskata: spēju radīt jaunas idejas, saskaņot dažādas idejas, pamanīt līdzības un atšķirības; elastīgumu, estētisko gaumi, neortodoksalitāti, iekšējo motīvu saskaņotību, zinātkāri, intuīciju, sociālo normu apšaubīšanu, enerģijas līmeni un darba stilu ar intensīvu spēju koncentrēšanu⁵. A. Maslovs atzīmē šādas radošas personības īpašības: pašaktualizācija, nonkonformisms, nekonvencionalitāte, iekšējā spontanitāte, neatkarība, iekšēja augsme, humora izjūta⁶.

Radošas personības attīstības ceļš ir garš un sarežģīts, un ne vienmēr var konstatēt, kas to visvairāk ietekmējis. Šie faktori ir ļoti daudzveidīgi. Tomēr ir iespējams ietekmēt noteiktu personības rakstura īpašību veidošanos, tādu kā drosme, mērķtiecība, neatlaidība u.c. Tas, ko varētu darīt pedagogs, bieži saistās ar mākslas darbu ietekmes izmantošanu, kas harmoniski attīsta personību, veido emocionālo pasauli, estētisko uztveri, empātijas spējas. Personības radošumu dziļi ietekmē izcili, vērtīgi mākslas darbi, mūzika, dzeja, teātris u.c. pasaules kultūras vērtības, kas jāapgūst katram

² Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*, N-Y: Harper&Row

³ Voprosi psihologii (1977). Nr.4

⁴ NAP (2014 – 2020), 60.lpp.

⁵ Sternberg, R. & Lubart, T. (1999). *Handbook of Creativity*. Cambridge University Press.

⁶ Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*, N-Y: Harper&Row

topošam pedagogam, kā arī audzēknim. Papildus tam mūsdienās radošums ir jāattīsta arī tehniskajā jomā, sekmējot tehnisko jaunradi.

2. Par radošuma izglītību

Jāpārziņa radošuma jomas, komponentes un procesi

Radošuma izglītības priekšnosacījums ir radošuma jomu un komponentu apzināšana un definēšana visos izglītības līmeņos. Radošuma **pamatjomas** ir radošs indivīds, radošs process, radošs produkts un vide, un, plānojot radošuma izglītības mērķus un mācību saturu, vēršama uzmanība uz visiem šiem aspektiem. Savukārt radošuma **komponenti** – personības īpašības, zināšanas un radošās prasmes, motivācija, radošuma barjeru novēršana un vide – ir tie, kas nosaka, kādā mērā izglītojamo radošais potenciāls īstenosies reālos radošos sasniegumos, un kas lielā mērā optimizējami izglītības procesā.

Radošu produktu raksturo novitāte, oriģinalitāte un derīgums jeb atbilstība izvirzītajam uzdevumam. Šos radošuma kritērijus ieteicams atbalstīt un stimulēt izglītības procesā gan **atbilstošos uzdevumu un instrukciju formulējumos, gan mācību rezultātu novērtēšanā.**

Radošs **process** ietver diverģento (sazaroto) domāšanu, iztēli, ideju ģenerēšanu un izvērtēšanu, hipotēžu izvirzīšanu, dažādu skatupunktu iztēlošanos.

Radošais process svarīgāks par jaunrades produktu

Skolēnu radošumu visatbilstošāk ir aplūkot no radošā potenciāla, nevis reālo radošo produktu skatupunkta. Radošais process izglītībā, kad skolēni apgūst prasmes radošu ideju ģenerēšanā, novērtēšanā un īstenošanā, ir būtiskāks nekā radošais produkts⁷.

Radoša mācīšanās ir radošuma izglītības elements, jo ietver izpratni, kas pārsniedz iegaumēšanu un fokusējas uz domāšanas prasmēm. Tā ir centrēta uz skolēnu un viņa potenciāla stiprināšanu. Radoša mācīšanās nozīmē jaunas nozīmes veidošanu un atklājumu procesu. Radošuma izglītībai jābūt vērstai uz spriestspējas un radošuma attīstību, nevis iegaumēšanu, kā arī tādai, kas integrē dažādu mācību priekšmetu un zināšanu jomas.

Laiks un telpa

Radošumam mākslas vai jebkurā citā priekšmetā vajadzīgs **laiks un telpa**, un šis nozīmīgais aspekts ņemams vērā mācību satura un pedagogu slodzes plānošanā.

Pedagogs - pamatu pamats

Pedagogiem ir visnozīmīgākā loma skolēnu radošuma veicināšanā un radoša procesa vadīšanā. Pedagogi veicina radošumu vairākos aspektos - esot kā lomu modelis radošai uzvedībai, problēmrisināšanas prasmēm un atvērtībai jaunai pieredzei; veidojot un ietekmējot klasē

⁷ Roķe, L. (2011). Kreativitātes jēdziens//Kreativitātes psiholoģija (sast.Bebre,R.), Rīga: RPIVA, 20.-22. lpp.

psiholoģisko klimatu kā konstruktīvu atvērtību un atsaucību neparastām idejām; dodot pozitīvu novērtējumu par skolēnu radošumu ar doto uzdevumu un norādījumu palīdzību.

Mācību saturs

Radošas izglītības mācību saturu raksturo radošuma ietveršana visos mācību priekšmetos, līdzsvars ar radošumu tieši saistīto mācību priekšmetu sadalījumā pa izglītības līmeņiem, līdzsvars starp norādījumiem (mācību satura reglamentāciju) un brīvību, kā arī skolēnu interešu un mācību satura saskaņošana un personalizēšana.

Formālā izglītība likumsakarīgi ir radījusi vidi, kurā tiek pieņemts tas, kas ir atbilstošs, t.i., tiek ņemta vērā atbildes vērtība, bet ne tas, kas ir oriģināls. Liela daļa skolotāju galvenokārt dod priekšroku standarta, nevis unikālajām atbildēm, un uzsver atbilžu atbilstīgumu, derīgumu.

Radošuma barjeru mazināšana

Radošuma barjeru mazināšanai ir vienlīdz liela nozīme kā radošu metožu lietošanai izglītības procesā. Par radošuma barjerām uzskatāmas strikta vērtēšana, konkurences veicināšana skolēnu starpā, ierobežotas izvēles iespējas, konformisma spiediens, biežas neveiksmes, vienveidīga mācīšanās.

Kas jāzina par ārvalstīm

Analizētajās ārvalstīs ar radošumu saistītie jēdzieni, ietverti valsts izglītības mērķos un saturā, atšķiras pēc to vispusības pakāpes, kā arī definējumiem. Vairumā valstu izglītības mērķos dominē radošas pašizpaušmes un pašizteiksmes jēdzieni, kā arī vispārīgi formulējumi par radošajām spējām. Radošas personības attīstības ietveršana izglītības mērķos un saturā dotu nozīmīgu ieguldījumu radošu un pašrealizējušos skolēnu sagatavošanā dzīvei un darbam.

Pēdējo 10 – 15 gadu laikā praktiski visās analizētajās ārvalstīs notikušas izmaiņas izglītības saturā, piemērojoties mainīgajai sociālajai un ekonomiskajai videi, kas prasa lielāku orientēšanos uz inovācijām, elastību, nepārtrauktu radošo procesu, lielāku orientāciju uz mērķiem un prasmēm.

Radošuma integrācija attīstāmo prasmju klāstā ārvalstīs uzskatāma par piemēru, no kura iedvesmoties Latvijas izglītības sistēmas politikas veidotājiem.

Radošuma aspekti izglītības mērķos

Arī Latvijā izglītības mērķos vēlams precīzi formulēt dažādo radošuma aspektu attīstīšanu. Šādu izglītības mērķu paredzēšana sekmē sistēmiskas pieejas izveidi radošuma izglītībā, turklāt tiek aktualizēta tā pastāvīga attīstība mācību procesā:

VISPĀRĪGAIS aspekts

Skolēnu radošuma attīstība. Skolēnu radošā potenciāla (radošo spēju) identificēšana, lai palīdzētu viņiem apgūt mūsdienu kultūrai un tehnoloģijām atbilstošas prasmes un mērķtiecīgi sekmētu viņu radošā potenciāla izpaušmi un attīstību.

RADOŠS PROCESS

Skolēnu radošuma sekmēšana, piedāvājot interesantus uzdevumus un problēmas visos mācību

priekšmetos.

RADOŠS INDIVĪDS

Radošas personības attīstība, sekmējot tādas īpašības kā iniciatīva, mērķtiecība, iekšējā darbības motivācija, gatavība riskēt un eksperimentēt, spontanitāte, elastība, pārliecība par savām spējām, atvērtība pieredzei, neatkarība spriedumos un gatavība tolerēt nenoteiktību.

RADOŠA VIDE

Sniegt skolēniem bagātus un daudzveidīgus kontekstus, lai sekmētu viņu spēju domāt radoši un kritiski, lai atrisinātu problēmas un kaut ko mainītu uz labu.

RADOŠS PRODUKTS

Attīstīt spējas, prasmes un iemaņas īstenot ieceres oriģinālos un inovatīvos produktos (stāstos, dzejoļos, mākslas darbos, problēmrisinājumos, projektos u.c.).

Starppriekšmetu saikne

Viena no radošuma veicināšanas formām izglītības procesā ir starppriekšmetu saikne, kā arī mācību priekšmetu integrācija. Ļoti ieteicams ieviest radošumu kā galveno jēdzienu mākslas mācību priekšmetos.

Radošas mācību metodes raksturo starppriekšmetu projektu veidošana, aktivizējošās izglītības metodes (prāta vētra, lomu spēles u.c.), IKT izmantošana izglītības procesā, uz skolēnu centrētu, atvērtu un uz sadarbību vērstu metožu lietošana. Radošuma izglītības struktūrā svarīgi dot skolām brīvību ieviest un īstenot inovatīvas metodes, izstrādāt inovatīvus grupu projektus par starppriekšmetu tēmām u.c. Ieteicams integrēt mākslas zinātņu elementus citos mācību priekšmetos, jo tie attīsta iztēli, sazaroto domāšanu un citus ar radošumu saistītus aspektus.

Elastīgs mācīšanās ietvars

Radošumu izglītībā sekmē mazāk preskriptīvs, elastīgāks mācīšanās ietvars, lai radītu plašākas iespējas atsevišķu skolēnu vajadzību atbilstībai. To apstiprina gan prakse, gan teorētiskās atziņas par radošas vides raksturojumiem, dodot vairāk brīvības pedagogiem, skolām un pašvaldībām veidot brīvu, atvērtu mācību procesu, kas pakļauts nedaudziem norādījumiem.

Radošums ne tikai mākslas priekšmetos

Lai arī ar radošuma sekmēšanu tradicionāli tiek saistīti mākslas priekšmeti, saskaņā ar pieejamo informāciju vairumā analizēto ārvalstu radošums tiek veicināts ne tikai mākslas programmu, bet arī lielākajā daļā vai pat visos mācību priekšmetos, un tā uzskatāma par atbilstošāko ieviešamo pieeju arī Latvijā.

Sadarbība ar māksliniekem

Pedagogu profesionālās pilnveides pasākumu ziņā par efektīvu un inovatīvu veidu uzskatāma pedagogu un mākslinieku sadarbība projektu vai kursu veidā. Tas saistīts ar nepieciešamību

skolotājam attīstīt pašam savu personīgo radošo darbību ārpus skolas, lai efektīvāk strādātu skolēnu radošo prasmju un pašizpausmes attīstīšanā.

Projekti, kuros sadarbojas radošās jomas speciālisti un pedagogi, lai radošā veidā palīdzētu skolēniem apgūt noteiktas tēmas, var nozīmīgi uzlabot skolēnu mācību motivāciju, emocionālo iesaistīšanos mācību procesā un pat sekmes. Iespējams, Latvijā varētu meklēt alternatīvu formu šādu projektu – sadarbības starp radošuma jomas speciālistu, mākslinieku un pedagogu – īstenošanā, iesaistot šajā procesā Latvijas Radošo savienību padomi. Gala ziņojumā ietvertā programma „Radošums izaugsmei” piedāvās finansējumu pedagogiem, kas vēlēšies ieviest šādus sadarbības projektus.

Radikāli jauna pedagogija nav nepieciešama

Nozīmīga loma ir pedagogu tālākizglītošanai par radošumu. Tas var nozīmīgā mērā palīdzēt mainīt attieksmi pret radošumu kā procesu un domāšanas kvalitātes raksturojumu, kas gandrīz vienmēr ir pamatīga darba rezultāts, kurš rodas uz esošo zināšanu bāzes, nevis nestrukturētās aktivitātēs. Bērnu radošuma pieaugums saistīts nevis ar radikāli jaunu pedagogiju, bet pedagogu gatavību strādāt kopā ar bērniem, lai attīstītu viņu idejas. Radošas mācīšanas veicināšanai pedagogiem ieteicams saņemt plašāku izglītību mākslas priekšmetos neatkarīgi no tā, kādu mācību priekšmetu viņi pasniedz.

Kā mērīt radošumu- daudz nezināmā!

Radošuma diagnostikas plaša izmantošana analizētajās ārvalstīs netika atrasta. Turklāt daļās kreativitātes pētnieku domas attiecībā uz radošuma plašas testēšanas noderīgumu. Runājot par mācību rezultātu novērtēšanu kopumā, vērojama tendence diferencēt formatīvo un summāro novērtējumu, arvien vairāk uzsverot pirmo no tiem.

Nav atrodamas tiešas norādes uz skolēnu sekmju līmeņa pieaugumu saistībā ar radošās izglītības rezultātu analizētajās ārvalstīs. Pētnieki norāda, ka radošajam potenciālam ir vidēji cieša, neviennozīmīga sakarība ar sekmēm, kas jāņem vērā, analizējot mācību rezultātus. Tomēr dažu ārvalstu pieredze norāda uz iespējām ievērojami uzlabot skolēnu sekmes un mācību motivāciju, iesaistot viņus sistemātiskās, regulārās mācību priekšmetu apguves formās.

Standartizētais novērtējums – radošuma barjera

Radošuma jomas speciālisti vairākkārt uzsvēruši radošuma veicināšanas principu pretrunu ar standartizētu novērtējumu biežu veikšanu. Tas norāda uz nepieciešamību apsvērt standartizēto un centralizēto eksāmenu biežuma samazināšanas iespēju. Tas saistīts ar principu uzsvērt izglītības procesu, nevis sagatavošanos pārbaudījumiem.

Specifiski – augstskolu mācību spēkiem

Studiju programmās, kuras apgūst nākamie pedagogi, nepietiekama uzmanība pievērsta studenta radošās personības attīstībai; studiju kursu apraksti rāda, ka studenti netiek arī pietiekami sagatavoti, lai spētu veicināt skolēnu radošas personības attīstību. Līdzīgu secinājumu, spriežot pēc analizētajām pedagogu profesionālās pilnveides B moduļa kursu programmām, var izdarīt arī par pašu pedagogu personības radošumu. Visos trīs gadījumos uzmanība pievērsta galvenokārt prasmju attīstībai, ignorējot personības veselumu, holistisko pieeju. Tas rada nepieciešamību akcentēt minētajos dokumentos radošas personības aspektu.

Studiju kursu aprakstu analīze liecina, ka docētājiem, līdzīgi kā skolotājiem, trūkst zināšanu par kreativitāti, tās pazīmēm, komponentiem, attīstības iespējām. Pedagogiem, kas māca skolās dažādus

priekšmetus dažādās izglītības pakāpēs, jāorientējas attiecīgās skolēnu vecumgrupas īpatnībās radošuma veicināšanas aspektā. Tāpēc liela uzmanība un pūles jāvelta, lai pedagogi apgūtu trūkstošās zināšanas par radošumu dažādās profesionālās pilnveides formās: tālākizglītībasursos, semināros, konferencēs, mācību ekskursijās, komandējumos pieredzes apmaiņā, e-izglītībā, Moodle sistēmā, pašmācībā, pašpilnveidē u.c.

Šiem minētajiem pasākumiem jānotiek sistemātiski un sistēmiski, aptverot maksimāli iespējamo pedagogu skaitu, lai patiešām Latvijas izglītības sistēmā parādās, izaug jauna tipa radošie pedagogi, kas spēj motivēt, aizraut izglītojamos ar jaunām pieejām, radošām darba metodēm, personīgo radošuma paraugu.

3. Par mācību metodēm radošuma izglītībai dažādos izglītības līmeņos

Mācību metodes, kas vērstas uz radošuma sekmēšanu, var iedalīt vairākās grupās – **metodes radošo prasmju attīstīšanai, vispārējās stratēģijas radoša procesa sekmēšanai un aktivizējošās izglītības metodes.**

Visas ir attiecināmas uz jebkuru izglītības līmeni un mācību priekšmetu un visciešāk ir saistītas ar radošo procesu izglītībā.

Radošo prasmju attīstības metodes

Metodes, kas sekmē radošās domāšanas prasmju attīstību, raksturo šādi aspekti:

- jaunu, oriģinālu ideju radīšana un īstenošana, izmantojot iegūtās zināšanas un prasmes;
- problēmu un tajās slēpto iespēju saskatīšana, hipotēžu izvirzīšana par iespējamiem problēmu cēloņiem un risinājumu piedāvāšana;
- jautājumu izvirzīšana un vispārpieņemto uzskatu pārbaude;
- gatavība elastīgi reaģēt uz izmaiņām uzdevuma/problēmas uzstādījumā;
- atjautīgu saikņu, asociāciju veidošana, parasti nesaistītu lietu apvienošana;
- daudzpusīga problēmas izpēte, dažādu skatupunktu ieņemšana, dažādība (elastība) piedāvāto risinājumu veidos;
- iztēles un fantāzijas izmantošana, meklējot risinājumus izvirzītajiem uzdevumiem un problēmām;
- alternatīvu un jaunu pieeju meklēšana uzdevumu un problēmu risināšanā, saglabājot atvērtas dažādas iespējas;
- kritiska ideju, darbību un rezultātu pārdomāšana.

Daži pētnieki (piem., E. Landau) kā nozīmīgāko kreativitātes veicināšanas iespēju saskata pedagoga prasmi uzdot pareizus jautājumus un iemācīt to pašu darīt skolēniem. Radošas personības būtiska iezīme ir spēja jautāt, jo tā sevī slēpj tādas īpašības kā zinātkāri, atvērtību jaunai pieredzei, pārliecību par sevi. Izšķirošā nozīme šādu īpašību izveidē ir veidam, kādā izglītības procesā jaunās zināšanas tiek integrētas uz veco zināšanu bāzes. Tādējādi galvenie **principi, kas būtu jāievēro pedagogiem, veicinot radošumu**, ir:

- a) izzinot nezināmo, sākt ar zināmo;
- b) gūt prieku no procesa, nevis tikai no sasniegumiem;
- c) mācīt uzdot jautājumus, nevis „iekalt” zināšanas un faktus;
- d) veicināt starpdisciplināru domāšanu;
- e) orientēt uz nākotni (kā un kur var pielietot šīs zināšanas?);

f) mācīt ar spēles palīdzību⁸.

Vispārīgas stratēģijas radoša procesa sekmēšanai

Vispārīgas stratēģijas radoša procesa sekmēšanai klasē ietver sevī⁹:

1) **Elastību** struktūrā, metodēs un attieksmē – skolēnu pamudināšanu pārnest zināšanas vienā nozarē uz darbību citā nozarē, izmantot varbūtības domāšanu un jautājumus „Kā būtu, ja...?”, pielietot teorētiskās zināšanas reālās dzīves gadījumiem, pieļaut vairāk nekā vienu atbildi uz jautājumiem (pretstatā pareizās un nepareizās atbildes obligātai nepieciešamībai), nodrošināšanu ar dažāda veida materiāliem. Citu skatupunktu iztēlošanās un vairāku hipotēžu ģenerēšana ir diverģentās domāšanas nozīmīgi komponenti, kas jāveicina mācību procesā.

2) **Iedrošinājumu** būt radošiem – parādot atzinību par oriģinālu, neparastu un pilnīgi jaunu risinājumu atrašanu. To var darīt, uzdevumu instrukcijās sniedzot ieteikumu neaizņemties citu idejas, bet radīt oriģinālas savējās. Lai to īstenotu, nepieciešams dot laiku un telpu radošā procesa norisei, jo radošs process ietver plānošanu, eksperimentēšanu, kļūdu pieļaušanu, atkārtotu plānošanu, atkārtotu eksperimentēšanu, līdz tiks iegūts rezultāts. Skolēnu radošumu nozīmīgi var rosināt pozitīva pastiprinājuma sniegšana par radošām idejām.

3) Orientēšanos uz **prasmju** apgūšanu. Klases atmosfērā uzsvars jāliek uz mācīšanos, nevis kļūdu nepieļaušanu - tas mazina skolēnu bailes no izaicinājumiem, turklāt skolotājam vēlams sniegt skolēnam atbalstu gadījumos, kad viņš izjūt neapmierinātību ar sasniegto rezultātu. Ļoti būtiski ir paust toleranci pret kļūdīšanos un attieksmi, kurā kļūdīšanās ir dabiska mācību procesa sastāvdaļa. Svarīgs radošuma faktors ir domāšanas prasmes jeb domāšana par domāšanu, spēja fokusēties uz plašu skatījumu un ideju kopumā drīzāk nekā uz specifiskiem faktiem.

4) Klases **sadarbības** veicināšanu, kas paredz skolēnu darbu grupās, kopīgi veicot lielākus vai mazākus projektus vai sniedzot atgriezenisko saikni par individuālajiem uzdevumiem, vēl pirms to darījis skolotājs. Grupu darbā individuālā sacensība kļūst mazāk nozīmīga, un tas mazina konfliktu un spriedzes aspektus, kas ir nevēlami radošam klimatam.

5) **Atvērtību** – vides radīšanu, kurā skolēni var justies droši un uzticēties. Tam nepieciešams palielināt rotaļīgumu un humoru, bet vienlaikus cieņu pret citu skolēnu radītajām idejām un personību. Atvērtība jaunajam ietver sevī arī skolotāju iedrošinājumu uz saprātīgu risku, mudinot skolēnus eksperimentēt un apsvērt neparastus, vēl nepārbaudītus risinājumus.

6) **Neatkarīgu** mācīšanās stilu – skolotājs izvairās no pārāk ātriem spriedumiem un dod skolēniem iespēju praktizēt pašnovērtējumu, kā arī izvairās dot novērtējumus tur, kur tie nav nepieciešami.

7) **Līdzdalību** – skolēnu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā attiecībā uz klases un mācību stundas aktivitātēm un metožu izvēli. Sastopoties ar to, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā, pastāv lielāka iesaistamība, ka skolēni izteiks savas idejas.

8) **Zināšanu bāzi** – radošums nerodas tukšā vietā, to nodrošina uzkrātās zināšanas un prasmes noteiktā darbības nozarē vai vispārīgas zināšanas par problēmrisināšanas veidiem. Zināšanas veido materiālu, ar ko operēt, ģenerējot jaunas idejas, tās izvērtējot un plānojot veidus, kā tās īstenot.

⁸ Kālis, E. (2011). Kreativitātes veicināšana.//*Kreativitātes psiholoģija* (sast. Bebre,R.). Rīga: RPIVA. 178.-195.lpp.

⁹ Hoff, E., Lemark, E. (2011). *An Observation of Critical Creative Moments in Swedish Schools*. Skatīts 16.05.2012, pieejams: <http://www.inter-disciplinary.net/wp-content/uploads/2011/07/Hoff-Lemark-wpaper.pdf>

Radošums nenozīmē atstāt novārtā konvencionālās, tradicionālās zināšanas un aizstāt tās ar oriģinālām idejām. Drīzāk tas nozīmē apgūto zināšanu izmantošanu, lai radītu jaunas, oriģinālas un vērtīgas idejas un risinājumus.

Aktivizējošās izglītības metodes

Visbiežāk izmantotās un efektīvākās aktivizējošās izglītības metodes ir prāta vētra, intervijas, diskusijas, lomu spēles, simulāciju spēles, projektu izstrāde, izpēte (eksperimenti), sinektika, morfoloģiskā sintēze, kas kā apguves formas arī būtu attiecināmas uz praktiski jebkuru izglītības līmeni un mācību priekšmetu^{10 11}.

Tāpat ieteicams integrēt mākslas zinātņu elementus citos mācību priekšmetos, jo tie attīsta iztēli, sazaroto domāšanu un citus ar radošumu saistītus aspektus.

¹⁰ Kālis, E. (2011). Kreativitātes veicināšana//Kreativitātes psiholoģija (sast. Bebre,R.). Rīga: RPIVA, 185.-187. lpp.

¹¹ Kālis, E. (2011). Kreativitātes veicināšanas programma skolotājiem//Mācību metodiskais līdzeklis *Kreativitātes diagnostika un attīstība* (sast. Vidnere,M). Rīga: RPIVA, 53.- 60. lpp.

IV. Reformu modeļu apraksts: modelis A

Ārvalstu prakses pētījumi, intervijas, fokusgrupas diskusijas un labās prakses piemēri norāda, ka radošuma priekšnosacījumi ir brīvība, pašizpaušme, formālo prasību samazināšana, skolotāju darba organizēšana atbilstoši skolēnu interesēm un citi nosacījumi, kas veicina izglītības procesa elastību. Bet tas nenozīmē, ka risinājums ir atteikties no formālajām prasībām, no noteikta zināšanu apjoma apguves utt.

Izglītības sistēmā jāizšķiras par **pareizo līdzsvaru** starp radošo brīvību, pašizpaušmi, diskusijām, sekošanu personīgajām interesēm u.tml. un disciplīnu, formālo prasību ievērošanu, pienākuma pildīšanu un noteikta zināšanu apjoma iegaumēšanu. Līdzsvara neievērošana var beigties ar izglītības kvalitātes kritumu. Gaidītā konkurētspējas kāpuma vietā pētījuma autori riskētu iegūt vienkārši sliktu izglītības sistēmu, kas nozīmētu konkurētspējas kritumu. Šāds scenārijs ir īpaši ticams, ja skolotājiem trūkst prasmes intensīvi strādāt stundās ar skolēnu radošā potenciāla attīstību. Skolotāju prasmes nav izmaināmas īsā termiņā. Tas ir vairāku gadu mērķtiecīga darba uzdevums. Tāpēc izstrādātās rekomendācijas vairāk attiecas uz izglītības sistēmas **attīstību, uzlabojot tās atsevišķos sistēmas elementus, kas kopumā rada jaunu pieeju radošuma izglītības jautājumos**. Pētījuma autori nav identificējuši kādu vienu vai vairākas sistēmas kļūdas, kuras novēršot, radošums Latvijas izglītības sistēmā pieaugtu „automātiski”¹².

Pētījuma autori rekomendācijas strukturējuši 2 blokos:

- 1. Rekomendācijas, kas veicamas esošā finansējuma ietvaros;**
- 2. Rekomendācijas, kuru ieviešanai nepieciešams papildus finansējums.**

Izstrādāti divi alternatīvi reformu modeļi, kuros piedāvāts atšķirīgs risinājums to rekomendāciju ieviešanai, kurām nepieciešams papildus finansējums. Modelī A pētījuma autori nepiedāvā specifisku finansēšanas mehānismu. Šajā modelī papildus finansējums tiek piesaistīts Latvijā pastāvošajā kārtībā – no valsts budžeta vai ES fondiem atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Modelī B pētījuma autori piedāvā izveidot atsevišķu finansēšanas mehānismu - programmu „Radošums izaugsmei”, no kuras tiktu koordinēti finansēti pasākumi radošuma attīstībai. Šāds finansēšanas mehānisms būtu iespējams tikai tad, ja Latvijas nacionālie normatīvie akti struktūrfondu vadības jomā pieļautu Globālā granta vai līdzīga mehānisma pastāvēšanu.

1. Rekomendācijas, kas veicamas esošā finansējuma ietvaros

Šajā sadaļā iekļautas rekomendācijas, kuras ir iespējams veikt **esošā finansējuma ietvaros**. Var izšķirt binārās rekomendācijas, kuru izpildi var mērīt ar „ir ieviests” un „nav ieviests”, un apjoma rekomendācijas. Apjoma rekomendācijas var ieviest vairāk un mazāk. Apjoma rekomendācijas var ieviest atbilstoši pieejamajam finansējumam. Ar pašlaik pieejamo finansējumu var ieviest rekomendācijas mazākā apjomā, bet, ja piešķirtu papildus finansējumu, ieviešanas apjomu var palielināt.

Šajā sadaļā pētījuma autori ir iekļāvuši binārās rekomendācijas, kurām nav nepieciešams papildus finansējums, un visas apjoma rekomendācijas, kuras iespējams veikt vismaz minimālā apjomā bez papildus finansējuma piesaistes.

¹² Respektīvi, pētījuma autori nav identificējuši izglītības sistēmas „tauriņa efektu”. Ar tauriņa efektu saprot parādību nelineārās sistēmās (un izglītības sistēma tāda ir), kad nelielas izmaiņas kādā vienā sistēmas elementā ģenerē milzu izmaiņas citā sistēmas elementā. Nosaukumu parādībai deva amerikāņu matemātiķis un meteorologs Edvards Lorencs, kas konstatēja, ka ir iespējama situācija, kad tauriņa spārnu vēziens konkrētā laikā un vietā var pēc vairākām nedēļām izsaukt viesuļvētru citā vietā.

2. tabula. Rekomendācijas, kas veicamas esošā finansējuma ietvaros

	<u>1. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Līdzsvarot intelektuālo attīstību, radošās pašizpaušmes un rotaļu darbību jaunajā 6 gadīgo izglītības programmā, neforsējot pirmo no tām
Pamatojums	Pirmsskolas vecumā rotaļas ir nozīmīgākā radošās darbības izpaušme. Bērnu radošums, kas iepriekš izpaudās kā prieks eksperimentēt un risināt problēmas neparastos veidos, uz pārāk liela konvencionālo (tradicionālo) zināšanu fona var mazināties, un tā vietā stājas tendence darboties vienā, vispārpieņemtā un no ārpuses iemācītā veidā. Intervijās izteiktās bažas sk. Starpziņojuma (2.pielikums) II daļas „Interviju un anketēšanas rezultāti” 25.3. sadaļā „Interviju pārskats, saņemto atbilžu apkopojums un analīze”, sk. atbildes uz 2. jautājumu („konkrētos mācību priekšmetos” – otrs izteikums). Lai arī radošuma dimensija „Integrētajā mācību programmā sešgadīgiem bērniem” ir pietiekami atspoguļota, bažas rada sarežģītais burtu rakstīšanas piedāvājums un laika ietvara attiecība pret paredzēto darba apjomu. Apgūstamo zināšanu apjomu ieteicams nedaudz samazināt, tā vietā piedāvājot vairāk rotaļu un radoša darba projektus. Iztēles rotaļas, īpaši lomu spēles un brīva aktivitāšu izvēle ir nozīmīgi radošuma elementi, kas attīsta iztēli, problēmu risināšanas spējas, saaroto domāšanu, spēju apzināties emocijas un izdarīt izvēles.
Īstenošanas laiks	2013.-2014.g.
Īstenotājs	Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk-IZM).
Ieguvumi	Tiek ņemtas vērā vecumposma īpatnības gan bērna attīstībā kopumā, gan radošuma attīstības ziņā. Tādā veidā tiek optimāli sekmēta bērna radošā potenciāla izpaušme un attīstība.
Negatīvie aspekti	Jaunas programmas ieviešanas grūtības pedagogiem, pašvaldībām, vecākiem.
Rekomendācijas veids	Apjoma rekomendācija.
N.p.k.	<u>2. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Pilnveidot pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartus: 1) īpaši prasībās padziļināt radošuma dimensiju, pārstrādāt standartus, kuros radošās prasmes minētas maz; mācību saturā lielākā mērā ietvert: a) projektu metodi; b) stappriekšmetu saikni; c) radošumam nepieciešamo personības īpašību attīstīšanu; 2) precizēt mācību satura apjomu un detalizēt prasības (rezultātā skolotāji un skolēni varētu vairāk laika veltīt radošām darba formām); 3a) vai nu atteikties no paraugprogrammām, vai 3b) izstrādāt katrā mācību priekšmetā 2 alternatīvas

	programmas (pēc iespējas to izstrādi uzticot pedagogu biedrībām).
Pamatojums	Pētot radošuma īpatsvaru izglītības un mācību priekšmetu standartos: a) tika atklāta nevienmērīga radošo prasmju paredzēšana standartu prasībās, b) intervijā, anketēšanā un fokusgrupas diskusijā izskanējušie pretrunīgie viedokļi par mācību satura apjomu¹³ ļāva izdarīt secinājumu, ka mācību satura vadības sistēma ir smagnēja, sarežģīta (izglītības standarti, mācību priekšmetu standarti, paraugprogrammas, skolotāju programmas, eksāmeni, mācību literatūra). Lai sekmētu radošo prasmju un spēju labāku attīstību, šo sistēmu nepieciešams pārvērtēt un uzlabot. Iespējams: a) detalizēt standartu prasības (īpaši vidējā izglītībā) un atteikties no paraugprogrammām (paraugprogrammu vietā piedāvājot radošu skolotāju izstrādātas alternatīvas programmas) vai b) ieviest eksāmenu saturu detalizēti raksturojošu dokumentu, kas mainās ik gadus un precizē eksāmenu satura apjomu, tematiku un uzdevumu tipus. Sk. 9. rekomendāciju – minētie ierosinājumi pavērtu ceļu skolēnu radošuma labākai attīstīšanai skolās. Radošuma dimensijas padziļināšanai ieteicams precīzi formulēt ar radošumu saistītās prasmes, kas attīstāmas visos mācību priekšmetos un ietver sevī: - spēju radīt jaunas, oriģinālas idejas un tās īstenot dažādās dzīves situācijās, izmantojot iegūtās zināšanas un prasmes; - saskatīt problēmas un iespējas, kas tajās slēpjas, izvirzīt hipotēzes par iespējamiem problēmu cēloņiem un piedāvāt risinājumus; - izvirzīt jautājumus un spēt apstrīdēt vispārpieņemtus uzskatus; - izrādīt iniciatīvu un uzņemties atbildību par rezultātiem; - elastīgi reaģēt uz izmaiņām un uzņemties saprātīgu risku; - veidot atjautīgas saiknes, apvienot parasti nesaistītas lietas; - izmantot iztēli un fantāziju, domājot par izvirzītajiem uzdevumiem un problēmām; - izmēģināt alternatīvas un jaunas pieejas uzdevumu un problēmu risināšanā, saglabājot atvērtas dažādas iespējas; - kritiski pārdomāt idejas, darbības un to rezultātus. Standartu analīzē tika atklāts, ka maz vai nemaz nav minēta projektu metode un starppriekšmetu saite¹⁴ (ar to saprotot starpdisciplināras sadarbības formas, bet ne mācību priekšmetu robežu nojaukšanu un totālu integrāciju). Standartu pilnveidē šos trūkumus iespējams novērst. Rezultātā abas radošumu veicinošās metodes iegūtu atbilstošu vietu mācību procesā, paverot labākas iespējas skolēnu radošo spēju attīstībai.
Īstenošanas laiks	2013. – 2015. g.

¹³ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā 37. sadaļas 2. punktu.

¹⁴ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā 37. sadaļas 3. punktu.

Īstenotājs	IZM un VISC sadarbībā ar pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām), kreativitātes jomas ekspertiem un izglītības zinātniekiem.
Ieguvumi	Standartu prasībās vairāk iestrādāti ar radošuma sekmēšanu tieši saistīti kritēriji. Standartu prasības kļūs skaidrākas, līdz ar to nebūs stresa, gatavojoties eksāmeniem. Paraugprogrammu vai nu nebūs, vai būs vismaz divas alternatīvas, kurām nav valstiska statusa (līdz ar to nav netieša „spiediena” uz skolotājiem, ka viņiem jāstrādā tikai pēc paraugprogrammas). Standarti tiktu papildināti ar piemēriem, kas precizē mācību satura tematisko plašumu un dziļumu, kā arī tiktu detalizētas prasības tā, lai, balstoties vienīgi uz standartiem, varētu sagatavoties eksāmeniem. Līdz ar to eksāmenos ietvertais nebūtu pārsteigums un tieši izrietētu no standartu prasībām. Tas pavērtu iespējas skolotājiem un skolēniem vairāk pievērsties radošuma attīstīšanai. Detalizētāku radošo prasmju ietveršana standartu prasībās sekmētu šo prasmju attīstīšanu pedagogiskajā procesā un mudinātu mācību literatūras veidotājus vairāk pievērsties radošumam. Izmaiņas standartos kompleksi ietekmētu radošuma dimensijas nozīmes pieaugumu izglītībā un līdz ar to sekmētu skolēnu radošo spēju attīstību.
Negatīvie aspekti	Standartu teksta apjoma pieaugums, ko skolotāji varētu uztvert kā mācību satura apjoma pieaugumu. Pedagogiem būtu grūti atteikties no mācību satura paplašinājuma, ko ietvēra paraugprogrammas.
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	3. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izstrādāt standartus (vai tiem līdzīgus mācību saturu reglamentējošus dokumentus) mūzikā, mākslā un horeogrāfijā - profesionālās ievirzes izglītībā (balstoties uz „Metodiskiem norādījumiem valsts un pašvaldību dibinātajām izglītības iestādēm profesionālās ievirzes izglītības programmu mākslā, mūzikā un dejā izstrādei un noformēšanai”); jaunajos standartos konkretizēt attīstāmās radošās prasmes. Veikt jauno dokumentu apspriešanu, aprobāciju un izskaidrošanu. Sekmēt jaunajiem standartiem atbilstošas mācību un metodiskās literatūras izveidi.
Pamatojums	Profesionālās ievirzes izglītībā trūkst standartu, kuros būtu detalizēti un konkrēti atsegta radošuma dimensija, ir tikai metodiski norādījumi profesionālās ievirzes izglītības programmu izstrādei. No pētījumā intervēto pedagogu atbildēm un fokusgrupas diskusijas izriet ¹⁵ , ka nepieciešama arī mūsdienīga mācību literatūra, kas sekmētu radošo prasmju attīstīšanu profesionālās ievirzes izglītībā. Gan reglamentējošu

¹⁵ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā III daļas „Fokusgrupa” 28.3.3. un 28.3.6. punktus un II daļas „Interviju un anketēšanas rezultāti” 25.3. sadaļā atbildes uz 2. jautājumu: „Mūzikas vidusskolām nav izstrādāti mācību priekšmetu standarti, nav mācību grāmatu (mūzikas literatūras priekšmetā nav izdota neviena grāmata!)”.

	dokumentu izstrāde, gan atbilstošas mācību metodiskās literatūras izstrāde ir radošuma pilnveides kompleksas sastāvdaļas līdztekus pedagogu profesionālās meistarības pilnveidei. Izglītības satura dokumentos, kas padziļinātu un konkretizētu jau esošos metodiskos ieteikumus, ieteicams: a) integrēt <u>radošās industrijas aspektus kultūrizglītībā</u>¹⁶, izglītības saturā iezīmēt starpdisciplināro pieeju – parādīt mākslinieciskās darbības nozīmi kultūras kontekstā un iespējas mūsdienu sabiedrībā; b) diferencēt izglītības saturu <u>divos līmeņos</u>: (b1) līmenis īpaši talantīgiem audzēkņiem, kuri startēs tālāk mākslu jomā, nodrošinot talantu – izcilību atlasu un sekmējot viņu radošo izaugsmi; (b2) līmenis, kas nodrošinātu mūzikas un mākslas izglītības plašu pieejamību, sekmējot radošas personības veidošanos, izglītojot audzēkņus, kuriem mūzika, mākslas un deja būs personības attīstības faktors un kuri kļūs par amatiermākslas dalībniekiem Dziesmu un deju svētku tradīcijas pārmantošanas procesā¹⁷; c) iestrādāt minētajos dokumentos <u>radošo prasmju attīstīšanas nosacījumus</u> (psiholoģiskos, materiāli tehniskos, metodiskos), kas sekmētu un kļūtu par pamatojumu pārmaiņām mācību metodiskajā literatūrā un pedagogu radošajā darbā skolās.
Īstenošanas laiks	2012. – 2013. g.
Īstenotājs	Kultūras ministrija (turpmāk-KM), Kultūras un nemateriālā mantojuma centrs (turpmāk- KNMC) sadarbībā ar atbilstošajām nevalstiskajām organizācijām.
Ieguvumi	Radošuma attīstīšana mākslas un mūzikas skolās kļūs mērķtiecīgāka, tiks diferencētas prasības, normatīvās bāzes sakārtošana sekmēs kompleksas pārmaiņas mācību metodiskajā darbā.
Negatīvie aspekti	Reglamentējošu dokumentu skaita pieaugums.
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	4. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	1) Izstrādāt izglītības saturu reglamentējošu dokumentu (vadlīnijas) un/vai metodiskas rekomendācijas mākslinieciskajā pašdarbībā (pamatizglītībā un vispārējā vidējā izglītībā). 2) Vispārējā vidējā izglītībā māksliniecisko pašdarbību iekļaut izvēles mācību priekšmetu skaitā kā līdzvērtīgu citiem mācību priekšmetiem.

¹⁶ Sk. KM Kultūrizglītības un nemateriālā mantojuma centra mājas lapā: **KRIIN prioritārie darbības virzieni līdz 2012. gadam** „integrēt radošās industrijas aspektus kultūrizglītībā - atbalstīt radošumu kā instrumentu izglītības filozofijā un veicināt starpdisciplināritāti” (skatīts 2012.07.17.pl. 18.00)
http://www.knmc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=390&Itemid=194

¹⁷ Sk. KNMC mājas lapā „Kultūrizglītības sistēmas reforma mūzikā un mākslā”, dokuments „Kultūrizglītības attīstība 2009-2012”- 1. lpp. (kultūrizglītība mērķi) http://kriic.lv/faili/KI_reforma.pdf (skatīts 2012.07.17. pl. 18. 08)

Pamatojums	Viens no veidiem, kā tiek attīstītas radošās pašizpaušmes, ir „mākslinieciskā pašdarbība” (amatiermākslas nodarbības) gan pamatskolās, gan vidusskolās. To var traktēt kā interešu izglītību, taču mākslinieciskajai pašdarbībai ir neoficiāla mācību priekšmeta statuss skolās – tā pastāv tradīcijas dēļ (lai gan mākslinieciskā pašdarbība minēta tikai vienreiz vispārējās vidējās izglītības standartā¹⁸). Minētā tradīcija jāvērtē kā unikāla Latvijas izglītības sistēmā, kas izskaidro Latvijas panākumus pasaules līmenī mūzikā un nodrošina Dziesmu un deju svētku fenomena dzīvotspēju. 1) Mākslinieciskās pašdarbības statusa precizēšana (t.sk. reglamentējoša dokumenta un metodisku ieteikumu izstrāde) novērsīs pārpratumus mācību plānošanā skolās. Mākslinieciskā pašdarbība dod skolēniem iespēju papildus attīstīt radošās prasmes mākslā, mūzikā, teātra mākslā, dejā, kā arī sadarbības prasmes un radošai pašizpaušmei nepieciešamo uzstāšanās pieredzi, izkopj personības īpašības: iniciatīvu, iztēli, spēju koncentrēties, emocionālo inteliģenci un drosmi, kas raksturīgas radošiem cilvēkiem. 2) Šobrīd nepieciešams skaidrāk definēt vispārējās vidējās izglītības kopējo satura modeli un mākslinieciskās pašdarbības vietu tajā. No tā lielā mērā ir atkarīga Dziesmu svētku nākotne.
Īstenošanas laiks	1) 2012. – 2014. g. 2) 2014. g.
Īstenotājs	IZM sadarbībā ar Latvijas Vispārējās izglītības iestāžu mūzikas skolotāju asociāciju un KM.
Ieguvumi	1) Precīzi definēta radošuma attīstīšana praktiskajā mākslinieciskajā darbībā („mākslinieciskajā pašdarbībā”), 2) legalizēta izglītības tradīcija, kas pastāv Latvijā un kas būtiski sekmē skolēnu radošo spēju attīstību, 3) līdz ar to skolēniem – labākas iespējas apgūt daudzveidīgas radošās prasmes, bet skolotājiem skaidrākas prasības, kas jāīsteno „mākslinieciskās pašdarbības” nodarbībās.
Negatīvie aspekti	Reglamentējošu dokumentu skaita pieaugums.
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	5. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izstrādāt metodiskus ieteikumus (vadlīnijas) radošuma attīstīšanā tehniskās jaunrades jomā.
Pamatojums	Interese izglītībā ir par maz Tehniskās jaunrades centru (no 64 iestādēm tikai 24 iestādēs ir iespējams nodarboties ar tehnisko jaunradi ¹⁹ . Turklāt šajās 24 iestādēs tehniskā jaunrade aizņem tikai daļu no piedāvājuma), kas sekmētu skolēnu ieinteresētību un padziļināti koptu viņu radošās spējas inženierzinātņu, eksakto zinību, amatniecības jomā (papildus vispārējai izglītībai). Līdz ar to jaunieši neiegūst agrīno motivāciju darboties tehniskajā

¹⁸ Sk. MK 2008.gada 2.septembra noteikumu Nr.715 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem” („LV”, 145 (3929), 18.09.2008)13.punktu

¹⁹ Sk. Tehniskās jaunrades centri – izvietojuma karte: <http://www.tjd.lv/tjc> (skatīts 2012.07.17. pl.18.17)

	jaunradē. Tas vēlāk atsaucas uz profesionālās izglītības kvalitāti un apjomu. Trūkst nopietni ieinteresētu audzēkņu, kuri būtu motivēti mācīties profesionālajās vidusskolās vai izvēlēties mācīties eksaktās zinātnes vispārizglītojošajās vidusskolās un pēc tam augstskolās. Metodiski ieteikumi radošuma attīstīšanā tehniskās jaunrades jomā apkopotu jau esošo tehniskās jaunrades centru pieredzi radošuma attīstīšanā (radošāko pedagogu metodes) un ietvertu atbilstošu ārzemju pieredzi.
Īstenošanas laiks	2012. – 2013. g.
Īstenotājs	IZM
Ieguvumi	Pedagogi saņem atbalstu radošu ideju īstenošanai, pedagoģiskās metodes tehniskajā jaunradē tiek apkopotas, ir iespējams ar tām iepazīties un izmantot metodiskajā darbā.
Negatīvie aspekti	-
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	6. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	Vidējās izglītības līmenī veidot integratīvu mākslu jomu mācību priekšmetu „Mākslas”, ietverot tajā vizuālās mākslas, mūzikas, dejas, teātra un mediju mākslu tematikas.
Pamatojums	Arī vēlīnajā pusaudžu vecumā un jauniešu vecumā ļoti svarīgi atrast viņu spējas izteikt sevi radoši, un mākslas priekšmeti to var veicināt vislielākajā mērā. Mākslas priekšmetu loma izglītībā rada sinerģijas efektu, jo tie visi sniedz pieredzi un informāciju <i>par mākslu kā kompleksu radošuma, izziņas un komunikācijas formu</i> un nozīmīgu ieguldījumu dažādu iemaņu attīstībā un līdzsvarotas personības izveides procesā. Vidējā izglītībā mākslas priekšmetiem atvēlēta salīdzinoši neliela vieta, turklāt svarīgi ietvert tajos mūsdienās aktuālo mediju mākslu vai mākslas, kas saistāmas ar radošajām industrijām. Mediju māksla kļuvusi īpaši aktuāla mūsdienu informācijas telpā un vairākās profesionālajās jomās uzsverama kā nozīmīgākā komunikācijas forma. Pētītajās ārvalstīs starp apgūstamajiem mākslas priekšmetiem ierindojas dizains un fotogrāfija (Igaunija), kino un mediji (Ungārija), teātris (Zviedrija, Lietuva)²⁰.
Īstenošanas laiks	2014.g.-2018.g.
Īstenotājs	IZM, VISC sadarbībā ar pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām), KM
Ieguvumi	Tiek ievērotas radošuma dinamikas īpatnības jauniešu vecumposmā. Integrēta mākslas priekšmetu apguve un radoša pašizpauze tajā netieši sekmē skolēnu interesi par mākslu un potenciālo iesaistīšanos radošo industriju jomā.
Negatīvie aspekti	-
Rekomendācijas	Apjoma rekomendācija.

²⁰ Skat. Starpziņojumu par ārvalstu prakses analīzi, 34.-36.lpp.

veids	Minimālā apjomā rekomendāciju var veikt esošo resursu ietvaros. Rekomendācijā netiek paredzēts palielināt kopējo mācību stundu apjomu, bet priekšmetu mācīt kā izvēles mācību priekšmetu.
N.p.k.	7. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izveidot jaunu mācību literatūras izvērtēšanas un aprobācijas sistēmu (aprobējot noskaidrojas grāmatas radošā kapacitāte).
Pamatojums	Lai radošuma dimensija īstenotos mācību literatūrā (grāmatās tiktu ietvertas radošas darba formas un uzdevumi), nepieciešama valsts un nevalstisko organizāciju sadarbība, kas var īstenoties, pilnveidojot līdzšinējo mācību literatūras izvērtēšanas kārtību, iestrādājot tajā mācību grāmatas aprobācijas laiku un nosacījumus, kā arī paplašinot vērtētāju loku: iesaistot mācību literatūras izvērtēšanā pēc iespējas pedagogu profesionālās organizācijas; iestrādājot mācību literatūras izvērtēšanā īpašus radošuma kritērijus. Tas nozīmē izmaiņas Ministru kabineta (turpmāk-MK) noteikumos Nr. 252 ²¹ un VISC izdotajos iekšējās kārtības dokumentos ²² .
Īstenošanas laiks	2012. – 2018.g.
Īstenotājs	IZM, VISC sadarbībā ar izdevniecībām, digitālu mācību līdzekļu izstrādes ekspertiem un pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām).
Ieguvumi	Mācību grāmatas kļūst radošākas, pieejamākas (daļa – internetā vai DVD formā), mācību grāmatas vispirms aprobē, tikai tad – grifē (apstiprina) un izplata. Līdz ar to ir iespējams konstatēt, vai mācību literatūrā ir pietiekami daudz materiāla, kas attīsta radošumu.
Negatīvie aspekti	Sarežģītāka mācību literatūras izvērtēšanas un aprobācijas sistēma.
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	8. <u>rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izveidot palīgriku tīmekli skolotājiem ar radošu/inovatīvu mācību metožu aprakstiem lietošanai dažādu mācību priekšmetu stundās visos vispārējās izglītības līmeņos.
Pamatojums	Šis pozitīvās prakses piemērs rodams Lielbritānijā, kur kā radošu mācību metožu apkopojums izmantošanai dažādos mācību priekšmetos sākumskolas skolēniem tīmeklī izveidota mājas lapa <i>STARBurst</i> ²³ . <i>STARBurst</i> mērķis ir palīdzēt bērniem izveidot tēlainus un izzinošus stāstus un dzejoļus, ļaujot viņiem izmantot zinātniskus jēdzienus un tehnisko valodu un iegūt pārliecību par savu dabas un redzamās pasaules izpratni. <i>STARBurst</i> izveidē iesaistīti ne tikai izglītības jomā darbojošies

²¹ MK 2012.gada 10.aprīļa noteikumi Nr.252 „Kārtība, kādā izvērtē un apstiprina mācību literatūras atbilstību pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības valsts standartam” („LV”, 57 (4660), 12.04.2012)

²² VISC „Mācību literatūras ekspertu komisijas nolikums” (skatīts 2012.07.17. pl. 23. 59)

<http://visc.gov.lv/aktualitates/normdok/i020642.htm>

²³ Skat. Starpziņojumu par ārvalstu prakses analīzi, 56.lpp.

	profesionāli, bet arī pārstāvji no Dizaina padomes un Karaliskā ķīmijas un fizikas institūta, tādējādi sekmējot starpdisciplināru pieeju radošu mācību metožu veidošanā. Šāds palīgriks būtu brīvi pieejams jebkuram pedagogam un ērti papildināms ar jaunām metodēm. Palīgriks saturā izveidē iespējams sadarboties arī ar starptautiskām institūcijām, kas nodarbojas ar radošuma sekmēšanas aktivitātēm.
Īstenošanas laiks	2013.-2020.g.
Īstenotājs	IZM sadarbībā ar skolotāju profesionālajām asociācijām, izglītības un kreativitātes psiholoģijas jomas zinātniekiem.
Ieguvumi	Brīvi pieejams, regulāri papildināms metodiskā atbalsta rīks pedagogiem radošu mācību metožu lietošanā.
Negatīvie aspekti	Finansiālie resursi, kas nepieciešami tīmekļa izveidei un pētnieku piesaistīšanai metožu apkopošanā.
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	<u>9. rekomendācija</u>
Rekomendācija	1) Izveidot ik gadus centralizēto eksāmenu un valsts pārbaudes darbu satura programmas, kurās tiktu precīzi raksturoti uzdevumu tipi un tematu loks, kas tiks ietverts tā gada eksāmenos un valsts pārbaudes darbos (priekšlikumu skatīt kontekstā ar 2. rekomendāciju). 2) Eksāmenu saturā ietvert vairāk radošu darbības formu un radošus uzdevumus.
Pamatojums	1)Fokusgrupas diskusijā tika identificēta problēma, ka centralizētie eksāmeni (turpmāk-CE) un pārbaudes darbi pēc 3., 6. un 9. klases liek skolotājam satraukties un strādāt tikai tā, lai šajos darbos skolēni „neizgāztos” ²⁴ . Viens no risinājumiem šai problēmai ir - izveidot papildus dokumentu, kas detalizēti raksturotu konkrētajā mācību gadā paredzēto eksāmenu un pārbaudes darbu saturu (tematu loku, uzdevumu tipus, ilustrējot tos ar piemēriem). Šāda eksāmenu satura programma katru gadu mainītos. Tā tiktu sagatavota un izdota mācību gada sākumā. Saskaņā ar šo dokumentu tajā gadā tiktu veidoti CE un valsts pārbaudes darbi. Šāda jauna CE veidošanas kārtība īpaši ieteicama, ja standartu apjoms un detalizācijas pakāpe paliek līdzšinējā (proti, visai plaša, vispārīga un dažādi interpretējama). 2) Eksāmenu satura sagatavošanā (un atbilstoši eksāmenu un pārbaudes darbu satura programmās) īpašu uzmanību pievērst radošiem uzdevumiem un radoša darba formām – nosakot no kopējā eksāmenu satura apjoma radošajiem uzdevumiem atvēlamo obligāto minimumu (piemēram, līdz 20 %).
Īstenošanas laiks	1) 2013.- 2015.g. un turpmāk. 2) 2012.- 2018.g. un turpmāk.
Īstenotājs	IZM, VISC sadarbībā ar pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām) un augstskolām.
Ieguvumi	Eksāmenos ir vairāk radošu uzdevumu, eksāmenu programmas

²⁴ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā III daļas „Fokusgrupa” 28.3.2.punktu

	parāda, kas būs eksāmenā, rezultātā nav stresa, vairāk laika skolās tiek veltīts radošuma attīstīšanai mācību procesā.
Negatīvie aspekti	Sākotnējie ieguldījumi sistēmas radīšanai, reglamentējošu dokumentu skaita pieaugums (ikgadējās eksāmenu satura programmas).
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	<u>10. rekomendācija</u>
Rekomendācija	1) Izstrādāt pedagogu profesionālās meistarības pilnveides sistēmā ieteikumus (vadlīnijas) radošo prasmju attīstīšanai (A līmeņa kursu programmām un to saturam); 2) iesaistīt kursu satura veidošanā un organizēšanā skolotāju profesionālās biedrības (jo paši skolotāji zina radošākos lektorus un radošā darba metodes, kuras der skolās).
Pamatojums	1) Pētījuma ietvaros veiktajās intervijās un anketēšanā tika konstatēta problēma, ka radošuma attīstīšanas metožu apguvē būtiska nozīme ir kursiem ²⁵ (34 % respondentu atzina, ka būtu jāriko speciāli kursi radošuma dimensijas īstenošanā). Lai turpmāk skolotāju profesionālās meistarības kursu saturā panāktu radošo spēju attīstīšanas darba formu ietveršanu, nepieciešams izstrādāt a) kritērijus šādu kursu vērtēšanai (radošuma aspektā) un b) vadlīnijas kursu saturam, kas ietvertu radošuma diagnostikas un attīstības metodiku. 2) Lai pavērtu iespējas pedagogiem tiešāk ietekmēt profesionālās meistarības pilnveides kursu saturu, ieteicams izdarīt izmaiņas MK noteikumos Nr. 431 ²⁶ , ietverot to iestāžu skaitā, kuras tiesīgas rīkot šādus kursus, arī pedagogu profesionālās biedrības. Valsts finansējuma sadali šādiem kursiem veikt vienīgi konkursu kārtībā. Konkursos izvērtēt piedāvātās kursu programmas radošuma attīstīšanas aspektā.
Īstenošanas laiks	2012. – 2018.g.
Īstenotājs	IZM sadarbībā ar pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām) un augstskolām.
Ieguvumi	Radošā darba pieredze tiek pārņemta pedagogu profesionālās pilnveidesursos, kuru satura noteikšanā un organizācijā tiek pakāpeniski iesaistītas pedagogu biedrības, nākotnē valsts šajā jomā vairs neiesaistās tieši. Līdz ar to valsts funkcijas tiek samazinātas, tās pārņem profesionālās organizācijas, kuras vislabāk spēj īstenot pedagogu vajadzības pēc kursiem radošuma attīstīšanas metožu apguvē. Rezultātā paaugstinās radošas izglītības kvalitāte un palielinās pedagogu skaits, kuri strādā radošāk un spēj attīstīt savu skolēnu radošās spējas.
Negatīvie aspekti	-
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.

²⁵ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā 25.4. sadaļā „Iespējas skolotājam papildināties radošuma attīstīšanā” 1. punktu un 25.5. sadaļā 5. secinājumu, kā arī 24.2. sadaļas 13. attēlā atbilstošu sadalījuma grafiku

²⁶ MK 2011.gada 7.jūnija noteikumi Nr.431 „Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides kārtība” („LV”, 91 (4489), 10.06.2011)

N.p.k.	<u>11. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Studiju kursu parauga izstrāde radošuma attīstīšanai pedagogu sagatavošanas programmās unursos.
Pamatojums	Analizējot Latvijas augstskolu studiju programmas, kuras apgūst nākamie pedagogi, konstatēts, ka tajās visai maza vērība pievērsta radošas personības jēdzienam – gan studentu radošas personības attīstīšanas aspektā, gan arī tādā nozīmē, ka studentam būtu jābūt gatavam veicināt skolēnu personības radošuma attīstību. Vairāk vērības veltīts radošo prasmju apgūšanai.²⁷ To pašu var teikt par studentu un izglītojamo (skolēnu) izziņas procesu vispusīgāku attīstību. No izziņas procesiem minēta vienīgi radošā domāšana, bet tieši radošumam nepieciešama iztēle, fantāzija, radoša uztvere, uzmanība, tomēr šie jēdzieni ne studiju kursu programmās, ne studiju kursu aprakstos nav sastopami. Ļoti maz vērības veltīts tam, lai studenti apgūtu prasmes vērtēt skolēnu radošos darbus, kur ir jābūt ļoti uzmanīgiem, ar metodiski pareizu pieeju. Visumā studiju kursu aprakstos radošas darbības, prasmju, iemaņu jēdziens ir sastopams biežāk nekā studiju programmās, bet tomēr arī augstskolu programmām būtu jābūt mērķtiecīgāk uz radošumu virzītām, neatstājot to tikai atsevišķu pedagogu studiju kursu ziņā. Tāpēc nepieciešams izstrādāt studiju kursu aprakstu paraugus radošuma jomā dažādos aspektos, kas vadītos no jaunākajām zinātniskajām atziņām kreativitātes teorijā un praksē, kā arī ar laiku ieviest vairākās pedagoģijas augstskolās īpašu studiju kursu kreativitātes psiholoģijā. Pašlaik Latvijā izdota viena grāmata šajā nozarē: Kreativitātes psiholoģija, sast. Bebre, R. (2011), Rīga: RPIVA, 208 lpp., ko kursu docētāji varētu izmantot kā pamata mācību grāmatu.
Īstenošanas laiks	2013.-2020.g.
Īstenotājs	IZM, augstskolas, zinātniskās institūcijas.
Ieguvumi	Augstskolas mērķtiecīgi strādā radošuma izglītības ieviešanā, sagatavojot pedagogus, kas pārzina radošuma jēdzienu, komponentus, kritērijus un radošas mācību metodes. Radošuma zinātniskā izpratne gūst izplatību izglītības sistēmā.
Negatīvie aspekti	-
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.
N.p.k.	<u>12. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izveidot Nacionālo konsultatīvo padomi radošuma izglītības jautājumos.
Pamatojums	Ieteicams izvērtēt iespēju Nacionālās konsultatīvās padomes radošuma izglītības jautājumos izveidošanai Latvijā, ievērojot Lielbritānijas pieredzi, kur 1998.gadā tika izveidota Nacionālā Konsultatīvā padome radošajā un kultūras izglītībā²⁸. Padomes galvenais mērķis būtu sniegt ieteikumus radošuma izglītības

²⁷ Skat. Starpziņojumu par Latvijas izglītības novērtējumu radošas izglītības jomā, 263.lpp.

²⁸ Skat. Starpziņojumu par ārvalstu prakses analīzi, 79.lpp.

	ieviešanā un bērnu un jauniešu radošuma attīstīšanā formālajā un neformālajā izglītībā, formulējot tās īstenošanas principus, stratēģiju un praktiskos īstenošanas soļus, pedagogu sagatavošanas un tālākizglītības organizēšanas sistēmas pilnveidošana pedagogu gatavībai radošuma izglītības īstenošanā visos izglītības līmeņos. Padomes uzdevumos ietilptu: 1) Ieteikumu sniegšana IZM un KM par skolēnu radošās izaugsmes sekmēšanu formālajā un neformālajā izglītībā; 2) Ieteikumu un rekomendāciju apkopošana un izplatīšana izglītības iestādēm par radošuma izglītību; 3) Radošuma izglītību, radošu mācību metožu un formu popularizējošu un skaidrojošu publikāciju rekomendēšana izdošanai; 4) Konkrētu ieteikumu izstrāde radošuma aspektu skaidrai ietveršanai mācību saturā un standartos; 5) Sadarbība ar augstākās izglītības iestādēm, kas sagatavo pedagogus, rekomendējot, kādā veidā integrēt radošuma teoriju un praksi studiju programmās un studijuursos visos mācību priekšmetos; 6) Sadarbība ar skolotāju profesionālās pilnveides radošuma jomā pasākumu (kursu, semināru, konferenču, e-mācību, Moodle sistēmas izmantošanas, mācību ekskursiju, komandējumu, t.sk. ārvalstu u.c.) plānotājiem un organizētājiem; 7) Iniciēt un veicināt pētījumus par radošuma izglītību un tās ieviešanu Latvijā. Padomes darbā tiktu iesaistīti pārstāvji no IZM (Izglītības departaments, Augstākās izglītības un zinātnes departaments, Politikas iniciatīvu un attīstības departaments), KM, VISC, pedagogu profesionālo asociāciju pārstāvji, zinātnieki (pedagogi un psihologi), kas specializējušies izglītības un radošuma jomās.
Īstenošanas laiks	2013.-2018.g.
Īstenotājs	IZM, KM.
Ieguvumi	Koordinēta radošuma izglītības ieviešana un tālāka attīstīšana. Tā notiek sistemātiski un sistēmiski, ieviešot radošumu paralēli visos izglītības līmeņos, atbalstot tās dažādos aspektus (pedagogu sagatavošanas programmu mērķtiecīgu virzību uz radošuma ieviešanu visos mācību priekšmetos; daudzveidīgus pasākumus visu izglītības līmeņu pedagogu tālākizglītībā radošuma veicināšanai skolā un augstskolā, ārpuskolas darbā; zinātniskās pētniecības un populārzinātnisku izdevumu iniciēšanu pedagogu vajadzībām u.c.).
Negatīvie aspekti	-
Rekomendācijas veids	Binārā rekomendācija.

2. Rekomendācijas, kurām nepieciešami papildus finanšu resursi

N.p.k.	<u>13. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izveidot īpašu „Tehnikās jaunrades atbalsta programmu” radošo prasmju attīstības piedāvājumu dažādošanai interešu izglītībā.
Pamatojums	Interesu izglītībā ir par maz tehniskās jaunrades centru (no 64 iestādēm tikai 24 iestādēs ir iespējams nodarboties ar tehnisko jaunradi²⁹. Turklāt šajās 24 iestādēs tehniskā jaunrade aizņem tikai daļu no piedāvājuma), kas sekmētu skolēnu ieinteresētību un padziļināti koptu viņu radošās spējas inženierzinātņu, eksakto zinību, amatniecības jomā (papildus vispārējai izglītībai). Līdz ar to jaunieši neiegūst agrīno motivāciju darboties tehniskajā jaunradē. Tas vēlāk atsaucas uz profesionālās izglītības kvalitāti un apjomu. Trūkst nopietni ieinteresētu audzēkņu, kuri būtu motivēti mācīties profesionālajās vidusskolās vai izvēlēties mācīties eksaktās zinātnes vispārīzglītojošajās vidusskolās un pēc tam augstskolās. Īpaša programma tehniskās jaunrades atbalstam ietvertu palīdzību pašvaldībām (un/vai privātām struktūrām), kas vēlētos šādus tehniskās jaunrades centrus izveidot, kā arī organizētu centralizētus iepirkumus tehnisko aprīkojumu iegādē, jo šāda aprīkojuma trūkums ir šķērslis tehniskās jaunrades attīstībai, arī pedagogiem pavērtos iespējas šīs programmas ietvaros īstenot savas radošās ieceres tehniskās jaunrades centros.
Īstenošanas laiks	1) 2012. – 2016. g.
Īstenotājs	IZM
Ieguvumi	Jauniešiem pieaug iespējas attīstīt radošās prasmes tehniskajā jaunradē, pedagogi saņem atbalstu radošu ideju īstenošanai, pedagoģiskās metodes tehniskajā jaunradē tiek apkopotas, ir iespējams ar tām iepazīties un izmantot metodiskajā darbā.
Negatīvie aspekti	Iespējams izglītības iestāžu skaita pieaugums, ja tehniskās jaunrades centru kļūs vairāk. <i>Risinājums:</i> jaunus tehniskās jaunrades centrus iekārtot skolēnu skaita samazināšanās rezultātā slēgto skolu telpās (vai darbojošos skolu telpās – pēcpusdienās, kad tās ir brīvas).
Finansiālā ietekme	Variabla un atkarīga no programmas apjoma. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem (skat. programmas „Radošums izaugsmei” tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogrammu un tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogrammu. Kopējais finansējums 3 400 000 EUR).
N.p.k.	<u>14. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Veidot partnerību profesionālo mākslinieku un pedagogu

²⁹ Sk. Tehniskās jaunrades centri – izvietojuma karte: <http://www.tjd.lv/tjc> (skatīts 2012.07.17. pl.18.17)

	starpā profesionālās pilnveides kursu un projektu ietvaros.
Pamatojums	Lielbritānijā 1999. gadā tika ierosināts³⁰ izveidot padziļinātas tālākizglītības valsts programmu māksliniekiem, zinātniekiem un citiem radošiem profesionāļiem, kā strādāt partnerībā ar formālās un neformālās izglītības sniedzējiem; finansēt vairākus izmēģinājuma projektus, iesaistot kultūras organizācijas un izglītības sniedzējus, lai izpētītu praktiskus veidus, kā izglītēt māksliniekus un skolotājus strādāt partnerībā. Šādi kursi dotu iespēju skolotājiem attīstīt savu personisko radošo darbību ārpus skolas un efektīvāk strādāt ar skolēnu radošo prasmju un pašizpaušmes attīstīšanu. Šādosursos vai projektos kā galveno mērķi izvirzīt radošo mākslu mediāciju dažādu mācību priekšmetu apgūvē, lai rosinātu skolēnu iztēli, oriģinālu ideju un problēmrisināšanas veidu ģenerēšanu, daudzpusīgu tēmas apskati. Latvijas Radošo savienību padome (turpmāk – LRSP), kas apvieno 11 Latvijas radošās savienības (Mākslinieku, Komponistu, Teātra darbinieku, Zinātnieku u.c.), ir izrādījusi interesi par šādu sadarbības formu, ja tai tiktu nodrošināti nepieciešamie apstākļi.
Īstenošanas laiks	2014.-2020.g.
Īstenotājs	IZM, augstskolas, LRSP, KM.
Ieguvumi	Skolotāji gūst personīgo radošās darbības pieredzi, ko vēlāk izmantot un ieviest izglītības procesā.
Negatīvie aspekti	Finansiālie resursi, kas nepieciešami kursu un projektu sagatavošanai un organizēšanai.
Finansiālā ietekme	Variabla un atkarīga no programmas apjoma. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem (skat. programmas „Radošums izaugsmei” Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogrammu radošajām industrijām. Finansējums 1 800 000 EUR. Specifisks finansējums partnerību veidošanai nav iezīmēts, un to noteiks pieprasījuma un piedāvājuma attiecības projektu konkursa metodē).
N.p.k.	<u>15. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Izveidot inovāciju atbalsta sistēmu radošumu veicinošu, modernu mācību līdzekļu un grāmatu izveidei.
Pamatojums	1) Pētījuma ietvaros veiktās skolotāju anketēšanas rezultāti liecina: 30 % respondentu uzskata, ka „jārada inovāciju projektu sistēma, lai katrs pedagogs varētu dalīties savā radošajā pieredzē”³¹. Pētījumā veiktajās intervijās un fokusgrupas diskusijā noskaidrojās, ka mācību literatūrā ir par maz radošu darba formu un uzdevumu, nepieciešami mācību materiāli, kas brīvi pieejami interneta vidē. Tika izvirzīta ideja, ka šāda mācību materiālu veidošana īpaši jāatbalsta no valsts puses³². To, ka

³⁰ All our futures – Creativity culture and education 1999

³¹ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā II daļas „Interviju un anketēšanas rezultāti” 24.2. sadaļas 13. attēlā respondentu atbilžu sadalījuma grafiku.

³² Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā II daļas „Fokusgrupa” 28.3.3., 28.3.6., 28.2.2.3. un 28.3.7. punktus.

	pedagogiem Latvijā ir daudz inovatīvu ideju, liecina arī inovāciju projektu konkursu salīdzinoši lielā popularitātē³³. Nepieciešams šo radošo ideju īstenošanas virzienu nostiprināt, izveidojot: a) vai nu īpašu grantu programmu (iespējams, nevis Valsts izglītības attīstības aģentūras (turpmāk- VIAA), bet VISC pārziņā), b) vai atjaunojot Izglītības inovāciju fonda darbību, kas tika apturēta ekonomiskās krīzes laikā³⁴. 2) Lai radošuma dimensija īstenotos mācību literatūrā (grāmatās tiktu ietvertas radošas darba formas un uzdevumi), nepieciešama valsts un nevalstisko organizāciju sadarbība, kas var īstenoties, pilnveidojot līdzšinējo mācību literatūras izvērtēšanas kārtību, iestrādājot tajā mācību grāmatas aprobācijas laiku un nosacījumus; kā arī paplašinot vērtētāju loku: iesaistot mācību literatūras izvērtēšanā pēc iespējas pedagogu profesionālās organizācijas; iestrādājot mācību literatūras izvērtēšanā īpašus radošuma kritērijus. Tas nozīmē izmaiņas MK noteikumos Nr. 252³⁵ un VISC izdotajos iekšējās kārtības dokumentos³⁶. 3)Atlasīt tulkošanai no citām valodām piemērotāko mācību literatūru par radošumu pedagogu vajadzībām.
Īstenošanas laiks	2012. – 2018.g.
Īstenotājs	IZM, VISC sadarbībā ar izdevniecībām, digitālu mācību līdzekļu izstrādes ekspertiem un pedagogu profesionālajām organizācijām (biedrībām).
Ieguvumi	Mācību grāmatas kļūst radošākas, pieejamākas (daļa – internetā vai DVD formā), mācību grāmatas vispirms aprobē, tikai tad – grifē (apstiprina) un izplata. Līdz ar to ir iespējams konstatēt, vai mācību literatūrā ir pietiekami daudz materiāla, kas attīsta radošumu.
Negatīvie aspekti	Sākotnējie finansiālie un intelektuālie ieguldījumi sistēmas radīšanai.
Finansiālā ietekme	Variabla un atkarīga no programmas apjoma. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem (skat. programmas „Radošums izaugsmei” Stipendiju programmu „Radošums - darba burtņīcās un testos” un apakšprogrammu „Mācību līdzekļi – radošuma attīstībai”. Kopējais finansējums 1 000 000 EUR).
N.p.k.	<i>16. rekomendācija</i>
Rekomendācija	Nodrošināt fizisko vidi radošuma izglītībai, ietverot mācību līdzekļu un mācību tehniskā nodrošinājuma aprakstus standartos: a) vai nu kā papildinājumu standartu struktūrā, b) vai kā pielikumus standartiem.
Pamatojums	Radoša vide ir tā, kas iedrošina bērnu un skolēnu rotaļas, kas norādītas kā atslēgas elements ne tikai pirmsskolas, bet arī

³³ Sk. VIAA mājas lapā: „2008.gadā Izglītības inovāciju fonds (IIF) izsludināja pirmo projektu konkursu, kura ietvaros tika īstenoti 70 inovācijas projekti no kultūrizglītības, eksaktajām, sociālajām un humanitārajām zinātnēm. Kopējais finansējums bija 189 653 lati.” <http://www.viaa.gov.lv/iif/> (skatīts 2012.07.17. pl. 23. 58)

³⁴ Sk. likumu „Par Izglītības inovācijas fonda likuma atzīšanu par spēku zaudējušu” („LV”, 97 (4083), 26.06.2009) <http://www.likumi.lv/doc.php?id=193690> (skatīts 2012.07.17. pl. 23. 57)

³⁵ MK 2012.gada 10.aprīļa noteikumi Nr.252 „Kārtība, kādā izvērtē un apstiprina mācību literatūras atbilstību pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības valsts standartam” („LV”, 57 (4660), 12.04.2012)

³⁶ VISC „Mācību literatūras ekspertu komisijas nolikums” (skatīts 2012.07.17. pl. 23. 59) <http://visc.gov.lv/aktualitates/normdok/i020642.htm>

	pamatskolas un vidusskolas vecuma bērnu radošumam. Ietverot mācību līdzekļu un mācību tehniskā nodrošinājuma aprakstus standartos vai nu kā papildinājumu standartu struktūrā, vai kā pielikumus standartiem, tiek nodrošinātas vienādas iespējas bērniem un jauniešiem visās skolās veikt radošas aktivitātes ikdienā skolā. Turklāt šāda standartu papildinājuma esamība palīdzēs skolām, pašvaldībām un mācību līdzekļu ražotājiem nodrošināt skolas ar radošuma attīstībai nepieciešamo aprīkojumu. Šobrīd līdzīgi ir „Integrētajā izglītības programmā 6 gadīgajiem bērniem”, kurā ir 4. programmas sadaļa „Mācību satura apguvei izmantojamie līdzekļi”. Šādu sadaļu būtu ieteicams ieviest visās izglītības pakāpēs un veidos, turklāt daļu līdzekļu praktiski var veidot konkrētajā skolā.
Īstenošanas laiks	2013.-2020.g.
Īstenotājs	IZM
Ieguvumi	Pilnvērtīgi un mērķtiecīgi iekārtota radošās darbības vide radīs lielāku darboties prieku un veiksmīgāk attīstīs izglītojamo radošās prasmes.
Negatīvie aspekti	Nepieciešams papildu finansējums.
Finansiālā ietekme	Fiziskās vides nodrošināšanas izmaksas nav veiktas, jo šī pētījuma ietvaros tas nav paveicams.
N.p.k.	<u>17. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Ieviest sistēmu, ka pēc augstskolas beigšanas students pirmo gadu stažējas skolā kā palīgskolotājs – apgūstot pieredzi un mācoties radošuma attīstīšanas metodes izmantot praksē – radošu skolotāju (mentor) vadībā. Tikai pēc šī skolā nostrādātā gada viņš iegūst pilnas skolotāja tiesības³⁷.
Pamatojums	Fokusgrupas diskusijā tika fiksēta problēma: „jauno skolotāju pieredzes trūkums darbam skolā” (jauniem skolotājiem nepieciešams iestrādāties un pārliecināties par apgūto radošo metožu un atziņu praktisko lietojamību). Tika ieteikts risinājums: „Pēc augstskolas students stažējas skolā kā palīgskolotājs 1 gadu, tikai tad iegūst skolotāja tiesības (līdzīgi kā tas ir rezidentūrā ārstu sagatavošanas sistēmā; Vācijā skolotāju sagatavošanā ir šāda prakse)”. ³⁸ Arī intervijās tika izteikta neapmierinātība ar augstskolu teorijas atrautību no skolu prakses. Ieteicams minēto priekšlikumu apspriest plašāk – iesaistot pedagoģiskās augstskolas, pedagogu profesionālas biedrības un uzticot izglītības zinātniekiem izstrādāt modeli, kādā veidā pēc augstskolas beigšanas students kļūst par skolotāju. Šāda sistēma papildinātu pedagogu izglītību un veicinātu radošuma attīstīšanas metožu apgūšanu, izmēģināšanu un lietošanu mācību procesā.

³⁷ Šīs rekomendācijas ietveršanā pētījuma autori bija grūtas izvēles priekšā. No vienas puses, rekomendācija ievērojami pārsniedz radošuma ietvaru, jo jaunažiem skolotājiem trūkst pieredzes visās jomās - ne tikai radošuma. Pētījuma autori nevēlējās rekomendācijās ietvert jautājumus, kas skar visas izglītības sistēmas uzlabošanu. No otras puses, šai rekomendācijai ir ļoti liela nozīme tieši radošuma kontekstā, tāpēc to tomēr tika nolemts iekļaut, apzinoties, ka nav iespējams piedāvāt konkrētu ieviešanas mehānismu..

³⁸ Sk. Starppziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā III daļas „Fokusgrupa” 28.2.1.3.punktu

	Skolotājs iegūtu pilnas tiesības patstāvīgi mācīt tikai tad, kad būtu gadu strādājis un apguvis radošuma attīstīšanas prasmes.
Īstenošanas laiks	2013. – 2018.g. (2013. – 2014. g. - modeļa izstrāde, apspriešana un pieņemšana; 2014. – 2018. g. - modeļa ieviešana).
Īstenotājs	IZM sadarbībā ar pedagoģiskajām augstskolām, pedagogu profesionālajām biedrībām un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību.
Ieguvumi	Students, kurš beidzis pedagoģisko augstskolu, iegūst laiku un iespējas augstskolā iegūtās zināšanas un prasmes (t.sk. apgūtās metodes radošuma attīstīšanā) izmēģināt reālajā mācību procesā, mācās no kolēģiem strādāt radoši.
Negatīvie aspekti	Ieguldījumi (finansiālie un intelektuālie) sistēmas izveidē.
Finansiālā ietekme	Stažēšanās izmaksas nav novērtētas, jo šī pētījuma ietvaros nav izstrādāts konkrēts palīgskolotāja – stažiera darbības modelis.
N.p.k.	<u>18. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Atjaunot un aktivizēt metodisko apvienību darbību, īpaši akcentējot radošuma attīstīšanas pieredzes apguvi (semināros, „darbnīcās”, atklātajās nodarbībās, projektos).
Pamatojums	Problēma, kas tika identificēta fokusgrupas diskusijā: „Skolotāji par maz apmainās ar idejām un par maz sadarbojas savā starpā”. Risinājums: „Pilnveidot .. rajona/novada līmenī metodisko apvienību darbu: atjaunot tur, kur tās likvidētas. Lai šādas apvienības .. pārņemtu labāko pieredzi, skolotāji ietu viens otra stundas vērot, rīkot seminārus un „darbnīcās”.” ³⁹ Līdzīga atziņa tika pausta intervijās ⁴⁰ . Metodisko apvienību darbs vairākos reģionos ir apdraudēts sakarā ar krīzi un taupību. Tas ir atkarīgs no konkrētās pašvaldības rocības un izpratnes. Nepieciešama diskusija ar pašvaldībām un skaidra valsts politika reģionālā metodiskā darba jomā, tai skaitā jāizstrādā un jāievieš finansējuma modelis, kas nodrošinātu šīs pedagoģiskā darba atbalsta funkcijas īstenošanu.
Īstenošanas laiks	2012. – 2013.g.
Īstenotājs	IZM, metodiskās apvienības (novados, reģionos), pašvaldības.
Ieguvumi	Radošā darba pieredze tiek pārņemta metodisko apvienību organizētajos semināros, atklātajās nodarbībās, reģionālos projektos. Pedagogi pašorganizējas radošuma attīstīšanas pieredzes pārņemšanā.
Negatīvie aspekti	Jāatrod finansējums metodisko apvienību darbībai, ne tikai metodisko apvienību vadītāju darba samaksai, bet arī metodiskā darba organizācijai un lokālu projektu īstenošanai.
Finansiālā ietekme	Variabla un atkarīga no ieviešanas apjoma. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem (skat. programmas „Radošums izaugsmei” Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogrammu. Kopējais finansējums 150 000 EUR).
N.p.k.	<u>19. rekomendācija</u>

³⁹ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā III daļas „Fokusgrupa” 28.2.2.1.punktu

⁴⁰ Sk. Starpziņojuma par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā II daļas „Interviju un anketēšanas rezultāti” 25.4. sadaļas 2. punktu

Rekomendācija	Palielināt profesionālās meistarības kursu (B moduļa), kā arī citu pedagogu radošumu veicinošu pasākumu īpatsvaru, kur pedagogi apgūst teoriju un praktiskas iemaņas par radošu metožu lietošanu. Izstrādāt pedagogu tālākizglītības programmu par radošuma teorijas un prakses apguvi, kurā noteiktā laika periodā rekomendēts piedalīties vairumam Latvijas pedagogu.
Pamatojums	Saskaņā ar teoriju un praktiskajiem pētījumiem pedagogi ir nozīmīgākais radošuma izglītības īstenotājs, līdzās citiem strukturāliem, normatīvās un materiāli tehniskās bāzes elementiem. Nereti uzsvars vairāk tiek likts uz pēdējiem nekā būtiskākajiem. Kā atzīts Lielbritānijas Kvalifikācijas un izglītības satura iestādes QCA projekta <i>Creativity: find it, promote it</i> ietvaros, nozīmīgākais radošuma izglītības faktors ir tas, lai skolotāji būtu nodevušies radošuma veicināšanai, tiem piemistu labas sava mācību priekšmeta zināšanas un pietiekami plašs pedagogisko prasmju klāsts, lai veicinātu visu skolēnu radošumu neatkarīgi no viņu spējām. Svarīgs ir arī aktīvs skolu vadības atbalsts. Savukārt pētījumā, ko atbalstījis EK direktorāts izglītības un kultūras jomā, secināts, ka Latvijā apmēram puse skolotāju saņēmuši apmācību par radošumu un inovatīvām mācību metodēm studiju procesā vai pēc tā. Tas norāda uz nepieciešamību paplašināt skolotāju informēšanu un izglītošanu par radošuma teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem izglītībā. Lielbritānijas pieredze uzskatāmi parāda, ka skolotāju izglītošanai, informēšanai un pieredzes gūšanai par radošu mācīšanu ir ļoti nozīmīga loma. Tika konstatēts, ka radošums, kas tika novērots skolēnos, nav saistīts ar radikāli jaunu pedagogiju, bet ar vēlmi novērot, klausīties un strādāt cieši kopā ar bērniem, lai palīdzētu attīstīt viņu idejas mērķtiecīgā veidā. Ar dalību projektā par radošuma sekmēšanu sadarbībā ar skolēniem iesaistītie skolotāji nozīmīgi mainīja uzskatus par radošumu. Starpziņojumā par radošumu Latvijas izglītības sistēmā konstatēts (266. lpp.), ka pedagogu personības radošumam nav veltīta pienācīgā uzmanība. Ir zināms, ka radošu skolēna personību var veicināt tikai radoša skolotāja personība, bet, ja par to īpaši nerūpējas, tad rezultāti nerasniedz vēlamo. Tas liek pievērst lielāku uzmanību ne vien skolēnu, bet arī pašu pedagogu personības radošumam, kaut arī liekas par vēlu, tomēr arī pedagogu profesionālās pilnveidesursos tas varētu būt apspriežams temats. Starpziņojuma secinājumos vērsta uzmanība arī uz to, ka skolotāji savā darbā nepietiekoši attīsta pārējos izziņas procesus, izņemot radošo domāšanu. Tātad arī radošās iztēles, fantāzijas, uztveres attīstībai skolēnu radošuma veicināšanas aspektā pievēršama lielāka vērība. Pedagogiem nepietiek zināšanu izglītojamo jaunrades produktu (eseju, projektu, rokdarbu u.c.) vērtēšanā.⁴¹ Tieši attiecībā uz pedagogu profesionālās pilnveides B moduļa kursiem jāatzīmē tas, ka tie sniedz iespēju sākumskolu skolotājiem gūt tiesības mācīt arī 5., 6. klasē, tātad, apgūstot

⁴¹ Skat. Starpziņojumu par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā, 266. lpp.

	radošumu veicinošas metodes šajosursos, skolotāji spēst aptvert plašāku izglītojamo loku. Tā kā 12. rekomendācijā ierosināts, ka radošuma izglītības ieviešana jāveicina paralēli visos izglītības līmeņos, tad pedagogu izglītošanai arī jānotiek visos līmeņos, ar visām iespējamām metodēm aptverot maksimāli lielu pedagogu skaitu, kas būtu tādā vai citādā veidā sagatavoti radošam darbam.
Īstenošanas laiks	2012. – 2020.g.
Īstenotājs	IZM, augstskolas, pašvaldības.
Ieguvumi	Papildus izglītība dažāda veida profesionālās pilnveidesursos sniedz pedagogiem plašākas darba iespējas, pilnveido viņu kompetenci radošuma izglītībā. Īpašs ieguvums būs tas, ka profesionālo pilnveidi radošuma jomā gūs maksimāli plašs pedagogu skaits un radošums principiāli pārveidos brīžiem stagnējošo Latvijas izglītības sistēmu. Ja skolas absolvēs audzēkņi, kas radošu pedagogu vadībā būs ieguvuši radoša darba iemaņas, izveidojuši tādas personības iezīmes kā iniciatīva, uzņēmīgums, drosme, ieguvējs būs katrs indivīds un visa sabiedrība, un radošuma veicināšanā ieguldītie līdzekļi daudzkārt atmaksāsies.
Negatīvie aspekti	Lielāki finanšu ieguldījumi radošuma izglītības ieviešanā visos izglītības līmeņos paralēli. Izglītības sistēmas konservatīvisms.
Finansiālā ietekme	Finansiālā ietekme atkarīga no kursu skaita. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem programmas „Radošums izaugsmei” ietvaros (skat. tematisko virzienu „Pedagogu apmācība”, programmu izstrāde: 10 000 EUR; mācību kursu līdzfinansējums: 252 000 EUR).
N.p.k.	<u>20. rekomendācija</u>
Rekomendācija	Attīstīt zinātniskos pētījumus kreativitātes dažādās jomās (psiholoģijā, pedagogijā, mākslas zinātnēs, uzņēmējdarbībā u.c.), kas sniegtu zinātniski metodoloģiski pareizi izstrādātus pamatus visas radošuma izglītības sistēmas attīstībai Latvijā.
Pamatojums	Katras valsts iedzīvotājiem, arī Latvijas, ir savas psiholoģiskās u.c. īpatnības, ar kurām jāreķinās radošuma izglītības procesā. Tāpēc nevar aprobežoties ar cittautu pētnieku darbu tulkojumiem, kas arī, protams, ir vērtīgi, bet nevar aizstāt Latvijas speciālistu pētījumus. Kā konstatēts „Starpziņojumā par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā”⁴², pedagogiem, mācībspēkiem trūkst zināšanu, informācijas par radošuma parādībām, būtību. Īpaša nozare ir kreativitātes diagnostika, kas ir ļoti svarīga sekmīgai savlaicīgai bērnu spēju diagnostikai kādā nozarē, ko īpaši jūt mūzikā – jo ātrāk muzikālās spējas diagnosticē un sāk attīstīt, jo labākus panākumus indivīds gūst turpmākā dzīvē, līdzīgi arī sportā. Zinātniski pierādījumi arī nepieciešami, lemjot par radošumu pirmsskolas izglītībā – ko un cik no bērna var prasīt, kā attīstīt viņa radošās spējas, nenodarot pāri pašam bērnam (skat. 1.

⁴² Skat. Starpziņojumu par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā, 265. lpp.

	rekomendāciju). Arī speciālajā pedagogijā ir nepieciešams orientēties radošuma sniegtajās iespējās, attīstot bērnus, kam ir garīgās attīstības traucējumi, ar mākslas radošo nodarbību palīdzību. Sabiedrībā bieži tiek izplatītas t.s. implicītās teorijas par radošumu, t.i., teorijas, kas nebalstās uz zinātniskiem pamatiem, bet gan sadzīviskiem iespaidiem. Ja paļaujas to ietekmei, var pieņemt aplamus lēmumus un nodarīt kaitējumu tam, uz ko tie vērsti. Tāpēc tik atbildīgā nozarē kā radošuma izglītība jābalstās uz stingri pamatotiem zinātnes atzinumiem.
Īstenošanas laiks	2012.-2020.g.
Īstenotājs	IZM, augstskolas, zinātniskās institūcijas.
Ieguvumi	Nodrošinās zinātniski metodisko bāzi radošuma diagnostikai un attīstībai Latvijas izglītības sistēmā.
Negatīvie aspekti	Finansējums pētniecībai, ar to saistītajām publicēšanās iespējām, semināru, konferenču pedagogiem rīkošanu.
Finansiālā ietekme	Finansiālā ietekme atkarīga no pētījumu rakstura un skaita. Pētījuma autori ir izstrādājuši vienu no modeļiem programmas „Radošums izaugsmei” ietvaros. (skat. tematisko virzienu „Pētījumi”, finansējums 750 000 EUR).

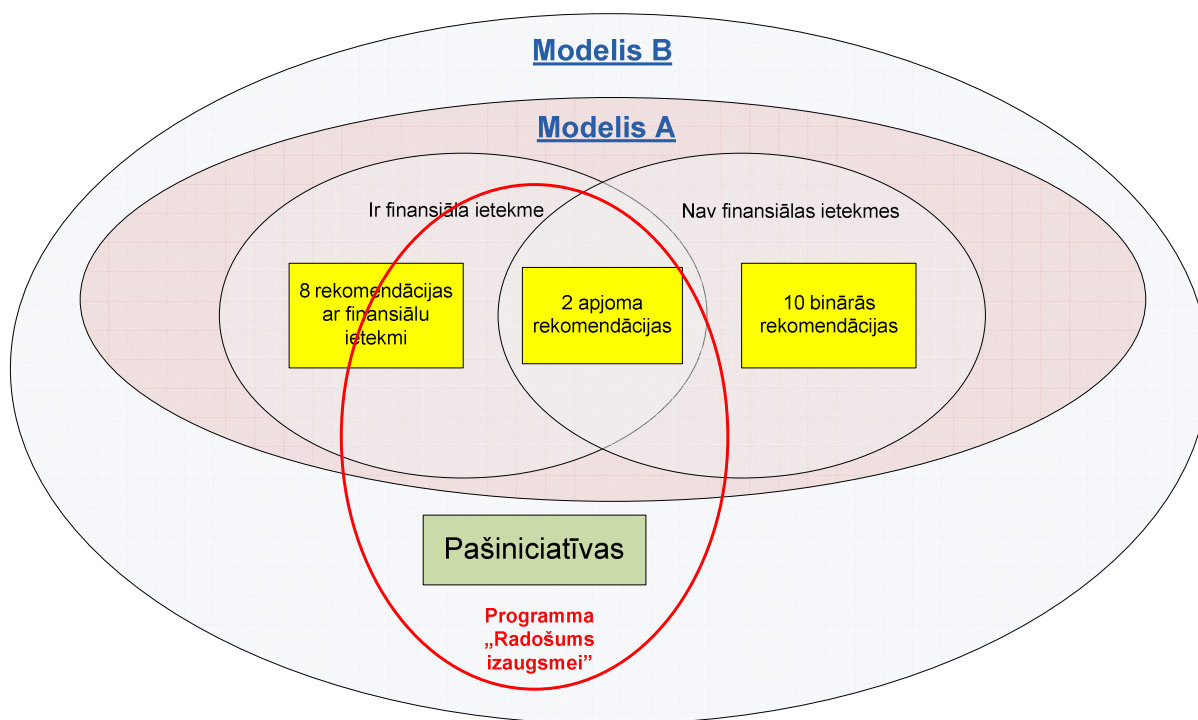
V. Reformu modeļa apraksts: modelis B

Modelī B pētījuma autori piedāvā ieviest speciālu finanšu mehānismu - **programmu „Radošums izaugsmei”**, kas finansiāli atbalstītu projektus, kas veicina bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstību. Programmas finansējums 7 gadu periodam ir 10,7 miljoni EUR. Pētījuma autori piedāvā šo programmu finansēt no 2014.-2020. gada Eiropas Sociālā fonda programmēšanas perioda.

Lai minēto priekšlikumu varētu īstenot, IZM un KM ir jāseko tam, lai Latvijas normatīvo aktu sistēma neierobežotu ES regulās atļauto globālā grantu sistēmu. Globālā grantu metode nozīmē, ka struktūrfondus administrējošā iestāde piešķir vienu grantu (Globālo grantu) tāda projekta īstenošanai, kas sevī ietver virkni apakšprogrammu, un katrā apakšprogrammā tiek organizēti „mini konkursi”. Šādu projektu īsteno Globālā grantu saņēmējs. Šīs funkcijas var īstenot kāda no esošajām valsts pārvaldes iestādēm vai arī var izveidot atsevišķu institūciju šim mērķim. Pētījuma autori neizsaka kādus specifiskus priekšlikumus šajā sakarā.

Modelis B ietver:

1. Visas modeļa A rekomendācijas, kurām nav nepieciešams papildus finansējums;
2. Visas modeļa A rekomendācijas, kurām ir nepieciešams papildus finansējums. Šīs rekomendācijas ir paredzēts ieviest ar programmu „Radošums izaugsmei”, izņemot 16. un 17. rekomendāciju.
3. Rekomendāciju izveidot un īstenot programmu „Radošums izaugsmei”, par pamatu ņemot IV nodaļā izstrādātos priekšlikumus.
4. Rekomendāciju programmu „Radošums izaugsmei” finansēt no Eiropas Sociālā fonda, panākot, ka Latvijā nākamajā programmēšanas periodā netiek ierobežota ES struktūrfondu darbību regulējošās regulas pieļautā iespēja izmantot Globālā grantu metodi.

1. attēls. Modeļa B saistība ar modeli A.

A. Programmas „Radošums izaugsmei” vispārīgais apraksts

Kā viens no būtiskākajiem priekšlikumiem pētījuma rezultātā ir programma „Radošums izaugsmei”. Ja ir pietiekami motivēti un varoši skolotāji, ir jānovērš šķēršļi, kas traucētu īstenot viņu idejas radošuma attīstībai. Galvenie šķēršļi šajā gadījumā ir laiks, finansējums un normatīvie ierobežojumi. Būtiski ir atbalstīt iniciatīvas. Pētījuma autori piedāvā, ka Latvijā īsteno atsevišķu programmu „Radošums izaugsmei”, kas sekmētu pašiniciatīvas radošuma attīstībā. Programma paredzēta kā finanšu mehānisms, kas finansētu pašiniciatīvu projektus radošuma attīstīšanai ar mērķi sekmēt ekonomisko izaugsmi. Programmu finansētu Eiropas Sociālais fonds nākamajā programmēšanas periodā 2014-2020. Šie priekšlikumi iekļauti reformu modelī B.

Tālāk šajā nodaļā sniedzam programmas detalizētu aprakstu.

Programmā lietoto saīsinājumu un terminu skaidrojums

Globālā granta saņēmējs	institūcija, kurai MK deleģē tiesības īstenot programmu. Tā var būt arī atsevišķa institūcija, kas izveidota speciāli šim mērķim.
Projekta pieteikuma iesniedzējs	institūcija, kas iesniedz projekta pieteikumu.
Grants	finansējums, ko Globālā granta saņēmējs saskaņā ar līgumu piešķir Projekta pieteikuma iesniedzējam. Grants noteiktās proporcijās tiek

	finansēts no Eiropas Sociālā fonda un no valsts budžeta.
Finansējuma saņēmējs	projekta pieteikuma iesniedzējs, ar kuru Globālā grantu saņēmējs slēdz līgumu par grantu piešķiršanu.
Līgumslēdzēja institūcija	Globālā grantu saņēmējs kā līgumslēdzējs ar Saņēmēju.
Grantu shēma	Globālā grantu finansēta apakšprogramma, kuras mērķis ir ar atklāta konkursa starpniecību piešķirt neatmaksājamu finansējumu (grantu) projektiem. Apakšprogrammu īsteno Globālā grantu saņēmējs. Projektu (sauktu arī par grantu projektu) īsteno Saņēmējs.
Grantu shēmas projekts	projekts, kuru līdzfinansē Globālā grantu saņēmēja piešķirtais grants.
Līgums	līgums starp Globālā grantu saņēmēju un Saņēmēju par grantu piešķiršanu.
Grantu shēmas konkurss	grantu shēmas projektu konkurss, kuru (ar vienu vai vairākiem Projektu pieteikumu iesniegšanas termiņiem) attiecīgajā gadā izsludina Globālā grantu saņēmējs.

1. Programmas mērķis

Programmas mērķis ir sekmēt valsts izaugsmi, radot labvēlīgus apstākļus radošuma iniciatīvu īstenošanai.

2. Programmas pamatojums

Radošums ir nozīmīgs faktors sabiedrības labklājības nodrošināšanai. Mūsdienu globālajā sabiedrībā valstis var konkurēt, piedāvājot jaunus produktus, jaunus risinājumus, jaunas tehnoloģijas un jaunu pieeju. Tas nozīmē, ka Latvijā ir stratēģiski svarīgi veicināt savu iedzīvotāju radošā potenciāla attīstību. Īpaši talantīgu un apdāvinātu bērnu radošā potenciāla attīstībai esošās izglītības sistēmas ietvaros jāparedz papildus iespējas konsultācijām atvēlētajā laikā vai arī jānovirza uz profesionālās ievirzes izglītības programmu apgūšanu (mākslā, mūzikā, dejā u.c.). Jauns izaicinājums ir attīstīt radošo potenciālu pārējiem skolēniem, kuru radošais potenciāls bez prasmīga atbalsta var arī neattīstīties. Valsts ar 2 miljoniem iedzīvotāju ekonomisku apsvērumu dēļ nevar atļauties neattīstīt „vidēja skolēna” radošo potenciālu. Svarīgi, lai veidotos sabiedrības vidusslānis - nākamie darba devēji. Uzņēmējdarbība ir pa spēkam cilvēkiem, kas nedarbojas pēc algoritma, bet ir gatavi riskēt un meklēt oriģinālus risinājumus.

Lai Latvijas izglītības sistēma varētu sekmēt skolēnu radošā potenciāla attīstību, ir jānodrošina, ka formālā izglītības sistēma ir atbilstoša radošuma attīstībai, kā arī jāstimulē skolotāju ierosmes, idejas radošuma attīstībai ārpus likumdošanā noteiktā minimālā ietvara. Tieši pašiniciatīvu sekmēšanā pētījuma autori pašlaik saskata būtisku nozīmi. Formālās sistēmas uzlabojumi notiek ilgstoši, un sistēmai ir raksturīga pretestība, tāpēc rezultāti var nebūt efektīvi. Toties Latvijas izglītības sistēmā netrūkst izglītības darbinieku, kas ir gatavi strādāt papildus obligātajām prasībām, īstenojot projektus radošuma attīstībā. Ir būtiski novērst jebkādas šķēršļus šādu ideju īstenošanai. Tāpēc ir svarīgi, ka šādas pašiniciatīvas var saņemt finansējumu, kas ļautu gan finansēt radošuma aktivitātes, gan atļautu izglītības darbiniekiem saņemt atalgojumu par darbu projektā.

Papildus minētajam, ir svarīgi izglītības darbiniekus motivēt attīstīt skolēnu radošumu un virzīt aktivitātes tā, lai tās būtu pēc iespējas efektīvākas. To var nodrošināt, izstrādājot tādu finansēšanas mehānismu, kas ierobežotā apjomā atbalsta jebkādas iniciatīvas, bet pamatā nosaka ietvaru, kurā var saņemt atbalstu iniciatīvām. Tādā nozīmē var runāt par **orientētām iniciatīvām**.

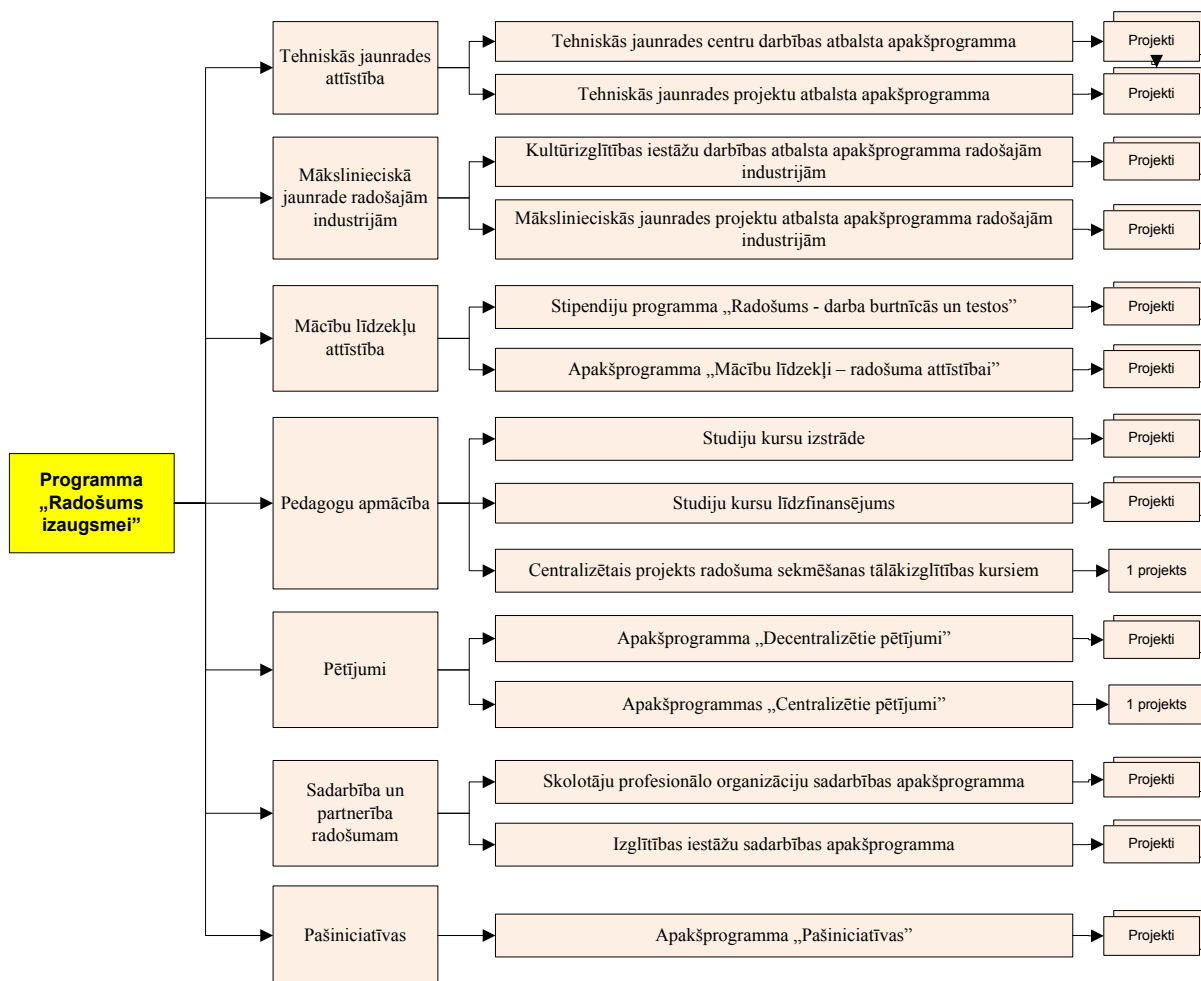
3. Programmas struktūra

Programmā paredzētais mērķis tiek sasniegts, atbalstu koncentrējot noteiktos tematiskajos virzienos. Katrā tematiskajā virzienā tiek īstenota viena vai vairākas apakšprogrammas. Apakšprogrammas tiek īstenotas kā grantu shēmas, stipendiju programmas vai kā centralizētais projekts. Grantu shēmas un

centralizētie projekti nodrošina noteiktus programmas rezultātus, kas kopumā nodrošina programmas mērķi. Grantu shēmas nodrošina arī augstāk minēto motivācijas un iniciatīvu orientācijas mehānismu.

Programmā tiek īstenoti šādi tematiskie virzieni un apakšprogrammas:

1. tematiskais virziens. Tehniskās jaunrades attīstība:
 - 1.1. Tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogramma;
 - 1.2. Tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma.
2. tematiskais virziens. Mākslinieciskā jaunrade radošajām industrijām:
 - 2.1. Kultūrizglītības iestāžu darbības atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām;
 - 2.2. Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām.
3. tematiskais virziens. Mācību līdzekļu attīstība:
 - 3.1. Stipendiju programma „Radošums - darba burtniecās un testos”;
 - 3.2. Apakšprogramma „Mācību līdzekļi – radošuma attīstībai”.
4. Tematiskais virziens. Pedagogu apmācība:
 - 4.1. Studiju kursu izstrāde;
 - 4.2. Studiju kursu līdzfinansējums;
 - 4.3. Centralizētais projekts radošuma sekmēšanas tālākizglītības kursiem.
5. Tematiskais virziens. Pētījumi:
 - 5.1. Apakšprogramma „Decentralizētie pētījumi”;
 - 5.2. Apakšprogramma „Centralizētie pētījumi”.
6. Tematiskais virziens. Sadarbība un partnerība radošumam:
 - 6.1. Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogramma;
 - 6.2. Izglītības iestāžu sadarbības apakšprogramma.
7. Tematiskais virziens. Pašiniciatīvas.

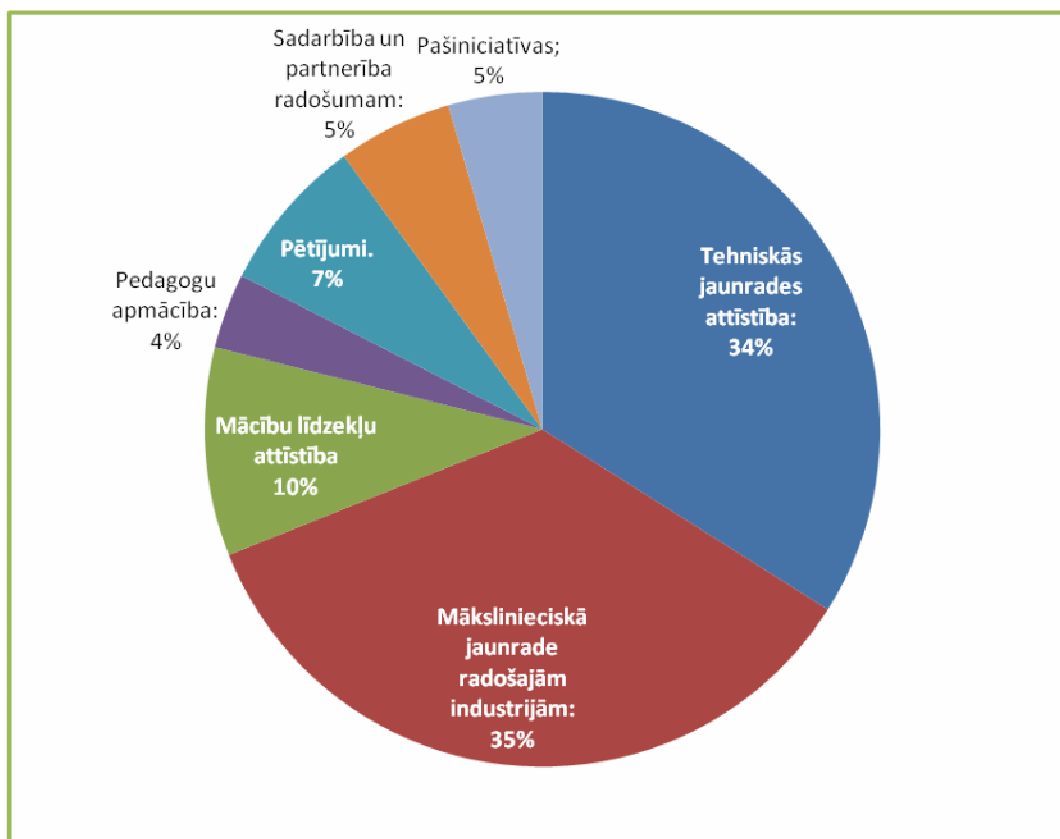
2. attēls. Programmas „Radošums izaugsmei” struktūra.

4. Programmas finansējums un rezultatīvie rādītāji

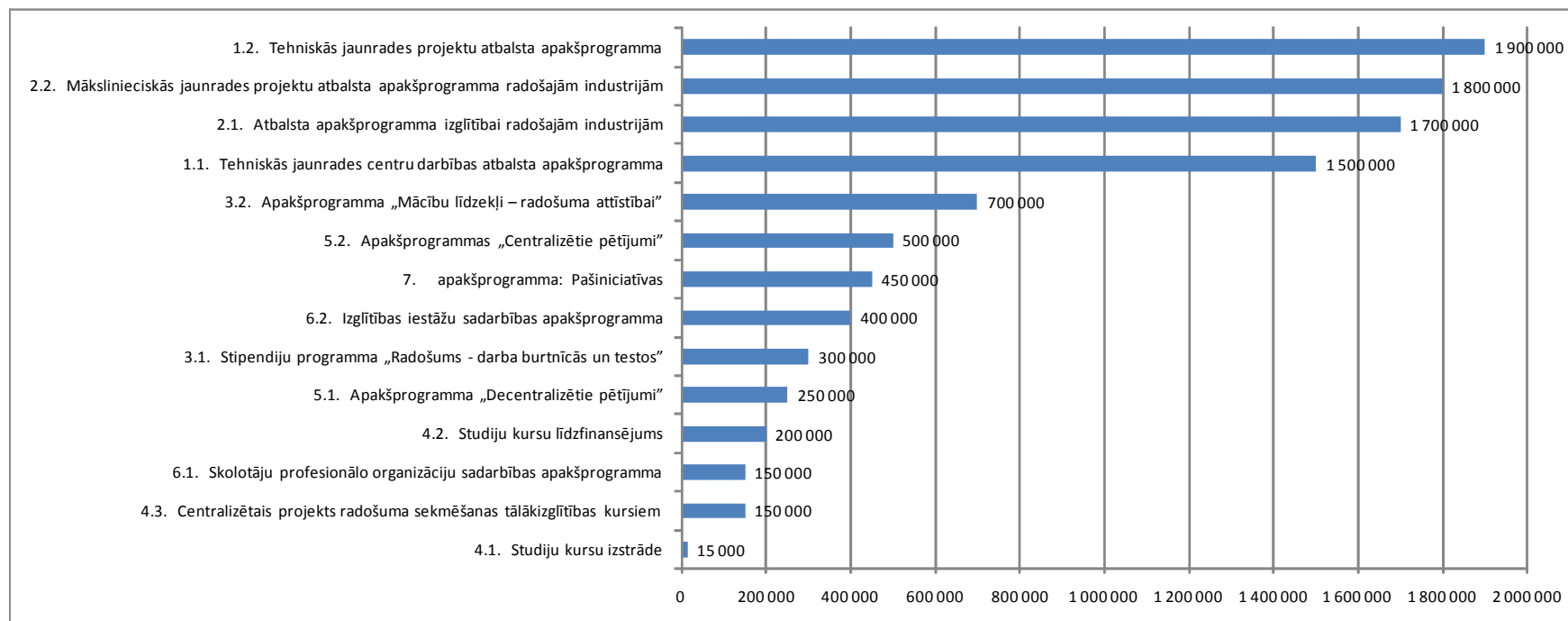
Programma tiek finansēta no Eiropas Sociālā fonda programmēšanas periodā 2014-2020.

Kopējais programmai pieejamais finansējums, kas novirzāms grantu shēmas projektu attiecināmo izdevumu segšanai, 2014-2020.gada plānošanas periodā ir **10 700 000 EUR**. 80% no šīs summas ir Eiropas Savienības finansējums un 20% ir valsts budžeta dotācija.

Programmas rezultatīvie rādītāji, to aprēķins, kā arī finansējuma sadalījums detalizēti parādīts katras apakšprogrammas beidzamajā sadaļā. Šeit sniedzam šo rādītāju kopsavilkumu.

3. attēls. Finansējuma sadalījums pa programmas „Radošums izaugsmei” tematiskajiem virzieniem.

4. attēls. Finansējuma sadalījums pa programmas „Radošums izaugsmei” apakšprogrammām.

3. tabula. Programmas „Radošums izaugsmei” rezultatīvo rādītāju un finansējuma sadalījuma kopsavilkums.

	saņēmēji	saņēmēju skaits tagad	bērnu skaits iestādē	skaitis projektā	paleidzinājums	kopā	max finansējums	procenti no maksimālā	vidējais finansējums	konkurssu liels	kopējais finansējums	projekta tvēruma skaits	mērķgrupa projekta	mērķauditorija apakšprogramma	atbalstīto projektu skaits	kopā noapaļojot
1. tematiskais virziens. Tehniskās jaunrades attīstība:																3 400 000
1.1. Tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogramma;	TJC	91		25%	50%	34	48 000	90%	43 200	1	1 468 800	100%	25	850	34	1 500 000
1.2. Tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma.											1 914 000			31 961	253	1 900 000
	TJC	91		30%	50%	41	10 000	90%	9 000	1	369 000	100%	25	1 025	41	400 000
	pirmsskolas II	605	90 859	20%		121	10 000	60%	6 000	1	726 000	100%	150	18 150	121	700 000
	vispārizglītojošās skolas	839	218 442	10%		84	10 000	90%	9 000	1	756 000	50%	130	10 920	84	800 000
	profesionālās II	65	34 638	10%		7	10 000	90%	9 000	1	63 000	50%	267	1 866	7	100 000
2. tematiskais virziens. Mākslinieciskā jaunrade radošajām industrijām:																3 500 000
2.1. Atbalsta apakšprogramma izglītībai radošajām industrijām;	KII										1 676 160			970	39	1 700 000
	kultūras centri	543		10%	0	54	48 000	90%	43 200	0,2	466 560	100%	25	270	11	500 000
	bērnu un jauniešu interešu II	149		30%	25%	56	48 000	90%	43 200	0,5	1 209 600	100%	25	700	28	1 200 000
2.2. Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām.											1 759 200			21 353	226	1 800 000
	pirmsskolas II	605	90 859	30%		182	10 000	60%	6 000	0,5	546 000	100%	150	13 650	91	500 000
	vispārizglītojošās skolas	839	218 442	20%		168	10 000	90%	9 000	0,5	756 000	20%	52	4 368	84	800 000
	profesionālās II	65	34 638	5%		3	10 000	90%	9 000	1	27 000	20%	107	320	3	0
	kultūrizglītības iestādes	174	26 992	40%		70	10 000	90%	9 000	0,2	126 000	100%	155	2 170	14	100 000
	kultūras centri	543		10%		54	10 000	90%	9 000	0,2	97 200		25	270	11	100 000
	bērnu un jauniešu interešu II	91		40%	25%	46	10 000	90%	9 000	0,5	207 000		25	575	23	200 000
3. tematiskais virziens. Mācību līdzekļu attīstība:																1 000 000
3.1. Stipendiju programma „Radošums - darba burtņi un testos”;											325 000					300 000
darba burtņi	skolotāji	50				50	5 000	90%	4 500	1	225 000				50	200 000
testi	skolotāji	200				200	5 000	20%	1 000	0,5	100 000				100	100 000
3.2. Apakšprogramma „Mācību līdzekļi – radošuma attīstībai”.	skolotāji	50				50	30 000	0,9	27 000	0,5	675 000				25	700 000
4. tematiskais virziens. Pedagoģu apmācība:																365 000
4.1. Studiju kursu izstrāde;	augstskolas ar ped programmām	8		1		8	2 000	0,9	1 800	1	14 400				8	15 000
4.2. Studiju kursu līdzfinansējums;	augstskolas ar ped programmām	8	1 448			48					181 440			8 640	6	200 000
4.3. Centralizētais projekts radošuma sekmēšanas tālākizglītības kursiem .	GGs	1									152 760			5 479	1	150 000
	pirmsskolas II	9 635										15%		1 445		
	vispārizglītojošās skolas	23 796										15%		3 569		
	profesionālās II	3 102										15%		465		
5. tematiskais virziens. Pētījumi:																750 000
5.1. Apakšprogramma „Decentralizētie pētījumi”;	pētnieciskās iestādes						20 000	0,9	18 000		252 000				14	250 000
5.2. Apakšprogrammas „Centralizētie pētījumi”.	GGs						40 000	0,9	36 000		504 000				14	500 000
6. tematiskais virziens: Sadarbība un partnerība radošumam:																550 000
6.1. Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogramma;	skolotāju prof asociācijas						20 000	0,7	14 000		140 000				10	150 000
6.2. Izglītības iestāžu sadarbības apakšprogramma.	izglītības iestādes					169					422 500			3 834		400 000
	pirmsskolas II	605		10%		61	10 000	25%	2 500	1	152 500		16	976		
	vispārizglītojošās skolas	839		10%		84	10 000	25%	2 500	1	210 000		28	2 352		
	profesionālās II	65		10%		7	10 000	25%	2 500	1	17 500		48	336		
	kultūrizglītības iestādes	174		10%		17	10 000	25%	2 500	1	42 500		10	170		
7. tematiskais virziens. Pašiniciatīvas.	izglītības iestādes+ darbinieki						50 000	0,2	10 000		477 500				45	450 000
kopā apakšprogrammās											10 015 000					
administratīvās izmaksas 7%											701 050					
Kopā programmā "Radošums izaugsmei"											10 716 050					10 700 000

1. Tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Tehniskās jaunrades centru darbības atbalsta apakšprogrammas mērķis ir sekmēt tehnisko jaunradi, finansiāli atbalstot tehnisko jaunrades centru vidēja termiņa darba programmas.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Tehniskā jaunrade ir viens no radošuma veicināšanas pasākumiem. Radošums tehniskajā jomā ir jo īpaši attīstāms, raugoties no ekonomiskās attīstības un izaugsmes perspektīvas. Spēcīgs un sazarots tehniskās jaunrades centru tīkls valstī ir efektīvs instruments, lai uzrunātu tos jauniešus, kuru intereses pietiekami nenodrošina formālā izglītība. Radošuma kontekstā tas papildina formālo izglītību. Tehniskā jaunrade ir joma, kurā būtiska nozīme ir pašiniciatīvām. Skolēnu un centra darbinieku sadarbībai būtu jānosaka centru darbības virzieni. Vidēja termiņa darbības plāns ir dokuments, kurā norādīti centra darbības virzieni, plānotās aktivitātes un rezultāti nākamajos 5 gados. Vidēja termiņa darbības plāna īstenošanai var pieprasīt finansējumu no grantu shēmas.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **1 500 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēmas ietvaros tiks izsludināti 4 konkursi ar zemāk minēto finansējumu. Līgumslēdzēja institūcija var palielināt finansējumu, ja iepriekšējos konkursos apstiprinātie pieteikumi neizlieto visu plānoto finansējumu.

4. tabula. Finansējuma sadalījums pa konkursiem.

	2014.	2015.	2016.	2017.
Konkursa numurs	1.	2.	3.	4.
Konkursa kopējā kontraktēšanas summa	25%	25%	25%	25%

Pieteikums

Konkursā ir jāiesniedz pieteikums grantu saņemšanai turpmākajam laika periodam, kas nav garāks par 5 gadiem un sākas nākamajā gadā pēc konkursa izsludināšanas. Pieteikumā jāiekļauj **vidēja termiņa darbības plāns un 1. gada darba programma**.

Darba programmas

Ar konkursā apstiprināto pieteicēju tiks slēgts jumta līgums par grantu piešķiršanu darba programmām turpmākajiem gadiem.

Grants tiks piešķirts par kārtējā gada darba programmu, pamatojoties uz speciālo līgumu par darba programmas īstenošanu.

Lemjot par kārtējās darba programmas finansēšanu, Līgumslēdzēja institūcija novērtē iepriekšējo gadu darba programmu posmu īstenošanu. Ja kaut viens no posmiem tiek novērtēts zemāk nekā minimāli nepieciešamais punktu skaits, turpmākās darba programmas netiek finansētas. Taču tas neierobežo jauna pieteikuma iesniegšanu nākamajiem konkursiem.

Grantu apjoms

Viena gada darba programmas atbalsta grantu apjoms ir robežās **no 6000 EUR līdz 12 000 EUR gadā**.

Pieteikumā ir jānorāda nepieciešamais grantu apjoms visu gadu darba programmām.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, nedrīkst pārsniegt:

1. **50%** no kopējām attiecināmajām darba programmas izmaksām valsts vai pašvaldību dibinātiem tehniskās jaunrades centriem;
2. **90%** no kopējām attiecināmajām darba programmas izmaksām privāto personu dibinātiem tehniskās jaunrades centriem.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Projektu var iesniegt pašvaldību, valsts, komercsabiedrību vai nevalstisko organizāciju dibinātie **tehniskās jaunrades centri**. Par tehniskās jaunrades centru šīs grantu shēmas ietvaros var uzskatīt:

1. Pašvaldību dibinātos tehniskās jaunrades centrus un tehniskās jaunrades namus;
2. Neatkarīgi no nosaukuma - institūcijas, kas vismaz vienu gadu līdz pieteikuma iesniegšanas brīdim ir īstenojušas bērnu un jauniešu interešu izglītības programmas tehniskās jaunrades jomā.

Šajā apakšprogrammā partnerībā iesniegtie pieteikumi netiek atbalstīti.

Partnerība šīs apakšprogrammas izpratnē ir atsevišķu juridisku personu kopīgi sagatavots pieteikums.

5. Darba programmu atbilstība: kādas darba programmas var iesniegt

Šīs grantu shēmas mērķis ir piešķirt tehniskās jaunrades centriem finansējumu to ikdienas izdevumu segšanai, ja bez attiecīgā atbalsta organizācijai nav iespējams nodrošināt darba programmas īstenošanu.

Nemot vērā augstāk minēto, apakšprogrammas izpratnē darba programma ir organizācijas kopējā darba programma, kas ietver visas organizācijas plānotās aktivitātes. Grants netiks piešķirts kādām darba programmas apakšprogrammām. Ja organizācijas darba programmas īstenošanā nepieciešams lielāks finansējums nekā pieprasītais grants, starpība tiek segta no citiem avotiem, bet arī šajā gadījumā atskaite ir jāiesniedz par visu darba programmu.

Darba programmas aktivitātes ir jāšķir no darba programmas izdevumu pozīcijām, kas tiek finansētas no granta. Piemēram, ja finansējums tiek piešķirts organizācijas telpu īres nomaksai, tad tas tiek darīts tāpēc, ka organizācija ir apņēmusies, piemēram, organizēt aviomodelisma nodarbības. Ja netiek veikts šis uzdevums, līgumslēdzējai institūcijai zūd pamats izdevumus par telpu īri uzskatīt par attiecināmiem. Tāpēc darba programmā ir jāiekļauj visas organizācijas plānotās aktivitātes neatkarīgi no tā, vai to veikšanai ir nepieciešamais finansējums vai nav.

Darba programmā obligāti iekļaujamās aktivitātes:

Visas attiecīgajā laika posmā plānotās aktivitātes, ieskaitot projektus.

Darba programmas aktivitātes, kuras var tikt finansētas no granta (darba programmas attiecināmās izmaksas):

1. organizācijas administratīvā personāla un administratīvo ārpakalpojumu (organizācijas vadītājs, persona, kas nodarbojas ar līdzekļu piesaistīšanu, grāmatvedis, grāmatvedības ārpakalpojumi, sekretārs/administratīvais asistents u.c.) izmaksas, tai skaitā administratīvā personāla apmācības izmaksas;
2. organizācijas uzturēšanas izdevumi;
3. projektu sagatavošanas izmaksas;
4. organizācijas pamatdarbībai atbilstošu aktivitāšu īstenošanas izmaksas;
5. nelieli telpu remontu, nepārsniedzot 10% no darba programmas attiecināmajām izmaksām;
6. aprīkojuma iegāde ar noteikumu, ka kopējās izmaksas nepārsniedz 15% no darba programmas attiecināmajām izmaksām.

Atbalstāmo darba programmu mērķi.

Tiek atbalstītas tikai tās darba programmas, kas dod ieguldījumu programmas „Radošums izaugsmei” mērķī, t.i., **sekmē bērnu un jauniešu radošumu**. Pieteicējam nepieciešams skaidri pamatot, kā piedāvātā darba programma sekmē radošumu. Projektu vērtēšanas komisijai paliek tiesības novērtēt, cik būtiski piedāvātā darba programma sekmē radošumu, un noraidīt projektu tad, ja tā uzskatītu, ka radošums netiek pietiekami veicināts.

Darba programmām vismaz 80% apmērā pēc nodarbību skaita ir jābūt vērstām uz **tehnisko jaunradi**.

Tiek atbalstītas arī tādās darba programmas, kas ietver gan tehniskās jaunrades, gan mākslinieciskās jaunrades nodarbības, ja tehniskās jaunrades un mākslinieciskās jaunrades kopējais stundu skaits ir vismaz 80% un tehniskās jaunrades stundu skaits pārsniedz mākslinieciskās jaunrades stundu skaitu.

Tiek atbalstītas arī tādās darba programmas, kurās tehniskās jaunrades un mākslinieciskās jaunrades stundu skaits ir mazāks par 80%. Šajā gadījumā līdzfinansējumam ir jābūt lielākam par 10%. Līdzfinansējuma apmēru nosaka pēc šādas formulas:

1. Pašvaldību un valsts dibinātiem tehniskās jaunrades centriem:

$$L = 100 - i \cdot \frac{50}{80}$$

2. Pārējiem jaunrades centriem:

$$L = 100 - i \cdot \frac{90}{80}$$

kur L ir līdzfinansējuma lielums procentos, i ir tehniskās un mākslinieciskās jaunrades stundu skaits procentos pret kopējo nodarbību stundu skaitu.

Papildinātības princips

Grantu shēma tiek finansēta no Eiropas Sociālā fonda, līdz ar to ir jāievēro papildinātības princips, t.i., ESF finansējumu nedrīkst piešķirt tām darbībām, kas iepriekš tika finansētas no valsts vai pašvaldību budžeta, tāpēc valsts un pašvaldību tehniskās jaunrades centru darba programmu kopējam nodarbību skaitam tehniskajai jaunradei un mākslinieciskajai jaunradei kopā ir jābūt vismaz par **50% lielākam** nekā periodā, kad ES struktūrfondi netika piešķirti.

6. Projekta īstenošanas periods

Vidēja termiņa darba plānu nedrīkst plānot ātrāk par nākamo gadu pēc konkursa noslēguma termiņa, un vidēja termiņa darba plāns nedrīkst pārsniegt 5 gadus.

Gada darba programmas ilgumam ir jāsakrīt ar attiecīgo gadu.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Darba programmas budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Darba programmas tiek rekomendētas grantu piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt darba programmas kopējās izmaksas. Tādēļ darbības atbalsta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām darba programmas īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmējam darba programmas ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā grantu saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- darba programmas īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, kas sastāv no aprēķinātās darba algas, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām un citām ar atalgojumu saistītām izmaksām; darbības atbalstā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gada

darba programmai (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajām darba programmām sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Darba programmas īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā. Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās darba programmas īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi";
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 15% no darba programmas attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar darba programmas ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas;
- telpu remontu izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un kopējās izmaksas nepārsniedz 10% no darba programmas attiecināmajām izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļas 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

5. tabula. Pieteikuma vērtēšanas tabula

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Pieteicēja līdzšinējā darbība	10
1.1. Cik lielā mērā pieteicēja līdzšinējā darbība ir bijusi efektīva tehniskās jaunrades jomā?	5
1.2. Cik lielā mērā pieteicēja līdzšinējā darbība ir bijusi efektīva radošuma attīstībā?	5
2. Darbības vidēja termiņa plāns	30
2.1. Cik efektīvi darbības vidēja termiņa plāns, ja tas tiktu īstenots atbilstoši plānotajam, varētu ietekmēt radošuma attīstību?	4X5
2.2. Cik zema ir riska pakāpe, ka ilgtermiņa programmu dažādu ārēju un/ vai iekšēju faktoru dēļ nevarēs īstenot?	2X5
3. Darbības gada programma	30
3.1. Cik lielā mērā plānotās aktivitātes ir nepieciešamas vidēja termiņa darbības plāna mērķu un uzdevumu īstenošanai un cik lielā mērā gada programmas īstenošana ietekmētājuma autori vidēja termiņa darbības plāna mērķu un uzdevumu īstenošanu?	5
3.2. Cik lielā mērā plānotie izdevumi ir nepieciešami plānoto aktivitāšu īstenošanā?	5
3.3. Cik apmierinoša ir proporcija starp plānotajiem izdevumiem un sagaidāmajiem rezultātiem?	5
3.4. Cik apmierinoša ir ekonomiskā izdevīguma principa ievērošana plānotajos izdevumos?	5
3.5. Cik lielā mērā gada programmas aktivitātes ir detalizētas, skaidras un izpildāmas?	5
3.6. Cik zema ir riska pakāpe, ka gada programmas aktivitāšu īstenošana varētu tikt traucēta dažādu ārēju un/ vai iekšēju faktoru dēļ?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	70

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simts punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Pieteikums tiks noraidīts, ja 2. sadaļā tas tiks novērtēts zemāk nekā „apmierinoši” , t.i., zemāk par 18 punktiem.

Pieteikums tiks noraidīts, ja 3. sadaļā tas tiks novērtēts zemāk nekā „labi” , t.i., zemāk par 24 punktiem.

Darbības atbalsta pieteikumu rekomendēšana finansēšanai

Visi atbilstošie darbības atbalsta pieteikumi, kuri ir pārvarējuši augstāk minētos vērtējuma sliekšņus, tiks sarindoti pēc punktu skaita.

Atkarībā no pieejamā finansējuma tiks atbalstīti tie pieteikumi, kuri ieguvuši lielāko kopējo punktu skaitu. Tomēr, ja vienā grupā pēc augstāk minētā principa varētu tikt atbalstīti vairāki identiski projekti, kas izraisītu finansējuma nelietderīgu izlietojumu, sekmējot aktivitāšu dublēšanos, Vērtēšanas komiteja var nerekomendēt pieteikumu, ja tiek atbalstīts analogs pieteikums, kurš ieguvis augstāku punktu skaitu.

Lemjot par to pieteikumu atbalstīšanu, kurus ar pieejamo finansējumu nevar atbalstīt pilnā apmērā, tiek piemērota šāda procedūra: ja finansējuma iztrūkums ir vairāk par 50%, pieteikums netiek atbalstīts. Ja finansējuma iztrūkums ir 50% vai mazāk, finansējums tiek pārcelts no 4. konkursam paredzētā finansējuma. Ja finansējuma iztrūkums ir 4.konkursā, līgumslēdzēja institūcija var lemt par pieteikuma atbalstīšanu ar samazinātu finansējumu.

Ja, konkursu noslēdzot, ir izveidojies finansējuma pārpalikums, to pievieno 4. konkursa finansējumam.

Nākamo gadu darbības gada programmu vērtēšana

Pieteikums darbības gada programmai tiek iesniegts līdz iepriekšējā gada 31. oktobrim.

Vērtēšanas komisija vērtē programmu atbilstoši iepriekšējā sadaļā dotajai tabulai, aizpildot sadaļu „darbības gada programma”. Ja pieteikums kritērijos un apakškritērijos neiegūst atbalstam nepieciešamo minimālo punktu skaitu, darba programma netiek atbalstīta. Līgumslēdzēja institūcija to nodod pieteicējam uzlabošanai un atkārtotai iesniegšanai Līgumslēdzējas institūcijas norādītajā laikā. Ja arī atkārtoti iesniegtā programma kritērijos un apakškritērijos neiegūst atbalstam nepieciešamo minimālo punktu skaitu, darba programma netiek atbalstīta un pieteicējs noslēgtā jumta līguma ietvaros zaudē tiesības saņemt dotāciju arī turpmāko gadu programmām. Ietaupītais finansējums tiek pārlikts 4. konkursam.

Pieteicējs noslēgtā jumta līguma ietvaros zaudē tiesības saņemt dotāciju jebkuru turpmāko gadu darbības programmām, ja pieteikumu vērtēšanas laikā jebkuru no iepriekšējo gadu darbības programmu atskaitēm Līgumslēdzēja institūcija ir novērtējusi zemāk par „labi” (8 punkti).

Darba programmu atskaites tiek vērtētas pēc šādiem kritērijiem:

6. tabula. Atskaišu vērtēšanas tabula.

Sadaļa	Maksimāla is punktu skaits
Darbības gada programma	
1. Cik apmierinoša ir proporcija starp plānotajiem rezultātiem un sasniegtajiem rezultātiem?	5

2. Cik precīzi ir ievēroti jumta līguma un dotācijas līguma noteikumi ?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	10

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Apakšprogramma paredzēta bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm. Pašlaik saskaņā ar izglītības portāla „skola LV” ziņām valstī darbojas 91 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāde.

Var novērtēt, ka ar tehnisko jaunradi varētu nodarboties vai būt ieinteresēti nodarboties nākotnē 25% iestāžu. Var novērtēt, ka šī apakšprogramma varētu palielināt iestāžu skaitu par 50%, jo šī programma specifiski ir paredzēta jaunu tehniskās jaunrades centru izveidei.

Tas nozīmē, ka projektu varētu iesniegt ap 34 iestāžu.

Pieņemsim, ka vidējais darba plānu periodu garums ir 4 gadi (maks. 5 gadi) un pieprasītais finansējums ir 90% no maksimāli iespējamā (tād 43 200 EUR).

Tād kopējais apakšprogrammai nepieciešamais finansējums ir 1 500 000 EUR.

Ar minēto finansējumu var nodrošināt vienu papildus darbinieku katrā no 34 iestādēm. Pieņemot, ka nedēļā darbiniekam ir 20 kontaktstundas un vienas interešu izglītības grupas ilgums ir 4 stundas, darbinieks vada 5 grupas. Katrā grupā vidēji pieņem 5 bērnus, līdz ar to vidēji vienā projektā ir 25 bērni.

Tād apakšprogramma veicina tehnisko jaunradi 850 bērniem.

2. Tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Grantu shēmas „Tehniskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma” mērķis ir sekmēt tehnisko jaunradi, finansiāli atbalstot tehniskās jaunrades iniciatīvas.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Tehniskā jaunrade ir viens no radošuma veicināšanas pasākumiem. Radošums tehniskajā jomā ir jo īpaši attīstāms, raugoties no ekonomiskās attīstības un izaugsmes perspektīvas. Radošuma kontekstā tas papildina formālo izglītību. Tehniskā jaunrade ir joma, kurā būtiska nozīme ir pašiniciatīvām. Nepieciešams maksimāli veicināt skolotāju un citu izglītības darbinieku iniciatīvas tehniskajā jaunradē gan formālajā izglītības sistēmā, gan neformālajā un interešu izglītībā. Tāpēc programmā „Radošums izaugsmei” tiek paredzēta grantu shēma, kas atbalstīs projektus, kuri sekmē tehnisko jaunradi.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **1 900 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēmas ietvaros tiks izsludināti 7 konkursi ar zemāk minēto finansējumu. Līgumslēdzēja institūcija var palielināt finansējumu, ja iepriekšējos konkursos apstiprinātie pieteikumi neizlieto visu plānoto finansējumu.

7. tabula. Finansējuma sadalījums pa konkursiem.

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018	2019	2020
Konkursa numurs	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Konkursa kopējā kontraktēšanas summa	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.

Granta maksimālais apjoms ir **10 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta izglītības iestāde, piemēram:

- Valsts, pašvaldību vai privāta vispārējās vai profesionālās izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā interešu izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā pirmsskolas izglītības iestāde;
- cita izglītības iestāde.

Izpildot augstāk minēto nosacījumu, par izglītības iestādi šī konkursa ietvaros tiek atzīta gan juridiska persona, gan juridiskas personas struktūrvienība.

Ja izglītības iestāde ir citas juridiskas personas struktūrvienība, projekta finansēšanas līgums tiks slēgts ar attiecīgo juridisko personu.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Partneris var būt Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta izglītības iestāde, piemēram:

- Valsts, pašvaldību vai privāta vispārējās vai profesionālās izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā interešu izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā pirmsskolas izglītības iestāde;
- cita izglītības iestāde.

Izpildot augstāk minēto nosacījumu, par izglītības iestādi šī konkursa ietvaros tiek atzīta gan juridiska persona, gan juridiskas personas struktūrvienība.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem jāatbilst iepriekšējā punktā dotajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā.
- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

5. Projekts

Grantu shēma var atbalstīt tādus tehniskās jaunrades projektus bērniem un jauniešiem, kas tieši vai netieši sekmē bērnu un jauniešu radošumu. Tie var būt vienkārši projekti bērniem pirmsskolas līmenī un tie var būt sarežģīti projekti vidusskolas un profesionālās skolas līmenī.

Grantu shēma atbalsta tikai tādus radošuma attīstības projektus, kuru mērķauditorija **vairāk nekā 95 % apmērā ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem.**

Iespējamais, bet ne izsmelošais projekta aktivitāšu piemērus skat. zemāk:

- pirmsskolas iestāde vēlas īstenot projektu, kas iesaista bērnus lidpūķu izgatavošanā un palaišanā;
- sākumskolas skolēnu tehniskās jaunrades namā vēlas būvēt kartingus un piedalīties ar tiem sacensībās;
- vidusskolas audzēkņi skolā vēlas padziļināti iepazīties ar elektroniku un būvēt robotus;
- profesionālās skolas audzēkņi vēlas saistīt savu arodu ar uzņēmējdarbību tehniskajā jomā un vēlas apgūt prasmes meklēt radošus risinājumus savas uzņēmējdarbības piedāvājumā.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.

Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts granta piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteikuma iesniedzēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas.

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas.
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi";
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;

- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

8. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	25
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību ?	3X5
2.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
2.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5

4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	80

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simts punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), konkursu neturpina;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Apakšprogramma paredzēta bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm (91⁴³), pirmsskolas izglītības iestādēm (605), vispārizglītojošām skolām (839) un profesionālās izglītības iestādēm (65).

Pētījuma autori novērtē, ka projektus varētu iesniegt:

30% bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes;

20% pirmsskolas izglītības iestādes;

10% vispārizglītojošās skolas un

10% profesionālās izglītības iestādes.

Tiek pieņemts, ka tiks pieprasīts 90% no maksimālā garanta, izņemot pirmsskolas, kas pieprasīs 60%.

Līdz ar to kopējais apakšprogrammas finansējums ir **1 900 000 EUR**.

Pieņemot, ka no projekta labumu gūs 100% no projektu īstenojošām pirmsskolas izglītības iestādēm, 50% no vispārizglītojošo skolu un profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem un 25

⁴³ Portāla skolas LV dati.

dalībnieki katrā projektu īstenojošā bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādē, iegūstam mērķa grupu:

1. **1 000 bērnu un jauniešu bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēs;**
2. **18 000 pirmsskolas bērnu;**
3. **11 000 skolēnu;**
4. **2000 profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi.**

3. Atbalsta apakšprogramma izglītībai radošajām industrijām

1. Apakšprogrammas mērķis

Grantu shēmas „Atbalsta apakšprogramma izglītībai radošajām industrijām” mērķis ir sekmēt radošo industriju attīstību, atbalstot bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāžu un kultūras centru vidēja termiņa darba plānus jomās, kas attiecas uz radošajām industrijām.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Radošās industrijas ir viens no ekonomikas attīstības un izaugsmes potenciāliem Latvijā. Līdz ar to ir nepieciešams radīt labvēlīgus pamatus izglītības sistēmā, lai motivētu un dotu prasmes Latvijas iedzīvotājiem iesaistīties radošajās industrijās. Tas ne tikai sekmēs valsts izaugsmi, bet dos būtisku ieguldījumu nodarbinātības pieaugumā, kas ir viens no svarīgākajiem Eiropas Sociālā fonda, kas finansē šo grantu shēmu, mērķiem.

Radošajās industrijās nepieciešamās prasmes lielā mērā mūsu valstī sekmē interešu izglītības iestādes un kultūras centri, tāpēc programma „Radošums izaugsmei” atbalsta šo iestāžu darbību tajās kultūrizglītības jomās, kas var sekmēt radošo industriju nozari. Šī grantu shēma ir paredzēta, lai iestādēm sniegtu vidēja termiņa finansiālo atbalstu šo iestāžu vidēja termiņa darba plānu realizēšanai radošajām industrijām svarīgākajās kultūrizglītības jomās.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **1 700 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēmas ietvaros tiks izsludināti 4 konkursi ar zemāk minēto finansējumu. Līgumslēdzēja institūcija var palielināt finansējumu, ja iepriekšējos konkursos apstiprinātie pieteikumi neizlieto visu plānoto finansējumu.

9. tabula. Finansējuma sadalījums pa konkursiem.

	2014.	2015.	2016.	2017.
Konkursa numurs	1.	2.	3.	4.
Konkursa kopējā kontraktēšanas summa	25%	25%	25%	25%

Pieteikums

Konkursā ir jāiesniedz pieteikums grantu saņemšanai turpmākajam laika periodam, kas nav garāks par 5 gadiem un sākas nākamajā gadā pēc konkursa izsludināšanas. Pieteikumā jāiekļauj **vidēja termiņa darbības plāns un 1. gada darba programma**.

Darba programmas

Ar konkursā apstiprināto pieteicēju tiks slēgts jumta līgums par grantu piešķiršanu darba programmām turpmākajiem gadiem.

Grants tiks piešķirts par kārtējā gada darba programmu, pamatojoties uz speciālo līgumu par darba programmas īstenošanu.

Lemjot par kārtējās darba programmas finansēšanu, Līgumslēdzēja institūcija novērtē iepriekšējo gadu darba programmu posmu īstenošanu. Ja kaut viens no posmiem tiek novērtēts zemāk nekā minimāli nepieciešamais punktu skaits, turpmākās darba programmas netiek finansētas. Taču tas neierobežo jauna pieteikuma iesniegšanu nākamajiem konkursiem.

Granta apjoms

Viena gada darba programmas atbalsta grantu apjoms ir robežās **no 6000 EUR līdz 12 000 EUR**.

Pieteikumā ir jānorāda nepieciešamais grantu apjoms visu gadu darba programmām.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, nedrīkst pārsniegt:

1. **50%** no kopējām attiecināmajām darba programmas izmaksām valsts vai pašvaldību dibinātajām kultūrizglītības iestādēm;
2. **90%** no kopējām attiecināmajām darba programmas izmaksām privāto personu dibinātām kultūrizglītības iestādēm.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Projektu var iesniegt pašvaldību, valsts, komercsabiedrību vai nevalstisko organizāciju dibinātās

1. **Bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes;**
2. **Kultūras centri.**

Šajā grantu shēmā pieteikumu var iesniegt arī cita iestāde vai organizācija, kuras pieteikumam tiek pievienots KM atzinums, ka iestāde pamatā darbojas jomā, kas atbilst kultūras centru darbības jomai.

Partneri.

Šajā apakšprogrammā partnerībā iesniegtie pieteikumi netiek atbalstīti.

Partnerība šīs apakšprogrammas izpratnē ir atsevišķu juridisku personu kopīgi sagatavots pieteikums.

5. Darba programmu atbilstība: kādas darba programmas var iesniegt

Šīs grantu shēmas mērķis ir piešķirt bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm un kultūras centriem finansējumu to ikdienas izdevumu segšanai, ja bez attiecīgā atbalsta iestādei nav iespējams nodrošināt darba programmas īstenošanu.

Jāņem vērā, ka darba programmai jābūt vērstai uz izglītību radošajās industrijās. Piemēram, kora vai deju kolektīva organizēšana kultūras centrā nav pietiekams pasākums, lai gūtu atbalstu no apakšprogrammas. Darba programmā nepieciešama būtiska izglītības komponente, kas aktīvi vadītu dalībniekus prasmēs un zināšanās, kas nepieciešamas radošajām industrijām.

Ņemot vērā augstāk minēto, apakšprogrammas izpratnē darba programma ir organizācijas kopējā darba programma, kas ietver visas organizācijas plānotās aktivitātes. Grants netiks piešķirts kādām darba programmas apakšprogrammām. Ja organizācijas darba programmas īstenošanā nepieciešams lielāks finansējums nekā pieprasītais grants, starpība tiek segta no citiem avotiem, bet arī šajā gadījumā atskaite ir jāiesniedz par visu darba programmu.

Darba programmas aktivitātes ir jāšķir no darba programmas izdevumu pozīcijām, kas tiek finansētas no granta. Piemēram, ja finansējums tiek piešķirts organizācijas telpu īres nomaksai, tad

tas tiek darīts tāpēc, ka organizācija ir apņēmusies, piemēram, organizēt filmu uzņemšanas nodarbības. Ja netiek veikts šis uzdevums, līgumslēdzējai institūcijai zūd pamats izdevumus par telpu īri uzskatīt par attiecināmiem. Tāpēc darba programmā ir jāiekļauj visas organizācijas plānotās aktivitātes neatkarīgi no tā, vai to veikšanai ir nepieciešams finansējums vai nav.

Darba programmā obligāti iekļaujamās aktivitātes:

Visas attiecīgajā laika posmā plānotās aktivitātes, ieskaitot projektus.

Darba programmas aktivitātes, kuras var tikt finansētas no granta (darba programmas attiecināmās izmaksas):

1. organizācijas administratīvā personāla un administratīvo ārpakalpojumu (organizācijas vadītājs, persona, kas nodarbojas ar līdzekļu piesaistīšanu, grāmatvedis, grāmatvedības ārpakalpojumi, sekretārs/administratīvais asistents u.c.) izmaksas, tai skaitā administratīvā personāla mācību izmaksas;
2. organizācijas uzturēšanas izdevumi;
3. projektu sagatavošanas izmaksas;
4. organizācijas pamatdarbībai atbilstošu aktivitāšu īstenošanas izmaksas;
5. nelieli telpu remontu, nepārsniedzot 10% no darba programmas attiecināmajām izmaksām;
6. aprīkojuma iegāde ar noteikumu, ka kopējās izmaksas nepārsniedz 15% no darba programmas attiecināmajām izmaksām.

Atbalstāmo darba programmu mērķi.

Tiek atbalstītas tikai tās darba programmas, kas dod ieguldījumu programmas „Radošums izaugsmei” mērķī, t.i. **sekmē bērnu un jauniešu radošumu jomās, kas attiecas uz radošajām industrijām**. Tās aptver **arhitektūru, reklāmu, mākslas un kultūras industrijas, dizainu (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu), filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūras, mūziku, jaunus medijus, izdevējdarbību, radio un televīziju**.

Pieteicējam nepieciešams skaidri pamatot, **kā piedāvātā darba programmas sekmēs radošumu kādā no radošo industriju jomām un kā mērķa grupa potenciāli var pēc kursu/ nodarbību sekmīgas pabeigšanas kļūt par darba devēju vai darba ņēmēju radošās industrijas jomā**. Projektu vērtēšanas komisijai paliek tiesības novērtēt, cik būtiski piedāvātā darba programma sekmē radošumu radošo industriju jomā, un noraidīt projektu tad, ja tā uzskatīs, ka radošums netiek pietiekami sekmēts.

Darba programmām vismaz 80% apmērā pēc nodarbību skaita ir jābūt vērstām uz **māksliniecisko jaunradi radošo industriju jomā**.

Tiek atbalstītas arī tādas darba programmas, kas ietver gan tehniskās jaunrades, gan mākslinieciskās jaunrades nodarbības, ja tehniskās jaunrades un mākslinieciskās jaunrades kopējais stundu skaits ir vismaz 80%, un māksliniecisko jaunradi radošo industriju jomā sekmējošo nodarbību stundu skaits pārsniedz tehniskās jaunrades stundu skaitu.

Tiek atbalstītas arī tādas darba programmas, kurās tehniskās jaunrades un mākslinieciskās jaunrades stundu skaits ir mazāks par 80%. Šajā gadījumā līdzfinansējumam ir jābūt lielākam par 10%. Līdzfinansējuma apmēru nosaka pēc šādas formulas:

1. Pašvaldību un valsts dibinātām iestādēm:

$$L = 100 - i \cdot \frac{50}{80}$$

2. Pārējiem iestādēm:

$$L = 100 - i \cdot \frac{90}{80}$$

kur L ir līdzfinansējuma lielums procentos, i ir tehniskās un mākslinieciskās jaunrades stundu skaits procentos pret kopējo nodarbību stundu skaitu.

Papildinātības princips

Grantu shēma tiek finansēta no Eiropas Sociālā fonda, līdz ar to ir jāievēro papildinātības princips, t.i., ESF finansējumu nedrīkst piešķirt tām darbībām, kas iepriekš tika finansētas no valsts vai pašvaldību budžeta, tāpēc valsts un pašvaldību iestādēm darba programmu kopējam nodarbību skaitam tehniskai jaunradei un mākslinieciskai jaunradei kopā ir jābūt vismaz par **50% lielākam** nekā periodā, kad ES struktūrfondi netika piešķirti.

6. Projekta īstenošanas periods

Vidēja termiņa darba plānu nedrīkst plānot ātrāk par nākamo gadu pēc konkursa noslēguma termiņa, un vidēja termiņa darba plāns nedrīkst pārsniegt **5 gadus**. Gada darba programmas ilgumam ir jāsakrīt ar attiecīgo gadu.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Darba programmas budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Darba programmas tiek rekomendētas grantu piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbauci rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt darba programmas kopējās izmaksas. Tādēļ darbības atbalsta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām darba programmas īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja darba programmas ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā grantu saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- darba programmas īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido no aprēķinātās darba algas, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām un citām ar atalgojumu saistītām izmaksām; darbības atbalstā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gada darba programmai (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajām darba programmām sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Darba programmas īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaite, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās darba programmas īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi";
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 15% no darba programmas attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar darba programmas ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas;
- telpu remontu izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un kopējās izmaksas nepārsniedz 10% no darba programmas attiecināmajām izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

10. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Pieteicēja līdzšinējā darbība	10
1.1. Cik lielā mērā pieteicēja līdzšinējā darbība ir bijusi efektīva izglītībā, kas atbilst kādai no radošo industriju jomām?	5
1.2. Cik lielā mērā pieteicēja līdzšinējā darbība ir bijusi efektīva radošuma attīstībā?	5
2. Darbības vidēja termiņa plāns	30
2.1. Cik efektīvi darbības vidēja termiņa plāns, ja tas tiktu īstenots atbilstoši plānotajam, varētu ietekmēt radošuma attīstību?	4X5
2.2. Cik zema ir riska pakāpe, ka ilgtermiņa programmu dažādu ārēju un/ vai iekšēju faktoru dēļ nevarēs īstenot?	2X5
3. Darbības gada programma	30
3.1. Cik lielā mērā plānotās aktivitātes ir nepieciešamas vidēja termiņa darbības plāna mērķu un uzdevumu īstenošanai un cik lielā mērā gada programmas īstenošana ietekmētājuma autori vidēja termiņa darbības plāna mērķu un uzdevumu īstenošanu?	5
3.2. Cik lielā mērā plānotie izdevumi ir nepieciešami plānoto aktivitāšu īstenošanā?	5
3.3. Cik apmierinoša ir proporcija starp plānotajiem izdevumiem un sagaidāmajiem	5

rezultātiem?	
3.4. Cik apmierinoša ir ekonomiskā izdevīguma principa ievērošana plānotajos izdevumos?	5
3.5. Cik lielā mērā gada programmas aktivitātes ir detalizētas, skaidras un izpildāmas?	5
3.6. Cik zema ir riska pakāpe, ka gada programmas aktivitāšu īstenošana varētu tikt traucēta dažādu ārēju un/ vai iekšēju faktoru dēļ?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	70

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simts punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Pieteikums tiks noraidīts, ja 2. sadaļā tas tiks novērtēts zemāk nekā „apmierinoši”, t.i., zemāk par 18 punktiem.

Pieteikums tiks noraidīts, ja 3. sadaļā tas tiks novērtēts zemāk nekā „labi”, t.i., zemāk par 24 punktiem.

Darbības atbalsta pieteikumu rekomendēšana finansēšanai

Visi atbilstošie darbības atbalsta pieteikumi, kuri ir pārvarējuši augstāk minētos vērtējuma sliekšņus, tiks sarindoti pēc punktu skaita.

Atkarībā no pieejamā finansējuma tiks atbalstīti tie pieteikumi, kuri ieguvuši lielāko kopējo punktu skaitu. Tomēr, ja vienā grupā pēc augstāk minētā principa varētu tikt atbalstīti vairāki identiski projekti, kas izraisītu finansējuma nelietderīgu izlietojumu, sekmējot aktivitāšu dublēšanos, Vērtēšanas komiteja var nerekomendēt pieteikumu, ja tiek atbalstīts analogs pieteikums, kurš ieguvis augstāku punktu skaitu.

Lemjot par to pieteikumu atbalstīšanu, kurus ar pieejamo finansējumu nevar atbalstīt pilnā apmērā, tiek piemērota šāda procedūra: ja finansējuma iztrūkums ir vairāk par 50%, pieteikums netiek atbalstīts. Ja finansējuma iztrūkums ir 50% vai mazāk, finansējums tiek pārcelts no 4. konkursam paredzētā finansējuma. Ja finansējuma iztrūkums ir 4.konkursā, Līgumslēdzēja institūcija var lemt par pieteikuma atbalstīšanu ar samazinātu finansējumu.

Ja konkursu noslēdzot ir izveidojies finansējuma pārpalikums, to pievieno 4. konkursa finansējumam.

Nākamo gadu darbības gada programmu vērtēšana

Pieteikums darbības gada programmai tiek iesniegts līdz iepriekšējā gada 31. oktobrim.

Vērtēšanas komisija vērtē programmu atbilstoši iepriekšējā sadaļā dotajai tabulai, aizpildot sadaļu „darbības gada programma”. Ja pieteikums kritērijos un apakškritērijos neiegūst atbalstam nepieciešamo minimālo punktu skaitu, darba programma netiek atbalstīta. Līgumslēdzēja institūcija to nodod pieteicējam uzlabošanai un atkārtotai iesniegšanai Līgumslēdzējas institūcijas norādītajā laikā. Ja arī atkārtoti iesniegtā programma kritērijos un apakškritērijos neiegūst atbalstam nepieciešamo minimālo punktu skaitu, darba programma netiek atbalstīta un pieteicējs noslēgtā jumta līguma ietvaros zaudē tiesības saņemt dotāciju arī turpmāko gadu programmām. Ietaupītais finansējums tiek pārlikts 4. konkursam.

Pieteicējs noslēgtā jumta līguma ietvaros zaudē tiesības saņemt dotāciju jebkuru turpmāko gadu darbības programmām, ja pieteikumu vērtēšanas laikā jebkuru no iepriekšējo gadu darbības programmu atskaitēm Līgumslēdzēja institūcija ir novērtējusi zemāk par „labi” (8 punkti).

Darba programmu atskaites tiek vērtētas pēc šādiem kritērijiem:

11. tabula. Atskaišu vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
Darbības gada programma	
1. Cik apmierinoša ir proporcija starp plānotajiem rezultātiem un sasniegtajiem rezultātiem?	5
2. Cik precīzi ir ievēroti jumta līguma un dotācijas līguma noteikumi ?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	10

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Apakšprogrammas paredzēta bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm un kultūras centriem. Pašlaik saskaņā ar izglītības portāla „skola LV” ziņām valstī darbojas 91 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāde un saskaņā ar Latvijas statistikas pārvaldes datiem- 543 kultūras centri.

Var novērtēt, ka ar māksliniecisko jaunradi varētu nodarboties vai būt ieinteresēti nodarboties nākotnē 30% bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes un 10% kultūras centri. Var novērtēt, ka šī apakšprogramma varētu palielināt bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāžu skaitu par 25%, jo šī programma specifiski ir paredzēta māksliniecisko jaunrades centru izveidei. Kultūras centru pieaugums netiek prognozēts, jo kultūras centriem izglītība nav primārā darbības joma. Tātad, projektus varētu iesniegt 54 kultūras centri un 56 bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes.

Pieņemsim, ka vidējais darba plānu perioda garums ir 4 gadi (maks. 5 gadi) un pieprasītais finansējums ir 90% no maksimāli iespējamā (tāvad 43 200 EUR).

Nemot vērā, ka šajā programmā pastāv risks, ka daļa projektu tiks noraidīti, jo tajos nebūs pietiekams akcents uz izglītību, var aptuveni novērtēt vēlamo konkursa lielumu - bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm adekvāts konkurss būtu 1:2, bet kultūras centriem 1:5.

Nemot vērā šos novērtējumu , kopējais apakšprogrammai nepieciešamais finansējums ir 1 700 000 EUR.

Ar minēto finansējumu var nodrošināt vienu papildus darbinieku katrā no 39 iestādēm. Pieņemot, ka nedēļā darbiniekam ir 20 kontaktstundas un vienas interešu izglītības grupas ilgums ir 4 stundas, darbinieks vada 5 grupas. Katrā grupā vidēji pieņem 5 bērnus, līdz ar to vidēji vienā projektā ir 25 bērni.

Tātad apakšprogramma veicina māksliniecisko jaunradi radošo industriju jomā **970 bērniem un jauniešiem.**

4. Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām

1. Apakšprogrammas mērķis

Grantu shēmas „Mākslinieciskās jaunrades projektu atbalsta apakšprogramma radošajām industrijām” mērķis ir sekmēt radošo industriju attīstību, atbalstot mākslinieciskās jaunrades projektus jomās, kas atbilst radošajām industrijām.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Radošās industrijas ir viens no ekonomikas attīstības un izaugsmes potenciāliem Latvijā. Līdz ar to ir nepieciešams radīt labvēlīgus pamatus izglītības sistēmā, lai attīstītu prasmes un motivētu Latvijas iedzīvotājus iesaistīties radošajās industrijās. Tas ne tikai sekmēs valsts izaugsmi, bet dos būtisku ieguldījumu nodarbinātības pieaugumā, kas ir viens no svarīgākajiem Eiropas Sociālā fonda, kas finansē šo grantu shēmu, mērķiem.

Mākslinieciskā jaunrade ir joma, kurā būtiska nozīme ir pašiniciatīvām. Nepieciešams maksimāli veicināt skolotāju un citu izglītības darbinieku iniciatīvas mākslinieciskajā jaunradē gan formālajā izglītības sistēmā, gan neformālajā un interešu izglītībā. Tāpēc programmā „Radošums izaugsmei” tiek paredzēta grantu shēma, kas atbalstīs projektus, kuri sekmē māksliniecisko jaunradi jomās, kas atbilst radošajām industrijām.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **1 800 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēmas ietvaros tiks izsludināti 7 konkursi ar zemāk minēto finansējumu. Līgumslēdzēja institūcija var palielināt finansējumu, ja iepriekšējos konkursos apstiprinātie pieteikumi neizlieto visu plānoto finansējumu.

12. tabula. Finansējuma sadalījums pa konkursiem.

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Konkursa numurs	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Konkursa kopējā kontraktēšanas summa	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7	1/7

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.

Granta maksimālais apjoms ir **10 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt

1. Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta izglītības iestāde, piemēram:

- valsts, pašvaldību vai privāta vispārējās vai profesionālās izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā interešu izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā pirmsskolas izglītības iestāde;
- cita izglītības iestāde.

2. Kultūrizglītības iestāde, kas iekļauta KM kultūrizglītības iestāžu sarakstā, izņemot augstākās izglītības iestādes;

3. Cita iestāde, kuras darbība pamatā ir kultūrizglītība, ja kopā ar pieteikumu ir iesniegts KM atzinums par iestādes darbības atbilstību kultūrizglītības jomai.

Izpildot augstāk minēto nosacījumu, par izglītības iestādi šī konkursa ietvaros tiek atzīta gan juridiska persona, gan juridiskas personas struktūrvienība.

Ja izglītības iestāde ir citas juridiskas personas struktūrvienība, projekta finansēšanas līgums tiks slēgts ar attiecīgo juridisko personu.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Partneri var būt:

1. Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta izglītības iestāde, piemēram:

- valsts, pašvaldību vai privāta vispārējās vai profesionālās izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā interešu izglītības iestāde;
- valsts, pašvaldību vai privātā pirmsskolas izglītības iestāde;
- cita izglītības iestāde.

2. Kultūrizglītības iestāde, kas iekļauta KM kultūrizglītības iestāžu sarakstā;

3. Cita iestāde, kuras darbība pamatā ir kultūrizglītība, ja kopā ar pieteikumu ir iesniegts KM atzinums par iestādes darbības atbilstību kultūrizglītības jomai.

Izpildot augstāk minēto nosacījumu, par izglītības iestādi šī konkursa ietvaros tiek atzīta gan juridiska persona, gan juridiskas personas struktūrvienība.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem jāatbilst iepriekšējā punktā dotajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā.
- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

5. Projekts

Grantu shēma var atbalstīt tādas kultūrizglītības projektus bērniem un jauniešiem, kas tieši vai netieši sekmē bērnu un jauniešu radošumu **radošo industriju jomā:**

- **arhitektūrā,**
- **reklāmā,**
- **mākslas un kultūras industrijās,**
- **dizainā (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu),**
- **filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūrās,**
- **mūzikā,**

- jaunajos medijos,
- izdevējdarbībā,
- radio un televīzijā.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.
Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts granta piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas.

Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas.
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā grantu saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

13. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	25
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību radošo industriju jomā?	3X5
2.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
2.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	80

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), konkursu neturpina;

- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Apakšprogramma paredzēta galvenokārt:

- pirmsskolas izglītības iestādēm (605);
- vispārizglītojošām skolām (839);
- profesionālās izglītības iestādēm (65);
- kultūrizglītības iestādēm, neskaitot augstskolas (174);
- kultūras centriem (543);
- bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm (91).

Pētījuma autori novērtē, ka projektus, ņemot vērā iestāžu specifiku, varētu iesniegt:

30% pirmsskolas izglītības iestādes ;

20% vispārizglītojošās skolas;

5% profesionālās izglītības iestādes (kultūrizglītības profesionālās izglītības iestādes iekļautas pie kultūrizglītības iestādēm);

40% kultūrizglītības iestādes, neskaitot augstskolas;

10% kultūras centri ;

40% bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādes.

Tiek pieņemts, ka tiks pieprasīts 90% no maksimālā granta, izņemot pirmsskolas, kas pieprasīs 60%.

Programma „Radošums izaugsmei” ir paredzēta ekonomiskās izaugsmes veicināšanai, tāpēc būtiski, ka finansējums tiek izmantots efektīvi uzņēmējdarbības attīstīšanai radošo industriju jomā un nevis papildus koru un deju kolektīvu veidošanai. Pastāv risks, ka iesniedzēji varētu precīzi neievērot šo nosacījumu, tāpēc ir lietderīgi atbalstīt nevis visus formāli atbilstošos projektus, bet organizēt konkursu un atbalstīt tikai labākos projektus.

Ņemot vērā minēto faktoru un iestāžu grupas, kuras programma „Radošums izaugsmei” piedāvā motivēt pirmkārt, pētījuma autori piedāvā šādu konkursu plānošanu:

- pirmsskolas izglītības iestādēm 1:2;
- vispārizglītojošām skolām 1:2;
- profesionālās izglītības iestādēm 1:1;
- kultūrizglītības iestādēm, neskaitot augstskolas 1:5;
- kultūras centriem 1:5;
- bērnu un jauniešu interešu izglītības iestādēm 1:2.

Līdz ar to kopējais apakšprogrammas finansējums ir 1 800 000 EUR.

Pieņemot, ka no projekta labumu gūs:

100% bērnu projektu īstenojošās pirmsskolas izglītības iestādes ;
20% skolēnu projektu īstenojošās vispārizglītojošās skolas;
20% audzēkņu projektu īstenojošās profesionālās izglītības iestādes,
kā arī vidēji
25 dalībnieki projektu īstenojošās kultūrizglītības iestādēs un
25 dalībnieki projektu īstenojošos kultūras centros,
no projekta labumu gūs:

1. 5000 bērnu pirmsskolas izglītības iestādes ;
2. 300 skolēnu vispārizglītojošās skolas;
3. 2 000 audzēkņu profesionālās izglītības iestādēs;
4. 300 dalībnieki kultūrizglītības iestādēs un
5. 600 dalībnieki kultūras centros.

5. Stipendiju programma „Radošums - darba burtnīcās un testos”

1. Stipendiju programmas mērķis

Stipendiju programmas „Radošums - darba burtnīcās un testos” mērķis ir sekmēt tādu darba burtnīcu un testu izstrādi, kas sekmē skolēnu radošumu.

2. Stipendiju programmas pamatojums

Kā konstatēts pētījumā, darba burtnīcas un testi bieži ir tie izglītības rīki, kas nevis veicina radošumu, bet gluži otrādi- to bremzē, jo darba burtnīcās un testos galvenokārt ir jāatrod pareizā atbilde starp vairākām atbildēm, nevis pašiem jāpieņem risinājumi. Lai mazinātu darba burtnīcu un testu negatīvo ietekmi uz radošumu, programma „Radošums izaugsmei” piedāvā radošās stipendijas darba burtnīcu un testu autoriem, kas vēlas izstrādāt tādas darba burtnīcas un testus, kurās īpaša uzmanība tiktu pievērsta radošuma attīstībai.

3. Stipendiju programmas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā stipendiju programmā, ir **300 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Stipendiju programma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā granta saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā granta saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Stipendijas apjoms

Stipendijas minimālais apjoms nav ierobežots.
Stipendijas maksimālais apjoms ir **5 000 EUR**.

Stipendija, kas tiek prasīta no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicējs

Pieteicējs var būt fiziska persona.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt partnerus. Partneri var būt tikai fiziskas personas.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošais partneris un uzņemas pilnu atbildību par projekta īstenošanu. Līgumslēdzēja institūcija slēdz atsevišķus līgumus ar vadošo partneri un katru no partneriem un tā izmaksā stipendijas tieši katram partnerim.

5. Projekts

Stipendiju programma var atbalstīt darba burtnīcu un testu izstrādāšanu pirmsskolas, pamatskolas un vidējās izglītības posmos, kas īpaši paredzēti radošuma veicināšanai. Tematiski darba burtnīcas un testi var attiekties uz visām minētajos izglītības posmos apgūstamajām jomām.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.
Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir stipendijas fiziskām personām.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot stipendiju. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts stipendijas piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaudžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis un jābūt faktiski veiktām;
- iegādēm, kas pārsniedz 50 EUR, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

Stipendijas daļa saņēmēja un partneru darba atlīdzībai

- stipendija iesniedzējam un tā partneriem darba samaksai. Stipendijas lielums nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā. Turpmākajiem gadiem sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu. Šajā summā tiek iekļauti nelieli izdevumi, kas katrs nepārsniedz 50 EUR.

Stipendijas daļa materiālajām izmaksām, kas pārsniedz 50 EUR:

- ceļa un uzturēšanās izdevumiem. Komandējuma izdevumi atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksām ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksām;
- ar projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

- neattiecināmas ir visas pārējās izmaksas, kas nav minētas iepriekšējā sadaļā.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā grantu saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

14. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Projekta nozīmīgums	25
1.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību ?	3X5
1.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
1.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
2. Metodoloģija	15
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
3. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	50

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē divās kārtās, veicot:

- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), tiek noraidīti;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas šajās sadaļās nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), tiek noraidīti.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Aptuveni tiek aplēsts, ka apakšprogrammā varētu pieteikt projektus **50 darba burtnīcu izstrādē** un 200 testu izstrādē. Vidējā pieprasītā stipendija 90% no maksimālā un konkurss 1:1 darba burtnīcām un 20% no maksimālā un konkurss 1:2 testiem.. Līdz ar to kopējais nepieciešamais finansējums ir 325 000, jeb noapaļojot- **300 000 EUR**.

Tātad prognozējams, ka apakšprogrammas ietvaros tiks izstrādātas:

- 50 darba burtnīcas ar uzsvāru uz radošuma attīstību;**
- 100 testi ir uzsvāru uz radošuma attīstību.**

6. Apakšprogramma „Mācību līdzekļi – radošuma attīstībai”

1. Grantu shēmas mērķis

Apakšprogrammas „Mācību līdzekļi- radošuma attīstībai” mērķis ir sekmēt radošumu izglītības sistēmā, atbalstot tādu mācību līdzekļu izstrādi, kas īpaši paredzēti radošuma attīstībai.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Grantu shēmas pamatojums

Mācību līdzekļiem ir svarīga nozīme radošuma attīstīšanai. Jo īpaši šis jautājums ir kļuvis aktuāls ar IKT ienākšanu skolas ikdienā. Digitālie mācību līdzekļi var sekmēt un var bremzēt radošumu, tāpēc ir svarīgi atbalstīt tos mācību līdzekļu veidotājus, kas izstrādā radošumu attīstošus mācību līdzekļus.

3. Grantu shēmas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu/stipendiju shēmā (turpmāk – grantu shēma), ir **700 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Apakšprogrammas ietvaros fiziskajām personām tiek piešķirtas stipendijas, bet juridiskajām personām - granti.

Stipendijas apjoms

Stipendijas minimālais apjoms nav ierobežots.
Stipendijas maksimālais apjoms ir **5 000 EUR**.

Stipendija, kas tiek prasīta no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.
Granta maksimālais apjoms ir **30 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **90%** no kopējām projekta izmaksām.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt:

1. jebkura Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona;
2. Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestādes;
3. jebkura fiziskā persona, kuras dzīvas vieta deklarēta Eiropas Savienībā.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Ja pieteicējs ir fiziska persona, partneri var būt arī tikai fiziskas personas.

Ja pieteicējs ir juridiska persona vai izglītības iestāde, partneri var būt jebkura Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona vai Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestāde.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem, ja tās nav fiziskās personas, jāatbilst iepriekšējā punktā dotajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteicējam, kas nav fiziska persona

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā;

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

Projekta pieteicējam, kas ir fiziska persona

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošais partneris un uzņemas pilnu atbildību par projekta īstenošanu. Līgumslēdzēja institūcija slēdz atsevišķus līgumus ar vadošo partneri un katru no partneriem un tā izmaksā stipendijas tieši katram partnerim.

5. Projekts

Šajā apakšprogrammā atbalsta projektus, kas paredzēti:

1. Digitālo un interaktīvo mācību līdzekļu izstrādei vai pielāgošanai, kas īpaši paredzēti bērnu un jauniešu radošuma attīstībai;
2. Fizikas, ķīmijas un dabaszinātņu laboratoriju iekārtu un demonstrējumu iekārtu izstrādei vai pielāgošanai, kas īpaši paredzēti bērnu un jauniešu radošuma attīstībai;
3. Pirmsskolas bērnu radošuma attīstības rotaļlietu izstrādei vai pielāgošanai;
4. Citu mācību līdzekļu pirmsskolas, sākumskolas un vidusskolas posmos izstrādei vai adaptācijai, kas īpaši paredzēti bērnu un jauniešu radošuma attīstībai.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.

Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

I. Izmaksas projekta īstenotājam, kas nav fiziska persona.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts grantu piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaudes rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi";
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;

- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

II. Izmaksas projekta īstenotājam, kas ir fiziska persona.

Attiecināmās izmaksas ir stipendijas fiziskām personām.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot stipendiju. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts stipendijas piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbažu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts “Īpašo noteikumu” 2.punktā, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis un jābūt faktiski veiktām;
- iegādēm, kas pārsniedz 50 EUR, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

Stipendijas daļa saņēmēja un partneru darba atlīdzībai

- stipendija iesniedzējam un tā partneriem darba samaksai. Stipendijas lielums nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā. Turpmākajām gadiem sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas

koeficients pret 2015. gadu. Šajā summā tiek iekļauti nelieli izdevumi, kas katrs nepārsniedz 50 EUR.

Stipendijas daļa materiālajām izmaksām, kas pārsniedz 50 EUR:

- ceļa un uzturēšanās izdevumiem. Komandējuma izdevumi atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksām, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksām;
- ar projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

- neattiecināmas ir visas pārējās izmaksas, kas nav minētas iepriekšējā sadaļā.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

Projekta īstenotājam, kas nav fiziska persona:

15. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par	5

jautājumiem, kas tiks risināti)?	
2. Projekta nozīmīgums	25
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību radošo industriju jomā?	3X5
2.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
2.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	80

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), konkursu neturpina;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

Projekta īstenotājam, kas ir fiziska persona:

16. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Projekta nozīmīgums	25
1.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību ?	3X5
1.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
1.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
2. Metodoloģija	15
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
3. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	50

Projektu pieteikumus izvērtē divās kārtās, veicot:

- projektu nozīmības izvērtējumu. Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), tiek noraidīti;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija un izmaksu efektivitāte). Projektu pieteikumi, kas šajās sadaļās nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), tiek noraidīti.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Aptuveni tiek aplēsts, ka apakšprogrammā varētu pieteikt projektus **50 mācību līdzekļu izstrādei**. Vidējais pieprasītā grantu apjoms 90% no maksimālā un konkurss 1:2. Līdz ar to kopējais nepieciešamais finansējums ir 675 000, jeb noapaļojot- **700 000 EUR**.

Tātad prognozējams, ka apakšprogrammas ietvaros tiks izstrādāti:

- **50 mācību līdzekļi radošuma attīstībai.**

7. Studiju kursu izstrādes apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Studiju kursu izstrādes apakšprogrammas mērķis ir sekmēt topošo pedagogu izglītību radošuma sekmēšanas jomā, atbalstot attiecīgu studiju kursu izstrādi.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā stipendiju shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Kā konstatēts šajā pētījumā, augstskolu pedagoģiskajās programmās un studiju kursu aprakstos radošuma attīstīšanas jautājumiem ir pievērsta neliela uzmanība. Tas būtiski kavē radošuma attīstību izglītības sistēmā, jo skolotājiem ir izšķiroša loma skolēnu radošā potenciāla attīstībā. Nepieciešams panākt, lai visās pedagoģiskajās programmās studentiem tiktu sniegta informācija un zināšanas par radošuma attīstību un metodiskajiem paņēmieniem. Programma „Radošums izaugsmei” tāpēc paredz atsevišķu stipendiju programmu augstskolu mācībspēkiem jaunu mācību kursu izstrādei topošajiem pedagogiem, kas palīdzētu apgūt radošuma attīstības tehnikas.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā apakšprogrammā, ir **10 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Stipendiju apakšprogramma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā granta saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā granta saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Stipendijas apjoms

Stipendijas minimālais apjoms nav ierobežots.
Stipendijas maksimālais apjoms ir **2 000 EUR**.

Stipendija, kas tiek prasīta no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicējs

Pieteicējs var būt fiziska persona.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt partnerus. Partneri var būt tikai fiziskas personas.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošais partneris un uzņemas pilnu atbildību par projekta īstenošanu. Līgumslēdzēja institūcija slēdz atsevišķus līgumus ar vadošo partneri un katru no partneriem un tā izmaksā stipendijas tieši katram partnerim.

5. Projekts

Stipendiju apakšprogramma var atbalstīt jaunu topošo pedagogu studiju kursu izstrādi vai esošo studiju kursu pārstrādi, lai nodrošinātu studentiem nepieciešamās zināšanas un prasmes skolēnu radošā potenciāla attīstībai.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.
Projekta maksimālais ilgums ir 5 mēneši.

7. Izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir stipendijas fiziskām personām.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot stipendiju. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts stipendijas piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbauci rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmējam projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- iegādēm, kas pārsniedz 50 EUR, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

Stipendijas daļa saņēmēja un partneru darba atlīdzībai

- stipendijas iesniedzējam un tā partneriem darba samaksai. Stipendijas lielums nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā. Turpmākajiem gadiem sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu. Šajā summā tiek iekļauti nelieli izdevumi, kas katrs nepārsniedz 50 EUR.

Stipendijas daļa materiālajām izmaksām, kas pārsniedz 50 EUR:

- ceļa un uzturēšanās izdevumiem. Komandējuma izdevumi atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksām, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksām;
- ar projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

- neattiecināmas ir visas pārējās izmaksas, kas nav minētas iepriekšējā sadaļā.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī

nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

17. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Projekta nozīmīgums	20
1.1 Cik lielā mērā piedāvātais studiju kurss nodrošinās nākamās pedagogus ar nepieciešamajām zināšanām un prasmēm skolēnu radošā potenciāla attīstībai ?	4X5
3. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	30

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē divās kārtās, veicot:

- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 16 punktus („labi”), tiek noraidīti;
- budžeta un izmaksu efektivitātes izvērtējums – Projektu pieteikumi, kas šajās sadaļās nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), tiek noraidīti.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Tiek prognozēts, ka apakšprogrammā projektus iesniegs visas Latvijas Republikas augstskolas, kurās ir pedagogu sagatavošanas programmas (7):

1. Daugavpils Universitāte;
2. Latvijas Universitāte;
3. Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija;
4. Liepājas Universitāte;
5. Rēzeknes Augstskola;
6. Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
7. J.Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija;
8. Latvijas Mākslas akadēmija.

Lai novērstu dublēšanu, paredzēts, ka katra augstskola sagatavos **tikai vienu kursu**.
Līdz ar to kopējais nepieciešamais finansējums ir 14 400, jeb noapaļojot- **15 000 EUR**.
Tātad prognozējams, ka apakšprogrammas ietvaros tiks izstrādāti:
8 studiju kursi radošuma attīstībā.

8. Studiju kursu līdzfinansējuma apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Studiju kursu līdzfinansējuma apakšprogrammas mērķis ir sekmēt topošo pedagogu izglītību radošuma sekmēšanas jomā, atbalstot attiecīgu studiju kursu ieviešanu.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Kā konstatēts šajā pētījumā, augstskolu pedagoģiskajās programmās un studijuursos radošuma attīstīšanas jautājumiem ir pievērsta neliela uzmanība. Tas būtiski kavē radošuma attīstību izglītības sistēmā, jo skolotājiem ir izšķiroša loma skolēnu radošā potenciāla attīstībā. Nepieciešams panākt, lai visās pedagoģiskajās programmās studentiem tiktu sniegta informācija un zināšanas par radošuma būtību un attīstības metodiku. Programma „Radošums izaugsmei” tāpēc paredz atsevišķu atbalsta programmu augstskolām jaunu studiju kursu ieviešanā.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā apakšprogrammā, ir **200 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Stipendiju apakšprogramma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Granta apjoms

Granta apjoms ir atkarīgs no attiecīgo kursu vadošā mācītbspēka algas un attiecīgā kursa īpatsvaru kopējā mācību stundu skaitā gadā, kā arī no projekta ieviešanas gada.

Granta apjomu aprēķina pēc formulas, kurā:

$$G_n = i_n \cdot A \cdot \frac{N_{kurs}}{N_{Tot}}$$

G_n ir grantu apjoms projekta n-tajā gadā;

i_n ir koeficients, kas nosaka pakāpenisku apakšprogrammas līdzfinansējuma samazināšanos projekta ieviešanas laikā: $i_1=1$; $i_2=0,8$; $i_3=0,6$; $i_4=0,4$; $i_5=0,2$; $i_6=0$;

A ir studiju kursa vadošā mācību spēka gada alga un darba devēja sociālais nodoklis;

N_{kurs} ir atbalstāmā studiju kursa stundu skaits;

N_{Tot} ir studiju kursa vadošā mācību spēka kopējais mācību stundu skaits gadā.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicējs

Pieteicējs var būt Latvijas Republikā likumīgi strādājoša augstākās izglītības iestāde, kas īsteno pedagogu sagatavošanas augstākās izglītības studiju programmas.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā partnerus piesaistīt nedrīkst.

5. Projekts

Apakšprogrammas ietvaros var atbalstīt jaunu studiju kursu, kas paredzēts topošo pedagogu zināšanu un prasmju ieguvei skolēnu radošā potenciāla attīstībai (turpmāk – projekts).

Projektu iesniedz attiecīgā augstskola un tam jāparedz, ka augstskola projekta apstiprināšanas gadījumā īstenos attiecīgo kursu vismaz 5 gadus.

Apakšprogramma finansiāli atbalsta augstskolu šī mācību kursa īstenošanā. Pirmajā gadā apakšprogramma finansē 100% apmērā atalgojumu kursu vadošajam mācību spēkam. Turpmākajos gados finansējuma apjoms tiek pakāpeniski samazināts, bet 5. gadā kursu pilnā apmērā finansē augstskola.

Projektā var pieteikt tikai jaunu kursu, t.i. tādu kursu, kuru augstskola pēdējos 2 gados pirms projekta iesniegšanas nav īstenojusi.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta ilgums ir 6 gadi.

7. Izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir mācību kursu vadošā mācību spēka alga un darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas. Algas un sociālās apdrošināšanas iemaksu daļu nosaka saskaņā ar sadaļā „Apakšprogrammas finansējums” doto algoritmu.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā grantu saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

18. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Projekta nozīmīgums	20
1.1 Cik lielā mērā piedāvātais mācību kurss nodrošinās nākamās pedagogus ar nepieciešamajām zināšanām un prasmēm skolēnu radošā potenciāla attīstībai ?	4X5
Maksimālais kopējais punktu skaits	20

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē vienā kārtā, veicot:

- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 16 punktus („labi”), tiek noraidīti.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Tiek prognozēts, ka apakšprogrammā projektus iesniegs visas Latvijas Republikas augstskolas, kurās ir pedagogu sagatavošanas programmas (6):

1. Daugavpils Universitāte;
2. Latvijas Universitāte;
3. Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija;
4. Liepājas Universitāte;
5. Rēzeknes Augstskola;
6. Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
7. J.Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija;
8. Latvijas Mākslas akadēmija.

Lai novērstu dublēšanu, paredzēts, ka katra augstskola īstenos **tikai vienu kursu**.

Paredzēts, ka kurss tiks nolasīts visiem topošajiem skolotājiem. Topošo pedagogu skaitu gadā novērtē no Latvijas statistikas pārvaldes datiem par grādu un kvalifikāciju ieguvušo humanitāro zinātņu un mākslas specialitāšu studentu skaitu (1810). Pētījuma autori aplēš, ka no šīs jomas ar pedagoģiju saistīto studentu skats varētu būt ne augstāks par 80%, tātad 1448 studenti. Pieņemam, ka vidēji kursā ir 30 studenti, tātad gadā ir jānovada 48 kursi. Pieņemsim, ka kursa lielums ir 2 stundas nedēļā vienu semestri, tātad aptuveni 2×18 nedēļas = 36 jeb noapaļojot 40 stundas, jeb vien kredītpunkts. Pieņemot, ka pasniedzēja slodze ir 20 stundas nedēļā jeb vidēji $20 \times 36 = 720$ stundas gadā, iegūstam, ka mācību kursa īpatsvars ir $40/720 = 0,06$.

Pieņemsim, ka atalgojums ir 1000 LVL mēnesī plus darba devēja sociālais nodoklis 24,09%, iegūstam 12410 LVL mēnesī, jeb 14 892 LVL gadā, jeb aptuveni 21 000 EUR gadā. Tātad uz projektu attiecas 0,06 daļa, jeb 1260 EUR par vienu kursu, jeb 60 480 par 48 kursiem.

Kopējais finansējuma apjoms:

19. tabula. Apakšprogrammas finansējuma aprēķins.

	1.gadā	2.gadā	3.gadā	4.gadā	5.gadā	6.gadā	kopā
pilnā summa	60480	60480	60480	60480	60480	60480	
koeficients	1	0,8	0,6	0,4	0,2	0	
summa	60480	48384	36288	24192	12096	0	181 440

Noapaļojot šajā apakšprogrammā nepieciešamais finansējums ir **200 000 EUR**.

Līdz ar to šajā programmā tiks sniegtas nepieciešamās zināšanas un prasmes bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstībai 48 kursi*30 studentu* 6 gadi jeb 8640, jeb noapaļojot

- **9000 topošajiem pedagogiem.**

9. Centralizētais projekts radošuma sekmēšanas tālākizglītības kursiem

1. Projekta īstenotājs

Šis ir centralizētais projekts, kurš tiek atlasīts finansēšanai bez konkursa. **Projektu īsteno Globālā granta saņēmējs.**

2. Projekta mērķis

Projekta mērķis ir sekmēt izglītības darbinieku zināšanas un prasmes bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanai, **īstenojot tālākizglītības kursus radošuma attīstīšanas jautājumos.**

3. Projekta pamatojums

Kā konstatēts pētījumā, pedagogu profesionālās pilnveides programmu B moduļos radošuma attīstīšanas jautājumiem ir pievērsta neliela uzmanība. Tas būtiski kavē radošuma attīstību izglītības sistēmā, jo skolotājiem ir izšķiroša loma skolēnu radošā potenciāla attīstībā. Nepieciešams panākt, lai pedagogiem tālākizglītībasursos būtu iespējams saņemt informāciju un zināšanas par radošuma

attīstības metodiku un paņēmieniem. Programma „Radošums izaugsmei” tāpēc paredz atsevišķu projektu, kas izstrādās un īstenos šādu tālākizglītības kursu.

4. Projekta finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šim projektam, ir **150 000 EUR**.

Projektā paredzēto mācību kursa izstrādi un īstenošanu ir paredzēts īstenot kā iepirkumu ar publiskā iepirkuma procedūru, tāpēc projekta faktiskās izmaksas būs zināmas pēc iepirkuma procedūras noslēgšanas.

5. Projekts

Projektā ir paredzētas šādas aktivitātes:

1. Tehniskās specifikācijas sagatavošana;
2. Iepirkuma veikšana;
3. Iepirkuma uzdevuma īstenošana, tai skaitā:
 - a. Tālākizglītības kursa izstrāde;
 - b. Tālākizglītības kursa ieviešana;
4. Projekta administrēšana.

Projekta finansējums 100% apmērā tiek novirzīts iepirkuma uzdevuma īstenošanai. Globālā grantu saņēmēja izdevumi šī projekta sakarā tiek segti no administratīvajiem izdevumiem programmas „Radošums izaugsmei” ieviešanai.

Nosacījumi, kas iestrādājami tehniskajā specifikācijā:

1. Pakalpojuma īstenošanā var pieteikties pretendents, kuram ir pieredze pedagogu tālākizglītības kursu organizēšanā;
2. Izpildītājam ir jānodrošina attiecīgā tālākizglītības kursa izstrāde un tā īstenošana 5 gadus pēc kārtas, nodrošinot kapacitāti, ka kursus var apmeklēt vismaz 5% no Latvijā strādājošajiem pedagogiem;
3. Kursam ir jābūt vismaz 40 stundu apjomā.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta ilgums ir 5 gadi.

7. Izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir pakalpojuma līguma īstenošanas izmaksas pie nosacījuma, ja pakalpojuma līgums noslēgts saskaņā ar organizēto publiskā iepirkuma procedūru.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Saskaņā ar Latvijas statistikas pārvaldes datiem, Latvijā ir:
9635 pedagoģiskie darbinieki pirmsskolas izglītības iestādēs;
23 796 skolotāji vispārizglītojošās skolās;
3102 pedagoģiskie darbinieki profesionālās izglītības iestādēs.

Apakšprogramma izvirza mērķi nodrošināt, ka 15% no šiem pedagoģiskajiem darbiniekiem jeb 5479 dalībniekiem tiek nodrošināti tālākizglītības kursi radošuma attīstībā. Pieņemsim, ka vienas grupas lielums ir 25 dalībnieki, līdz ar to nepieciešams noorganizēt 219 kursus.

Viena kursa apjoms ir 40 stundas, līdz ar to jānodrošina cilvēkresursi 40*219 stundām kursu vadīšanai, tātad 8760 stundām. Pieņemot, ka atalgojums atbilst programmā „Radošums izaugsmei” attiecināmajās izmaksās noteiktajai maksimālajai likmei 6 Ls/st, finansējums, ieskaitot darba devēja sociālo nodokli, ir (noapaļojot) 93 000 EUR.

Pieskaitot citus izdevumus kursu organizēšanā (telpu īre, administrēšana), ko pētījuma autori novērtē ar 20%, iegūstam 111 600 EUR. Pieskaitot komercsabiedrības peļņu 10% apmērā, iegūstam 122 760 EUR.

Papildus jāpieskaita mācību kursa izstrādes izdevumi, ko pētījuma autori novērtē 30 000 EUR apmērā.

Līdz ar to kopējais centralizētā projekta prognozētais finansējums ir 152 760 EUR, jeb noapaļojot **150 000 EUR.**

Šajā centralizētajā projektā **5500 strādājošie pedagogi** būs palielinājuši savas zināšanas un prasmes bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanā, no tiem:

- **1500 pedagoģiskie darbinieki pirmsskolas izglītības iestādēs;**
- **3500 skolotāji vispārizglītojošās skolās;**
- **500 pedagoģiskie darbinieki profesionālās izglītības iestādēs.**

10. Apakšprogramma „Decentralizētie pētījumi”

1. Apakšprogrammas mērķis

Apakšprogrammas „Decentralizētie pētījumi” mērķis ir sekmēt akadēmisko brīvību pētniecībā radošuma jomā.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Radošuma attīstībai izglītības sistēmā nepieciešams adekvāts teorētiskais nodrošinājums. Tāpēc nepieciešams veicināt pētniecību šajā jomā, atbalstot gan pašu pētniecisko iestāžu iniciatīvas, gan īstenojot pasūtītos pētījumus. Ņemot vērā, ka programmas „Radošums izaugsmei” mērķis ir finansiāli stimulēt radošuma attīstību, arī pētniecības jomā šīs apakšprogrammas finansējums ir uzskatāms par papildinājumu citiem pētījumiem atbalstošajiem finanšu mehānismiem.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu/stipendiju shēmā (turpmāk – grantu shēma), ir **250 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.

Granta maksimālais apjoms ir **20 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **90%** no kopējām projekta izmaksām.

Pārējā nepieciešamā finansējuma daļa ir jāsedz no darbības atbalsta pieteicēja paša resursiem vai no citiem finanšu avotiem.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt:

1. Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona, kuras vismaz viens no darbības virzieniem ir pētniecība;
2. Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestādes, kuru vismaz viens no darbības virzieniem ir pētniecība;
3. Latvijas Republikas valsts izglītības iestādes apakšstruktūra, kuras darbības virziens ir pētniecība.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Partneri var būt jebkura Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona vai Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestāde, ja tās vismaz viens no darbības virzieniem ir pētniecība.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā.
- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

5. Projekts

Šajā apakšprogrammā atbalsta projektus, kas paredz veikt pētījumus radošuma jomā, kas tiek atzīti par nozīmīgiem bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanā.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.

Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts grantu piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā, un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā grantu saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas;

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumi darbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums

saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

20. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	25
2.1 Cik lielā mērā pētījuma rezultāti var sekmēt bērnu un jauniešu radošuma attīstību ?	3X5
2.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas pētījuma tēma ?	5
2.3 Cik nozīmīga ir pētījuma tēma radošuma problemātikas risināšanā?	5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekmētājuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	80

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), konkursu neturpina;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

9. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Plānots atbalstīt 2 projektus gadā jeb 14 projektus 7 gadu periodā. Maksimālais grants 20 000 EUR un pieprasītā grantu apjoms tiek vērtēts 90% apjomā no maksimālā, jeb 18000 EUR. Līdz ar to kopējais finansējums ir 152 000 EUR, jeb noapaļojot **250 000 EUR**.

Apakšprogrammas ietvaros tiks atbalstīti **14 pētījumi radošuma jautājumos, kas ir nozīmīgi bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanai.**

11. Apakšprogramma „Centralizētie pētījumi”

1. Projekta īstenotājs

Apakšprogrammas ietvaros tiek īstenots viens centralizētais projekts. **Projektu īsteno Globālā grantu saņēmējs.**

2. Projekta mērķis

Projekta mērķis ir nodrošināt pētījumus valsts pasūtītajās jomās radošuma attīstībā.

3. Projekta pamatojums

Radošuma attīstībai izglītības sistēmā nepieciešams adekvāts teorētiskais nodrošinājums. Tāpēc nepieciešams veicināt pētniecību šajā jomā, atbalstot gan pašu pētniecisko iestāžu iniciatīvas, gan īstenojot pasūtītos pētījumus. Ņemot vērā, ka programmas „Radošums izaugsmei” mērķis ir finansiāli stimulēt radošuma attīstību, arī pētniecības jomā šīs apakšprogrammas finansējums ir uzskatāms par papildinājumu citiem pētījumus atbalstošajiem finanšu mehānismiem.

4. Projekta finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šim projektam, ir **500 000 EUR**.

Projektā paredzētos pētījumus ir paredzēts īstenot kā iepirkumu ar publiskā iepirkuma procedūru, tāpēc projekta faktiskās izmaksas būs zināmas pēc iepirkuma procedūras noslēgšanas.

5. Projekts

Projekts paredzēts kā finanšu instruments, kas operatīvi reaģē uz valsts identificētajām vajadzībām radošuma pētniecībā. Valsts iestāde iesniedz projekta īstenotājam pieprasījumu pētījumam un kopā ar projekta īstenotāju sagatavo tehnisko specifikāciju. Projekta īstenotājs izsludina iepirkuma procedūru pētniecības iestādēm.

Projektā ir paredzētas šādas aktivitātes:

1. Tehnisko specifikāciju sagatavošana;
2. Iepirkumu veikšana;
3. Iepirkuma uzdevuma īstenošana;
4. Projekta administrēšana.

Projekta finansējums 100% apmērā tiek novirzīts iepirkuma uzdevuma īstenošanai. Globālā grantu saņēmēja izdevumi šī projekta sakarā tiek segti no administratīvajiem izdevumiem programmas „Radošums izaugsmei” ieviešanai.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta ilgums ir 7 gadi.

7. Izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir pakalpojuma līguma īstenošanas izmaksas pie nosacījuma, ja pakalpojuma līgums noslēgts saskaņā ar organizēto publiskā iepirkuma procedūru.

8. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Plānots atbalstīt 2 pasūtītos pētījumus gadā jeb 14 projektus 7 gadu periodā. Maksimālā summa vienam pētījumam tiek plānota 40 000 EUR. Pieņem, ka iepirkuma summa būs 90% no maksimālās jeb 36 000 EUR. Līdz ar to kopējais finansējums ir 504 000 EUR jeb noapaļojot **500 000 EUR**.

Apakšprogrammas ietvaros tiks atbalstīti 14 pētījumi radošuma jautājumos, kas ir nozīmīgi bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanai.

12. Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogrammas mērķis ir sekmēt izglītības darbinieku sadarbību, domu apmaiņu un izglītošanos un stiprināt skolotāju profesionālo organizāciju lomu bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanā.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Izglītības darbiniekiem ir nepieciešama aktīvi funkcionējoša profesionālā vide domu apmaiņai, pieredzes nodošanai un zināšanu bagātināšanai, lai profesionālāk veiktu savus uzdevumus, tai skaitā sekmētu bērnu un jauniešu radošo potenciālu. Šim pēdējam mērķim programma „Radošums izaugsmei” ir paredzējusi atbalstu skolotāju profesionālajām organizācijām.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **150 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.
Granta maksimālais apjoms ir **20 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt nevalstiskās organizācijas - skolotāju profesionālās asociācijas.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Partneri var būt nevalstiskās organizācijas - skolotāju profesionālās asociācijas.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem jāatbilst iepriekšējā punktā sniegtajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneri var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā;
- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

5. Projekts

Grantu shēma var atbalstīt projektus, kas īsteno vienu vai vairākas šādas aktivitātes:

1. semināru un konferenču organizēšana;
2. līdzdalība Latvijas un ārvalstu semināros un konferencēs;
3. domu un diskusiju klubi;
4. publikācijas;

5. pieredzes nodošanas pasākumi;
6. lekcijas;
7. kursi;
8. citi pasākumi, kas sekmē apakšprogrammas mērķi.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.
Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts granta piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā, un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto

darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumidarbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

21. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	20
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību?	2X5
2.2 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	2X5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	75

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 16 punktus („labi”), konkursu neturpina;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

8. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Tiek lēsts, ka apakšprogrammas iespējas varētu izmantot ap 10 skolotāju profesionālo organizāciju. Maksimālais grants ir 20 000 EUR un tiek lēsts, ka tiks pieprasīts 70% no maksimālā granta, tātad kopējais nepieciešamais finansējums ir 140 000 EUR, jeb noapaļojot **150 000 EUR**.

Pieņemot, ka vienā profesionālajā asociācijā aktīvi darbojas ap 50 pedagoģisko darbinieku, **kopējais pedagogu skaits, kas būs papildinājuši zināšanas radošuma attīstības jomā, ir 500**.

13. Izglītības iestāžu sadarbības apakšprogramma

1. Apakšprogrammas mērķis

Izglītības iestāžu sadarbības apakšprogrammas mērķis ir sekmēt izglītības iestāžu sadarbību, domu apmaiņu un izglītošanos bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstīšanā.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Izglītības darbiniekiem ir nepieciešama domu apmaiņa, pieredzes nodošana un zināšanu bagātināšana, lai profesionālāk veiktu savus uzdevumus, tai skaitā sekmētu bērnu un jauniešu radošo potenciālu. Šim pēdējam mērķim programma „Radošums izaugsmei” ir paredzējusi atbalstu izglītības iestāžu sadarbībai.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **400 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Grantu shēma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.

Granta maksimālais apjoms ir **10 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas var segt **100%** no kopējām projekta izmaksām.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt Latvijas Republikā reģistrēta izglītības iestāde pirmsskolas, sākumskolas un vidējās izglītības posmā, tai skaitā arī profesionālās ievirzes izglītības iestāde.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Partneri var būt Latvijas Republikā reģistrēta izglītības iestāde, tai skaitā arī augstākās izglītības iestāde, kā arī skolotāju profesionālās asociācijas.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem jāatbilst iepriekšējā punktā dotajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā;

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

5. Projekts

Grantu shēma var atbalstīt projektus, kas īsteno vienu vai vairākas šādas aktivitātes:

1. semināru un konferenču organizēšana;
2. līdzdalība Latvijas un ārvalstu semināros un konferencēs;
3. domu un diskusiju klubi;
4. publikācijas;
5. pieredzes nodošanas pasākumi;
6. lekcijas;
7. kursi;
8. izglītības darbinieku stažēšanās citā izglītības iestādē;
9. citi pasākumi, kas sekmē apakšprogrammas mērķi.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.
Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts granta piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaūžu rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā granta saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošas kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;
- ceļa un uzturēšanās izdevumdarbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi";
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;

- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

22. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	20
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību ?	2X5
2.2 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	2X5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot	5

projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	75

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 16 punktus („labi”), konkursu neturpina;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

8. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Apakšprogramma paredzēta galvenokārt:

- pirmsskolas izglītības iestādēm (605);
- vispārizglītojošām skolām (839);
- profesionālās izglītības iestādēm (65);
- kultūrizglītības iestādēm, neskaitot augstskolas (174).

Pētījuma autori novērtē, ka projektus, ņemot vērā iestāžu specifiku, varētu iesniegt:

10% pirmsskolas izglītības iestādes ;

10% vispārizglītojošās skolas;

10% profesionālās izglītības iestādes;

10% kultūrizglītības iestādes, neskaitot augstskolas, tātad kopā

169 izglītības iestādes.

Tiek pieņemts, ka tiks pieprasīts 25% no maksimālā garanta. Tik neliels apjoms plānots tāpēc, ka pamatā tiek prognozēti nelieli projekti - dalība konferencēs, semināros utml. un tikai nedaudziem

projektiem būs plānoti izdevumi tuvu maksimālajiem 10 000 EUR, piem., starptautiskas konferences organizēšana.

Prognozēts, ka tiks atbalstīt visi atbilstošie projekti.

Līdz ar to kopējais apakšprogrammas finansējums ir 422 500 EUR, jeb noapaļojot – **400 000 EUR**.

Tie pieņemts, ka labumu no projekta gūs visi projektu īstenojošie attiecīgās iestādes pedagogi. Tiek pieņemts vidējais pedagogu skaits katrā iestāžu grupā:

23. tabula. Labuma guvēju aprēķins.

	iestāžu skaits	pedagogu skaits	vidējais pedagogu skaits iestādē	iestāžu skaits, kas īsteno projektu	pedagogu skaits, kas gūst labumu no projekta
pirmsskolas izglītības iestādes	605	9635	16	61	976
vispārizglītojošās skolas	839	23796	28	84	2352
profesionālās izglītības iestādes	65	3102	48	7	336
kultūrizglītības iestādes	174		10	17	170

Kopā zināšanas un pieredzi par bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstību būs papildinājuši 4000 pedagogu.

14. Apakšprogramma: Pašiniciatīvas

1. Apakšprogrammas mērķis

Apakšprogrammas „Pašiniciatīvas” mērķis ir sekmēt bērnu un jauniešu radošumu, īstenojot visdažādākā rakstura projektus, kas netiek atbalstīti citās apakšprogrammas „Radošums izaugsmei” apakšprogrammās.

Apakšprogramma tiek ieviesta kā grantu shēma un kā stipendiju shēma.

2. Apakšprogrammas pamatojums

Programma „Radošums izaugsmei” ir sadalīta tematiskajos virzienos. Tematiskie virzieni ir sadalīti apakšprogrammās. Sazarotā struktūra ļauj labāk fokusēt finansējumu un dod skaidrāku ziņu potenciālajiem projektu iesniedzējiem par tām jomām, kas programmā „Radošums izaugsmei” ir

prioritārs. Tomēr fokusētā pieeja rada risku, ka labu ideju radošuma veicināšanai programma var neatbalstīt, jo tā formāli neatbilst nevienam no tematiskajiem virzieniem. Lai novērstu šādu risku, programma „Radošums izaugsmei” piedāvā nelielu finansējumu „atvērtajam konkursam”, kas ļauj atbalstīt jebkādas interesantas un oriģinālas idejas, ar kurām sekmēt bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstību. Apakšprogramma ir atvērta arī tajā nozīmē, ka projektus var iesniegt nepārtraukti.

3. Apakšprogrammas finansējums

Kopējā indikatīvā summa, kas pieejama šajā grantu shēmā, ir **450 000 EUR**. Līgumslēdzēja institūcija patur tiesības nepiešķirt visus pieejamos līdzekļus, ja iesniegto kvalitatīvo pieteikumu kopējais pieprasītais finansējums ir mazāks par plānoto finansējumu.

Apakšprogramma ir nepārtraukti atvērta, no brīža, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās atvēršanu līdz brīdim, kad Globālā grantu saņēmējs publicē tās slēgšanu.

Granta apjoms

Granta minimālais apjoms nav ierobežots.

Granta maksimālais apjoms ir **50 000 EUR**.

Grants, kas tiek prasīts no Līgumslēdzējas institūcijas, var segt **50%- 100%** no kopējām projekta izmaksām. Vērtēšanas komisija līgumslēgšanas sarunās var piedāvāt atbalstīt projektu, ar nosacījumu, ka projekta īstenotāja līdzfinansējums tiek nodrošināts Vērtēšanas komisijas noteiktajā apjomā, kas ietilpst robežās 0%-50% apmērā.

4. Pieteicēji un partneri

Pieteicēji

Pieteicējs var būt:

1. jebkura Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona;
2. Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestādes;
3. jebkura fiziskā persona, kuras dzīvas vieta deklarēta Eiropas Savienībā.

Partneri

Projekta pieteikuma iesniedzējs projekta ieviešanā var piesaistīt vienu vai vairākus partnerus.

Ja pieteicējs ir fiziska persona, partneri drīkst būt tikai fiziskas personas.

Ja pieteicējs ir juridiska persona vai izglītības iestāde, partneri var būt jebkura Latvijā vai citā ES valstī reģistrēta juridiska persona vai Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāde, tai skaitā izglītības iestāde.

Projekta pieteikuma iesniedzēja partneriem, ja tās nav fiziskās personas, jāatbilst iepriekšējā punktā dotajiem atbilstības vispārējiem nosacījumiem.

Projekta pieteicējam, kas nav fiziska persona

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošā organizācija un, ja projekts tiks apstiprināts, tas būs Finansējuma saņēmējs.

Partneris var piedalīties projekta īstenošanā divos veidos:

- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Izmaksas attaisnojošie dokumenti tiek iesniegti Projekta pieteikuma iesniedzējam, kas sedz izmaksas un grāmato maksājuma dokumentus savā (Projekta pieteikuma iesniedzēja) grāmatvedībā.
- veicot daļu no projekta aktivitātēm. Projekta pieteikuma iesniedzējs noslēdz partnerības līgumu ar partneri un nodod daļu no finansējuma partnerim. Partneris sedz izdevumus un grāmato maksājuma dokumentus savā (partnera) grāmatvedībā.

Projekta pieteicējam, kas ir fiziska persona

Projekta pieteikuma iesniedzējs būs vadošais partneris un uzņemas pilnu atbildību par projekta īstenošanu. Līgumslēdzēja institūcija slēdz atsevišķus līgumus ar vadošo partneri un katru no partneriem un tā izmaksā stipendijas tieši katram partnerim.

5. Projekts

Apakšprogramma atbalsta jebkādu inovatīvus projektus, kas sekmē bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstību, ja šādu projektu nevar atbalstīt nevienā citā programmas „Radošums izaugsmei” apakšprogrammā.

6. Projekta īstenošanas periods

Projekta minimālais ilgums nav ierobežots.

Projekta maksimālais ilgums ir 2 gadi.

7. Izmaksas

Izmaksas projekta īstenošanai, kas nav fiziska persona.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot grantu. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts grantu piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbauci rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ Projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām Projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts līgumā, kurš noslēgts starp Globālā grantu saņēmēju un Finansējuma saņēmēju, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- jābūt uzskaitītām Finansējuma saņēmēja grāmatvedības un nodokļu uzskaites reģistros, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

- projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku izmaksas, ko veido aprēķinātā darba alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas ar atalgojumu saistītas izmaksas; Projektā iesaistīto darbinieku izmaksas nedrīkst pārsniegt attiecīgā profila darbinieka pakalpojumu tirgus cenas. Jebkurā gadījumā izmaksas nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā (neieskaitot darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas). Turpmākajos gados sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu.

Projekta īstenošanā iesaistīto darbinieku atalgojums var būt augstāks, ja starpību sedz no citiem finansējuma avotiem kā neattiecināmās izmaksas;

- konsultanta un eksperta izmaksas. Šīs izmaksas veido atalgojumu projektu ietvaros piesaistītajiem konsultantiem un ekspertiem (fiziskām vai juridiskām personām) specifisku jautājumu risināšanai. Šajā gadījumā palīdzības saņēmējam ir jānoslēdz līgums, kurā jāatrunā sniedzamā pakalpojuma veids (darba uzdevums), laika periods un atalgojuma apmērs. Izmaksām

ir jābūt iekļautām projekta budžetā, Saņēmējam ir jāveic stingra projektā nostrādātā laika uzskaitē, aprakstot veikto darbu katram konsultantam un/vai ekspertam individuāli. Izmaksas nedrīkst pārsniegt to līmeni, ko atbilstošās kvalifikācijas konsultantiem un ekspertiem nosaka tirgus cenas;

- ceļa un uzturēšanās izdevumdarbiniekiem, kas piedalās Projekta īstenošanā, ar noteikumu, ka tie nepārsniedz likmes, kuras parasti sedz Finansējuma saņēmējs. Komandējuma izdevumi darbiniekiem atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksas, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksas;
- ar Projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksas.

Neattiecināmās izmaksas

Neattiecināmās izmaksas ir:

- parādi un zaudējumi vai parādu dzēšanai paredzētie izdevumi;
- procentu maksājumi;
- izmaksas, kas jau tiek finansētas no citiem finanšu avotiem;
- zemes vai ēku iegāde;
- zaudējumi, kas radušies valūtas maiņas rezultātā;
- nodokļi, ieskaitot PVN, ja saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Finansējuma saņēmējs var pieprasīt to atmaksu;
- telpu remonta izmaksas.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

Izmaksas projekta īstenošanai, kas ir fiziska persona.

Attiecināmās izmaksas ir stipendijas fiziskām personām.

Tikai attiecināmās izmaksas var tikt ņemtas vērā, piešķirot stipendiju. Zemāk sniegts detalizēts attiecināmo izmaksu apraksts. Projekta budžets ir gan plānoto izmaksu tāme, gan attiecināmo izmaksu maksimālā summa. Ņemot vērā, ka attiecināmajām izmaksām jābūt balstītām uz faktiskām izmaksām, tās nevar būt kopsummas (izņemot ceļa un uzturēšanās izmaksas).

Projekts tiek rekomendēts stipendijas piešķiršanai pieprasītajā apjomā ar noteikumu, ka pārbaudes procesā, kas tiek veikts pirms līguma noslēgšanas, neatklāsies problēmas, kas prasītu izmaiņas budžetā. Šo pārbaudes rezultātā var tikt pieprasīti paskaidrojumi, un Līgumslēdzēja institūcija var samazināt projekta kopējās izmaksas. Tādēļ projekta pieteicēja interesēs ir veidot reālu un ekonomisku budžetu.

Budžets jāveido eiro.

Attiecināmās tiešās izmaksas

Lai izmaksas būtu attiecināmas konkrētā pieteikumu konkursa ietvaros, tām:

- jābūt nepieciešamām projekta īstenošanai, jābūt paredzētām līgumā un jāatbilst drošas finanšu vadības principiem, it īpaši ekonomiskā izdevīguma un izmaksu efektivitātes principiem;
- jārodas Finansējuma saņēmēja projekta ieviešanas perioda laikā, kas noteikts “Īpašo noteikumu” 2.punktā, neatkarīgi no tā, kad Finansējuma saņēmējs tās ir reāli apmaksājis, un jābūt faktiski veiktām;
- iegādēm, kas pārsniedz 50 EUR, jābūt identificējamām un pierādāmām un jābūt apliecinātām ar pamatojuma dokumentu oriģināliem.

Ievērojot šos nosacījumus un līgumā noteiktās iepirkuma procedūras, attiecināmas ir šādas izmaksas:

Stipendijas daļa saņēmēja un partneru darba atlīdzībai

- Stipendija iesniedzējam un tā partneriem darba samaksai. Stipendijas lielums nedrīkst pārsniegt 6 Ls/h 2015. gadā. Turpmākajām gadiem sliekšnis ir 6 Ls/h reiz attiecīgā gada inflācijas koeficients pret 2015. gadu. Šajā summā tiek iekļauti nelieli izdevumi, kas katrs nepārsniedz 50 EUR.

Stipendijas daļa materiālajām izmaksām, kas pārsniedz 50 EUR:

- ceļa un uzturēšanās izdevumiem. Komandējuma izdevumi atlīdzināmi saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 12.oktobra noteikumiem Nr.969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”;
- aprīkojuma (jauna vai lietota) iegādes izmaksām, ar noteikumu, ka tās atbilst tirgus cenām un tās nepārsniedz 50% no projekta attiecināmajām izmaksām;
- patēriņa un kancelejas preču izmaksām;
- ar projekta ieviešanu un līguma prasību izpildi saistīto pakalpojumu izmaksām.

Neattiecināmās izmaksas

- neattiecināmas ir visas pārējās izmaksas, kas nav minētas iepriekšējā sadaļā.

Ieguldījumi natūrā

Ieguldījumi natūrā nav uzskatāmi par attiecināmiem izdevumiem.

8. Projektu vērtēšana

Grantu shēmas projektu atbilstības un administratīvo vērtēšanu skat. šīs nodaļas B daļā 2. punktā.

Grantu shēmas projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidota Vērtēšanas komisija ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst grantu shēmas mērķiem, sniedz atbilstošu ieguldījumu radošuma attīstībā, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Projekta pieteikums tiek izvērtēts atbilstoši šādiem Projektu pieteikumu **kvalitātes vērtēšanas kritērijiem**:

Projekta īstenotājam, kas nav fiziska persona:

24. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Finanšu un vadības kapacitāte	10
1.1 Vai projekta pieteicējam ir pietiekama pieredze projektu vadībā?	5
1.2 Cik pietiekama ir projekta pieteicēja tehniskā kompetence (t.i., zināšanas par jautājumiem, kas tiks risināti)?	5
2. Projekta nozīmīgums	25
2.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē bērnu un skolēnu radošā potenciāla attīstību?	3X5
2.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
2.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
3. Metodoloģija	20
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik apmierinoša ir mērķa grupu līdzdalība projekta aktivitātēs?	5
3.4 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
4. Ilgtspēja	15
4.1 Cik lielā mērā projekts ietekpētījuma autori tā mērķa grupas?	5
4.2 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver multiplikatīvās ietekmes iespējas (ieskaitot projekta rezultātu pavairošanas un izplatīšanas un informācijas izplatīšanas iespējas)?	5
4.3 Cik lielā mērā projekta rezultāti ir ilgtspējīgi ?	5
5. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	80

Vērtēšanas kritēriji sadalīti nodaļās, kas kopumā veido simt punktu sistēmu. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu skaits no 1 līdz 5 saskaņā ar šādu vērtējumu:

1 = “ļoti vāji”; 2 = “vāji”; 3 = “apmierinoši”; 4 = “labi”; 5 = “ļoti labi”.

Projektu pieteikumus izvērtē trīs kārtās, veicot:

- projektu finanšu un vadības kapacitātes izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina;
- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), konkursu neturpina;

- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija, ilgtspēja, budžets un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas sadaļā „budžets un izmaksu efektivitāte” nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), konkursu neturpina.

Projekta īstenotājam, kas ir fiziska persona:

25. tabula. Kvalitātes vērtēšanas kritēriji.

Sadaļa	Maksimālais punktu skaits
1. Projekta nozīmīgums	25
1.1 Cik lielā mērā projekta pieteikums sekmē radošuma attīstību ?	3X5
1.2 Cik skaidri ir definētas un cik stratēģiski pareizi ir izvēlētas mērķa grupas ?	5
1.3 Cik nozīmīgs ir projekts izvēlēto mērķa grupu vajadzību risināšanai?	5
2. Metodoloģija	15
3.1 Cik lielā mērā projekta aktivitātes ir nepieciešamas un atbilstošas izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanai?	5
3.2 Cik loģiska ir kopējā projekta uzbūve ?	5
3.3 Cik lielā mērā projekta pieteikums ietver objektīvi pārbaudāmus projekta rezultātu un ietekmes rādītājus ?	5
3. Budžets un izmaksu efektivitāte	10
5.1 Cik apmierinoša ir attiecība starp projekta izmaksām un rezultātiem?	5
5.2 Cik lielā mērā paredzētās izmaksas ir nepieciešamas projekta ieviešanai?	5
Maksimālais kopējais punktu skaits	50

Projektu pieteikumus izvērtē divās kārtās, veicot:

- projektu nozīmības izvērtējumu – Projektu pieteikumi, kas šajā kārtā nav ieguvuši vismaz 20 punktus („labi”), tiek noraidīti;
- izvērtējumu atbilstoši pārējām kritēriju sadaļām (metodoloģija un izmaksu efektivitāte) – Projektu pieteikumi, kas šajās sadaļās nav ieguvuši vismaz 6 punktus („apmierinoši”), tiek noraidīti.

Projektus, kas netika noraidīti pēc augstāk minētajiem kritērijiem, Vērtēšanas komisija rekomendē apstiprināšanai.

8. Apakšprogrammas rezultatīvie rādītāji

Šajā apakšprogrammā tiek rezervēti **5% no kopējā programmas „Radošums izaugsmei” finansējuma**, neieskaitot programmas administrēšanas izdevumus, jeb **450 000 EUR**.

Tā kā šajā apakšprogrammā var tikt atbalstīti jebkādi inovatīvi projekti, maksimālais grants 50 000 EUR norāda uz augšējo robežu un nav pamata uzskatīt, ka lielākā daļa pieteicēju pieprasīs grantu, kas tuvs augstākai robežai. Pētījuma autori pieņem, ka vidējais granta apjoms varētu būt 20% no maksimālā granta, jeb 10 000 EUR.

Līdz ar to šajā apakšprogrammā tiek prognozēts atbalsts ap 50 inovatīviem projektiem, kas paredzēti bērnu un jauniešu radošā potenciāla attīstībai.

B.Programmas vispārīgie nosacījumi

Šajā nodaļā sniedzam informāciju par tiem programmas nosacījumiem, kas vienādā mērā attiecas uz visām apakšprogrammām.

1. Pieteicēji un partneri

Potenciālie darbības atbalstu **pieteicēji un partneri** nedrīkst piedalīties darbības atbalstu pieteikumu konkursā vai tiem nedrīkst piešķirt grantu, ja:

- (a) tie ir pakļauti likvidācijai, to darbību pārvalda tiesas apstiprināts administrators vai likvidators, tiem ir kavētas kredītsaistības, tie ir apturējuši savu darbību, pret tiem ir uzsākta tiesvedība par iepriekšminētajiem jautājumiem vai tie ir nonākuši citā tamlīdzīgā situācijā, kas radusies valsts tiesību aktos noteiktajā kārtībā;
- (b) tie ir notiesāti par profesionālās darbības pārkāpumiem ar tiesas spriedumu, kam ir *res judicata* spēks (t.i., kuru nevar pārsūdzēt);
- (c) tie ir vainīgi nopietnā profesionālās darbības pārkāpumā, kurš pierādīts ar jebkādiem līdzekļiem, ko Līgumslēdzēja institūcija var pamatot;
- (d) tie nav izpildījuši saistības attiecībā uz sociālās apdrošināšanas iemaksām vai nodokļu nomaksu;
- (e) attiecībā uz tiem pieņemts tiesas spriedums, kam ir *res judicata* spēks, par krāpšanu, korupciju, līdzdalību noziedzīgā grupējumā vai citādu pretlikumīgu darbību;
- (f) ir atzīts, ka tie ir nopietni pārkāpuši citu līgumu saistības attiecībā uz iepirkuma vai citu piešķirtā granta procedūru, ko finansē Kopienų budžets, Latvijas valsts budžets, Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instruments vai Norvēģijas valdības divpusējais finanšu instruments.

Darbības atbalstu pieteicēji tiek izslēgti no piedalīšanās darbības atbalstu pieteikumu konkursā vai granta piešķiršanas, ja darbības atbalstu pieteikumu konkursa laikā tie:

- (g) ir snieguši nepatiesu informāciju vai nav snieguši informāciju, ko pieprasījusi Līgumslēdzēja institūcija sakarā ar to piedalīšanos darbības atbalstu pieteikumu konkursā;
- (h) ir mēģinājuši iegūt konfidenciālu informāciju vai ietekmēt Vērtēšanas komisiju vai Līgumslēdzēju institūciju pašreizējā vai iepriekšējo darbības atbalstu pieteikumu konkursu vērtēšanas procesa laikā.

Darbības atbalstu pieteicējiem jāparaksta organizācijas vadītāja deklarācija (Darbības atbalsta pieteicēja deklarācija), apliecinot, ka tie neietilpst nevienā no (a) līdz (f) punktos minētajām kategorijām. Deklarācija ir pieteikuma formas sastāvdaļa.

Minētais nosacījums neattiecas uz pieteicējiem un partneriem – **fiziskajām personām**.

2. Projektu vērtēšana: administratīvā atbilstība

Administratīvās atbilstības izvērtēšana tiek veikta tiem Projektu pieteikumiem, kas iesniegti noteiktajā termiņā.

Projekta pieteikuma administratīvās atbilstības izvērtēšanas mērķis ir noteikt, vai projekta pieteikums ir tehniski pilnīgs un sagatavots atbilstoši apakšprogrammas noteikumiem. Administratīvās atbilstības izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmējs, nosakot:

- projekta pieteikuma atbilstību;
- projekta pieteicēja atbilstību.

Projekta pieteikumu administratīvā atbilstība tiek pārbaudīta saskaņā ar Globālā granta saņēmēja apstiprinātiem administratīvās vērtēšanas kritērijiem. Lai projekta pieteikums tiktu virzīts uz projekta kvalitātes un finanšu vērtēšanu, tam administratīvās atbilstības pārbaudē visos kritērijos jāsaņem apstiprinošs vērtējums.

Projekta pieteikuma atbilstība

Projekta pieteikumu atbilstība tiek vērtēta pēc „jā” un „nē” principa. Projekta pieteikuma atbilstības kritēriji iedalās divās daļās – tādi, kuros var konstatēt neatbilstību bez papildus informācijas pieprasīšanas un tāds, kuros, iespējams, ir jāprasa papildus skaidrojumi.

Katrai apakšprogrammai Globālā granta saņēmējs sagatavo projekta pieteikuma atbilstības kritērijus un dara tos zināmus potenciālajiem pieteikuma iesniedzējiem.

Projekta pieteicēja atbilstība

Projekta pieteicēja atbilstība tiek vērtēta pēc „jā” un „nē” principa saskaņā ar Globālā granta saņēmēja sagatavotajiem projekta pieteicēja atbilstības kritērijiem. Kritēriji tiek darīti zināmi potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem. Projekta pieteicēja atbilstības kritēriji iedalās divās daļās – tādi, kuros var konstatēt neatbilstību bez papildus informācijas pieprasīšanas un tāds, kuros, iespējams, ir jāprasa papildus skaidrojumi.

Ja projekta pieteikums ir atzīts par atbilstošu administratīvās vērtēšanas kritērijiem, Globālā granta saņēmējs rakstiski informē projekta pieteicēju par projekta pieteikuma virzību turpmākai izvērtēšanai atbilstoši kvalitātes un specifiskajiem vērtēšanas kritērijiem.

Ja projekta pieteikums ir atzīts par neatbilstošu administratīvās vērtēšanas kritērijiem, Globālā granta saņēmējs nosūta projekta pieteicējam motivētu atteikumu, norādot konkrētas projekta pieteikuma neatbilstības grantu shēmas administratīvās vērtēšanas kritērijiem.

Lēmumu par atteikumu projekta pieteicējs var apstrīdēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

3. Projektu vērtēšana: vispārējās kvalitātes un specifiskās atbilstības novērtējums

Projekta pieteikuma kvalitātes un specifisko izvērtēšanu veic Globālā granta saņēmēja izveidotas Vērtēšanas komisijas ar mērķi izvērtēt, vai un kādā mērā projekta pieteikums saturiski atbilst attiecīgās apakšprogrammas mērķiem, kā arī nodrošina pamatotu finanšu vadības principu, īpaši naudas vērtības un izmaksu efektivitātes, īstenošanu.

Globālā granta saņēmējs katrai apakšprogrammai var izveidot atsevišķu Vērtēšanas komisiju.

Kvalitātes un specifiskās izvērtēšanas laikā nav paredzēta Projektu pieteikumu papildināšana, precizēšana vai labošana.

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji:

Kvalitātes vērtēšanas kritēriji sniegti pie attiecīgās apakšprogrammas apraksta.

Daudziem kvalitātes vērtēšanas kritērijiem tiek noteikts minimālais punktu skaits ar kuru projekta pieteikums turpina konkurēt ar citiem projektiem. Ja projekta pieteikums kādā no vērtēšanas kritērijiem, kurā ir noteikts minimālais sliekšnis, neiegūst minimāli nepieciešamo punktu skaitu, projekta pieteikums tiek noraidīts neatkarīgi no tā, vai apakšprogrammā ir vai nav finansējuma.

4. Lēmuma pieņemšana un rezultātu paziņošana

Programmā „Radošums izaugsmei” ir paredzētas divas projektu atlases metodes - konkursu metode un minimālā sliekšņa metode.

Konkursa metode

Konkursa metodes gadījumā apakšprogrammā tiek izsludināts viens vai vairāki konkursi ar noteiktu Projektu pieteikumu iesniegšanas termiņu. Vienā konkursā iesniegtie projektu konkurē savā starpā un atbalsts tiek labākajiem projektiem.

Vērtēšanas komisija sarindo visus projektus, kas līdz šim nav noraidīti punktu dilstošā kārtībā. Atbalstīti tiek tie projekti, kuriem ir lielāks punktu skaits, ievērojot konkursam pieejamo finansējumu.

Minimālā sliekšņa metode

Minimālā sliekšņa metodes gadījumā Projektu pieteikumus var iesniegt visu laiku. Nepastāv projektu iesniegšanas termiņš. Vērtēšanas komisija vērtē katru iesniegto projektu atsevišķi. Finansēšanai tiek atbalstīti visi projekti, kas ieguvuši minimāli nepieciešamo punktu skaitu. Projekti tiek atbalstīti iesniegšanas secībā. Ja apakšprogrammā finansējums beidzas, pieteikšanās finansējumam tiek pārtraukta, attiecīgo paziņojumu publicējot presē.

Pēc Projekta pieteikumu izvērtēšanas Vērtēšanas komisija sagatavo vērtēšanas ziņojumu, apstiprināmo un noraidāmo Projekta pieteikumu sarakstu un iesniedz to Globālā granta saņēmējam lēmuma pieņemšanai par projektu apstiprināšanu vai noraidīšanu.

Globālā granta saņēmējs pieņem lēmumu par projekta apstiprināšanu un nosacījumiem atbalsta saņemšanai informē attiecīgo projekta pieteicēju.

Globālā granta saņēmējs ar granta Finansējuma saņēmēju slēdz līgumu par projekta īstenošanu.

Ja projekta pieteikums neatbilst projektu kvalitātes un specifiskajiem vērtēšanas kritērijiem, Globālā granta saņēmējs nosūta motivētu atteikumu grantu shēmas Projekta pieteikuma iesniedzējam, norādot konkrētās neatbilstības kvalitātes un specifiskajiem vērtēšanas kritērijiem.

Lēmumu par atteikumu projekta pieteicējs var apstrīdēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

5. Projekta ieviešanas nosacījumi

Pēc lēmuma par granta piešķiršanu, Globālā granta saņēmējs ar Saņēmēju slēdz līgumu (turpmāk - Līgums).

Saņēmējs saskaņā ar projekta pieteikumā sniegto projekta aprakstu un Vērtēšanas komisijas nosacījumiem sagatavo Līguma pielikumu - Projekta aprakstu.

Globālā granta saņēmējs saskaņā ar projekta pieteikumā sniegto budžetu, Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Vērtēšanas komisijas nosacījumiem sagatavo Līguma pielikumu - Projekta budžetu.

Līgumā tiek atrunātas līgumslēdzēju pušu tiesības, pienākumi un atbildība, kā arī kārtība un nosacījumi, kas jāievēro, lai sasniegtu projektā paredzētos mērķus un saņemtu Globālā granta saņēmēja finansējumu, t.sk.:

- palīdzības saņēmēja atbildība par projektā ietverto aktivitāšu īstenošanu Līgumā noteiktajos termiņos un kārtībā;
- projekta īstenošanas ilgums;
- projekta finansējuma nosacījumi - projekta kopējais finansējums un kopējās attiecināmās izmaksas, kā arī līdzfinansējums;
- projekta budžets, saskaņā ar kuru palīdzības saņēmējam nosaka no fonda līdzekļiem kompensējamā finansējuma apmēru;
- informācijas iesniegšanas kārtība par projekta īstenošanas gaitu;
- kārtība veicamajām projekta īstenošanas pārbaudēm un kontrolēm;
- norēķinu kārtība veikto izdevumu atmaksāšanai no Globālā granta saņēmējs līdzekļiem;
- sankcijas un rīcība, gadījumos, kad tiek atklāts pārkāpums saistībā ar projekta īstenošanu vai neatbilstību.

C. Programmas sasaiste ar stratēģisko sadarbības platformu „Radošā Latvija”

2012.gada 14. martā parakstītais nodomu protokols par sadarbību Radošās Latvijas platformas izveidē veido politiskās gribas pamatu radošuma attīstībai. Dokuments paredz, ka Radošās Latvijas platformu veidos trīs komponentes: brīvprātīgā kustība „Radi!”, politikas plānošanas dokuments - pamatnostādnes „Radošā Latvija 2014 - 2020” un radošo industriju biznesa platforma - atbalsta un sadarbības instrumenti, kuru uzdevums būs sekmēt radošo industriju attīstību Latvijā un paaugstināt Latvijas ekonomikas konkurētspēju.

Pētījuma autori uzskata, ka programma „Radošums izaugsmei” dod būtisku ieguldījumu visās trīs komponentēs.

Pirmkārt, programma „Radošums izaugsmei” ir veidota kā projektu konkursa mehānisms, līdz ar to programma atbalsta pašiniciatīvas. **Brīvprātīgā kustība „Radi!”** gandrīz pilnībā balstās uz šīs kustības dalībnieku pašu iniciatīvām, līdz ar to programma „Radošums izaugsmei” ir piemērots instruments, kā valsts sniedz atbalstu sabiedrības pašiniciatīvām. Tomēr jāpatur prātā fakts, ka programma „Radošums izaugsmei” atbalsta radošumu izglītības sistēmā, tāpēc ne visas brīvprātīgās kustības „Radi!” potenciālos projektus drīkstēs atbalstīt no šīs programmas.

Otrkārt, no politikas plānošanas aspekta, programmai „Radošums izaugsmei” vajadzētu parādīties kā **pamatnostādņu „Radošā Latvija 2014 - 2020”** vienam no politikas īstenošanas instrumentiem. Būtiski uzsvērt, ka pamatnostādņu un programmas periods sakrīt (2014-2020).

Treškārt, **radošo industriju biznesa platformai** programma „Radošums izaugsmei” nodrošinās nepieciešamos cilvēkresursus, līdz ar to programmas darbības rezultāts ir uzskatāms par svarīgu priekšnosacījumu radošo industriju attīstībai.

VI. Reformu modeļu salīdzinājums un izvēles rekomendācija

1. Modeļu stipro un vājo pušu salīdzinājums

1. tabula. Modeļu stipro un vājo pušu salīdzinājums.

Stiprās puses	Vājās puses
Modelis A	
Tiek atrisinātas identificētās problēmas, kuras iekļautas binārajās rekomendācijās.	Pastāv risks, ka apjoma rekomendācijas tiks risinātas minimālā apjomā.
Minimālā apjomā tiek atrisinātas identificētās problēmas, kuras iekļautas apjoma rekomendācijās.	Pastāv risks, ka rekomendācijas, kuras var ieviest ar papildus finansējumu, netiks ieviestas vai tiks ieviestas daļēji finansējuma nepietiekamības dēļ.
	Daļēja rekomendāciju ieviešana nedos nepieciešamo sinerģiju, lai jūtami uzlabotu situāciju.
Modelis B	
Tiek atrisinātas identificētās problēmas, kuras iekļautas binārajās rekomendācijās.	Lai ieviestu programmu „Radošums izaugsmei”, nepieciešams nodrošināt, ka Latvija neierobežo ES regulās par struktūrfondu ieviešanu noteikto iespēju izmantot Globālo grantu mehānismu.
Tiek atrisinātas identificētās problēmas, kuras iekļautas apjoma rekomendācijās.	Pastāv risks, ka 16. un 17. rekomendācija netiks ieviesta finansējuma trūkuma dēļ.
Tiek atrisinātas identificētās problēmas, kuras iekļautas rekomendācijās, kurām nepieciešams papildus finansējums, izņemot 16. un 17. rekomendāciju.	Programmu „Radošums izaugsmei” var sākt ieviest ne ātrāk kā nākamajā struktūrfondu programmēšanas periodā, t.i., 2014. gadā. Tas var būtiski kavēt rekomendāciju ieviešanu, kurām ir nepieciešams papildus finansējums.
Tiek radīts efektīvs mehānisms izglītības darbinieku iniciatīvu atbalstam.	
Tiek radīts efektīvs mehānisms izglītības darbinieku darbības orientācijai valsts politikas noteiktajos reformu virzienos.	

Var konstatēt, ka modelis B ir izdevīgāks par modeli A, izņemot laika aspektu, kur modelī B rekomendācijas var sākt ieviest no 2014. gada. Lai arī modeļa A finansiālās izmaksas nav zināmas, var teikt, ka modelis A ir lētāks par modeli B, jo modelī B paredz īstenot visas tās pašas rekomendācijas, kas ir modelī A, un vēl arī pašiniciatīvu finansēšanu. Tomēr modeļa A finansiālās priekšrocības, pēc pētījuma autoru domām, atsvēr modeļa B paredzēto pašiniciatīvu atbalsts. Pēc pētījuma autoru domām, radošuma attīstība nevar notikt efektīvi bez efektīva finanšu mehānisma atbalsta izglītības darbinieku pašiniciatīvām. Papildus jāņem vērā, ka modelī B ap 80% finansējuma tiek piešķirts no ESF līdzekļiem. Modelī B arī katru atsevišķo rekomendāciju īstenošanu, teorētiski,

var finansēt no ESF līdzekļiem, taču daudzu atsevišķu rekomendāciju finansēšana ar ESF atsevišķiem projektiem ir grūtāk panākama nekā vienas koordinētas programmas finansēšana.

2. Modeļu ietekme un ilgtspēja

Pētījuma autori uzskata, ka svarīgi ir īstenot pasākumu kopumu, kas rada sinerģisko efektu, lai radītu pozitīvas pārmaiņas izglītības sistēmā.

Modelī A kompleksā pieeja tiek nodrošināta, rekomendācijām aptverot visus izglītības līmeņus un veidus (pirmsskola, sākumskola, vidusskola, vispārējā izglītība, interešu izglītība, profesionālā izglītība un profesionālās ievirzes izglītība). Modelī A tiek paredzēta gan izglītības sistēmas cilvēkresursu attīstība, uzlabojot pedagogu izglītības sistēmu, gan izglītības sistēmas materiālo resursu attīstība, uzlabojot mācību līdzekļu kvalitāti radošuma attīstībai. **Modeļa A ietekme** ir apdraudēta, ja netiks piešķirts finansējums otrās grupas rekomendāciju īstenošanai, jo vienīgi ar tām rekomendācijām, kuru ieviešanai finansējums nav nepieciešams, sinerģisko efektu nodrošināt nav iespējams. **Modeļa A ilgtspēja** ir atkarīga no finansējuma nosacījumiem, un faktiski šie nosacījumi ir līdzīgi modelim B.

Ir pamats prognozēt, ka **modeļa B ietekme** uz izglītības sistēmu būs pietiekama, lai radītu vēlamās pārmaiņas, jo modelī rekomendācijas izglītības sistēmas uzlabošanai tiek papildinātas ar finansēšanas mehānismu, kas operacionalizē otrās grupas rekomendāciju ieviešanu un papildina modeli A ar iniciatīvu atbalsta sistēmu.

Modelī B ir iestrādāti virkne mehānismu, kas nodrošina modeļa B ilgtspēju:

1. 2.-12. rekomendācija attiecas uz izglītības sistēmas normatīvo regulējumu, tāpēc, to ieviešot, tiks nodrošināta ar šīm rekomendācijām saistīto pārmaiņu ilgtspēja;
2. 13. rekomendācijas īstenošana modelī B tiek nodrošināta ar programmas „Radošums izaugsmei” tematisko virzienu „Tehniskās jaunrades attīstība”. Darbības atbalsta apakšprogrammai līdzfinansējums ir 50%, kas sekmē pašvaldības ieguldīt savus resursus. Ja pašvaldība ir uzskatījusi par lietderīgu ieguldīt būtisku daļu savu resursu un tehniskās jaunrades centri ir strādājuši 5 gadus, pastāv vērā ņemama varbūtība, ka pēc projekta pabeigšanas pašvaldības meklēs iespējas centrus neslēgt un tos finansēt vismaz 50% apmērā. Otra apakšprogramma šajā tematiskajā virzienā būtu jāturpina arī pēc programmas pabeigšanas un to pēc 2020. gada būtu jāfinansē no valsts budžeta.
3. 14. rekomendācija palielina pedagogu zināšanas un prasmes, tāpēc tiek nodrošināta ilgtspēja arī pēc tam, kad partnerību īstenošana netiek finansēta. Pastāv zināma varbūtība, ka projekta laikā izveidojusies partnerība varētu tikt turpināta arī pēc projekta beigām uz brīvprātības pamata. Lietderīgi, tomēr, būtu partnerības projektus turpināt atbalstīt samazinātā apjomā arī pēc programmas beigām.
4. 15. rekomendācijas ilgtspējai ir divi aspekti: inovatīvo produktu ilgtspēja un inovāciju atbalsta mehānisma ilgtspēja. Inovatīvie produkti tiek izmantoti izglītības procesā un tādā veidā tiek nodrošināta ilgtspēja. Tomēr būtiski ir saglabāt izglītības sistēmā strādājošo darbinieku iniciatīvu atbalstu, un tam ir nepieciešams finansējums arī pēc 2020. gada.
5. 16. un 17. rekomendācijas ieviešanai ir nepieciešams pastāvīgs finansējums.
6. 18. rekomendācijas īstenošana modelī B tiek nodrošināta ar programmas „Radošums izaugsmei” skolotāju profesionālo organizāciju sadarbības apakšprogrammu. Apakšprogrammas rezultāti ir ilgtspējīgi, jo uzlabo izglītības sistēmas cilvēkresursus.
7. 19. rekomendācija ir ilgtspējīga, jo tās rezultātā tiek uzlaboti izglītības sistēmas cilvēkresursi. Rekomendācijas īstenošana modelī B tiek nodrošināta ar programmas „Radošums izaugsmei”

tematisko virzienu „Pedagogu apmācība”. Apakšprogrammā „Studiju kursu līdzfinansējums” ir paredzēts mehānisms, kas sekmē to, ka augstskolas turpina studiju kursu izstrādāšanu un ieviešanu arī pēc tam, kad projekts ir pabeigts, paredzot pakāpenisku ESF finansējuma daļas aizvietošanu ar augstskolas pašas finansējumu.

8. 20. rekomendācijas ilgtspējai ir divi aspekti: pētījumu rezultātu ilgtspēja un pētījumu atbalsta sistēmas ilgtspēja. Pētījuma rezultāti tiks izmantoti izglītības procesā, nodrošinot nepieciešamo ilgtspēju. Savukārt, pētījumu atbalstam būs nepieciešams finansējums arī pēc programmas pabeigšanas.

Līdz ar to pētījuma autori uzskata, ka Modelis B ir ilgtspējīgs arī situācijā, ja pēc 2020. gada programma netiek turpināta. Tomēr optimāli būtu, ja atsevišķi tematiskie virzieni tiktu turpināti ar samazinātu finansējumu no valsts un pašvaldību budžetiem, nodrošinot tehniskās un mākslinieciskās jaunrades projektus, sadarbības projektus, inovāciju atbalsta projektus un pētījumus.

3. Modeļu izvēles rekomendācija

Nemot vērā pirmajā un otrajā sadaļā minētos faktorus, pētījuma autori:

rekomendē **īstenot modeli B.**

Pētījuma autori ierosina apsvērt arī iespējas kādas atsevišķas rekomendācijas, kurām nepieciešami papildus finanšu resursi, sākt finansēt jau ātrāk par 2014. gadu no valsts budžeta vai pārdalot ESF finansējumu.

Pielikumi

1.pielikums: Starpziņojums par ārvalstu prakses analīzi

2.pielikums: Starpziņojums par Latvijas izglītības novērtējumu radošās izglītības jomā